

**T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ULUSLARARASI ALANDA TÜRK SPORUNUN
BAŞARISINDA ETKİLİ OLAN ETMENLERİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hızır Gökhan ÖZTEL

Enstitü Anabilim Dalı : Spor Yöneticiliği

Enstitü Bilim Dalı : Spor Yöneticiliği

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Selçuk Mete YAZICI

KASIM 2022

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ULUSLARARASI ALANDA TÜRK SPORUNUN
BAŞARISINDA ETKİLİ OLAN ETMENLERİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hızır Gökhan ÖZTEL

ORCID ID: 0000-0002-3455-9713

Enstitü Anabilim Dalı : Spor Yöneticiliği

Enstitü Bilim Dalı : Spor Yöneticiliği

“Bu tez 02/11/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KAANATI	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Mete YAZICI	Başarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Nevzat MUTLUTÜRK	Başarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Cemal ÖZMAN	Başarılı	

Enstitü Müdürü

Onay

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygu olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hızır Gökhan ÖZTEL

02/11/2022

ÖNSÖZ

‘Uluslararası alanda Türk sporunun başarısında etkili olan etmenlerin incelenmesi’ Adlı Yüksek Lisans Tezimin konu seçiminden başlayarak, hazırlanmasındaki bütün süreçlerde değerli katkılarını benden esirgemeyen danışmanım Hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Selçuk Mete YAZICI’ ya teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Her zaman yanımda olan ve beni varlıkları ile değerli kılan eşim Şule ÖZTEL ve kızım Mina ÖZTEL’ e teşekkürlerimi sunarım.

Hızır Gökhan ÖZTEL

02/11/2022

İÇİNDEKİLER

SİMGE VE KISALTMALAR.....	i
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ii
TABLolar LİSTESİ.....	iii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Spor Kavramı	3
1.1.1. Spor Tarihi	4
1.1.2 Sporun Amacı	5
1.1.3. Sporun Faydaları	6
1.1.3.1. Sporun Fiziksel Faydaları	7
1.1.3.2. Sporun Biyolojik Faydaları	7
1.1.3.3. Sporun Sosyolojik ve Toplumsal Faydaları	8
1.1.3.4. Sporun Psikolojik Faydaları	9
1.1.3.5. Sporun Zihinsel Faydaları	10
1.1.3.6. Sporun Ekonomik Faydaları	11
1.2. Sporcu Kavramı	12
1.2.1. Amatör Sporcu	12
1.2.2. Profesyonel Sporcu	12
1.3. Spor Yönetimi Kavramı	13
1.3.1. Yönetici Kavramı	13
1.3.2. Spor Yöneticisi	13
1.4. Uluslararası Spor Kavramı	14
1.4.1. Yumuşak Güç Kavramı ve Spor	15
1.4.2. Kamu Diplomasisi ve Spor	15
1.4.3. Propaganda Aracı Olarak Spor	16
1.4.4. Dostluk Kurma Aracı Olarak Spor	17

1.4.5. Protesto Aracı Olarak Spor	18
1.4.6. Ülke İmajı İnşa Etme Aracı Olarak Spor	20
BÖLÜM 2: SPOR VE ULUSLARASI İLİŞKİLER	24
2.1 Sosyal Bilimler ve Spor	24
2.2 Uluslararası İlişiler ve Spor.....	25
2.3 Uluslararası İlişiler Teorileri ve Spor.....	27
2.4 Sporun Uluslararası İlişkilere Etkisi	28
2.5 Uluslararası İlişkiler Açısından Sporun Fonksiyonları	30
2.6. Spor ve Siyaset İlişkisi	31
2.6.1. Devlet, Toplum ve Spor İlişkisi	31
2.6.2. Spor ve Siyaset Etkileşimi	33
2.6.3. Spor, Propaganda, İdeoloji ve Siyasal Sistem İlişkisi.....	35
BÖLÜM 3: ULUSLARARASI ALANDA TÜRK SPORUNUN BAŞARISINI ETKİN OLAN ETMENLER	37
3.1. Türk Spor Yönetimi	37
3.1.1. Türk Spor Yönetiminin Tarihçesi	37
3.1.2. Türkiye Spor Yönetimi Tarihindeki Kurumlar	38
3.1.2.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı	38
3.1.2.2. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM).....	39
3.1.2.3. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü	41
3.1.2.4. Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığı.....	41
3.1.2.5. Spor Federasyonları	42
3.1.2.6. Türk Spor Kurumu (TSK).....	43
3.1.2.7. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ).....	45
3.1.2.8. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM).....	46
3.2. Türk Spor Politikaları.....	48
3.2.1. Anayasada Spor.....	48

3.2.2. Hükümet Programlarında Spora Yönelim.....	49
3.2.3. Kalkınma Planlarında Spor	52
3.2.4. Milli Eğitim Şuralarında Spora Yönelik Alınan Kararlar	57
3.3. Uluslararası Sportif Başarıya Etki Eden Faktörler.....	60
3.3.1. Makro Düzey Faktörler	61
3.3.1.1. Nüfus	61
3.3.1.2. Ekonomi	61
3.3.2. Orta Düzey/Politik Faktörler.....	62
3.3.2.1. Mali Yardım	63
3.3.2.2. Profesyonel Spor Yönetimi, Politikaları ve Yapısı	64
3.3.2.3. Spora Katılım	64
3.3.2.4. Yetenek Seçimi ve Gelişimi.....	64
3.3.2.5. Kariyer Desteği	65
3.3.2.6. Antrenman Tesisleri	65
3.3.2.7. Antrenör Eğitimi ve Gelişimi.....	66
3.3.2.8. Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlar.....	66
3.3.2.9. Bilimsel Araştırmalar	66
3.4. Konuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar	67
3.4.1. Konuyla İlgili Yapılmış Ulusal Çalışmalar.....	67
3.4.2. Konuyla İlgili Yapılmış Uluslararası Çalışmalar	69
BÖLÜM 4: GEREÇ VE YÖNTEM	72
4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	72
4.2. Araştırmanın Modeli	73
4.3. Verilerin Toplanması	73
4.4. Verilerin Analizi.....	73
BÖLÜM 5. BULGULAR.....	75
5.1. Türk Spor Politikaları.....	76

5.2. Gençlik ve Spor Bakanlığı Yönetimi	77
5.3. Spor Federasyonları Yönetimi	77
5.4. Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM).....	78
5.5. Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM)	80
5.6. Devlet Desteği	81
5.7. Sponsor Desteği	81
5.8. Kulüp Desteği	82
5.9. Spora Katılım Düzeyi.....	82
5.10. Yetenek Gelişimi.....	83
5.11. Sporcu Desteği	84
5.13. Tesisleşme	85
5.14. Antrenör Yetiştirme Sistemi	86
5.15. Antrenör Gelişimi.....	87
5.17. Organizasyonlara Katılım	88
5.18. Spor Bilimleri.....	89
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	92
KAYNAKÇA	99

SİMGE VE KISALTMALAR

TİCİ	:	Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TSK	:	Türk Spor Kurumu
BTGM	:	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
SGM	:	Spor Genel Müdürlüğü
KYK	:	Kredi ve Yurtlar Kurumu
GSB	:	Gençlik ve Spor Bakanlığı
SPLISS	:	Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success (Uluslararası Sportif Başarıya Yol Açan Spor Politika Faktörleri)
SEM	:	Sporcu Eğitim Merkezleri
TOH	:	Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezleri
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
TMOK	:	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:Wirgehören Dir.....	35
-----------------------------	----



TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 : Uluslararası Sportif Başarıya Etki Eden Politik Faktörler (SPLISS)	63
---	----



Tezin Başlığı: Uluslararası Alanda Türk Sporunun Başarısında Etkili Olan Etmenlerin İncelenmesi

Tezin Yazarı: H. Gökhan ÖZTEL

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi S. Mete YAZICI

Kabul Tarihi: 02 / 11 / 2022

Sayfa Sayısı: xi +117

Anabilim Dalı: Spor Yöneticiliği

Bilim Dalı: Spor Yöneticiliği

Spor tarihsel süreç içerisinde her zaman kendisine yer bulsa da özellikle yakın dönemde etkileri her geçen gün daha da artmış ve çok boyutlu yönleriyle önem arz eden kavramlar arasında yer almaya başlamıştır. Önceleri daha sınırlı bir çevrede ve az sayıda insan tarafından yapılan spor faaliyetleri, öncelikle olimpiyatlar ve ardından da futbol başta olmak üzere farklı uluslararası organizasyonlarla neredeyse bütün dünyayı tesiri altına almaya başlamıştır. Ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel vb. birçok boyutu bulunan spor kavramı küreselleşmenin etkisinin en başta gelen örneklerinden birini teşkil etmektedir. Bu çerçevede sporun hem milli hem de uluslararası siyasetle etkileşimi günümüzde eskisine oranla daha ciddi seviyededir. Çok farklı yönleri olan sporun siyasetle münasebeti, etkileşimi her daim gündemde olan bir konu olarak kendisine yer bulmuştur. Geniş kitlelerin ilgisini çeken spor kavramı, tarihin her döneminde insanların idaresinde rol almak isteyen siyasilerce farklı yöntemlerle siyasetin içerisine dâhil edilmeye ve bir şekilde ilişki içerisinde olmaya çalışılmıştır. Siyasetçiler spor siyaset ilişkisi içerisinde sporun gücünden ve kitleler üstündeki etkisinden bazı faydalar kazanmayı hedeflemiştir. Siyaset ve spor kavramlarının müşterek noktasını teşkil eden kitleleri etkilemek maksadıyla siyasiler sporun pozitif taraflarından istifade ederek bunda bazen ciddi başarılar elde etmiştir. Bu araştırmanın amacı, uluslararası sportif başarılarla katkı sağlayan politikaların Türk sporundaki yerini spor yöneticilerinin bakış açısıyla incelemek, Türk sporunun daha başarılı olması için çözüm önerileri geliştirmektir.

Anahtar Kelimeler: Spor, sporcu, siyaset, uluslararası ilişkiler, Sportif Başarı Faktörleri

Nişantaşı University, Graduate Education Institute Abstract of Master’s Thesis

The Title of Thesis: Examining the Factors Effective in the Success of Turkish Sports in the International Area

Author:H.Gökhana ÖZTEL

Supervisor: Dr.Lecturer.Selçuk Mete YAZICI

Date: 02 / 11 / 2022

Nu. Of Pages: xi + 117

Department: Sports Management **Subfield:** Sports Management

Although sports has always found a place for itself in the historical process, its effects have increased day by day, especially in the recent period, and it has started to take place among the concepts that are important with its multidimensional aspects. Sports activities, which were previously carried out in a more limited environment and by a small number of people, have begun to influence almost the whole world with different international organizations, primarily the Olympics and then football. Economic, political, social and cultural etc. The concept of sport, which has many dimensions, is one of the foremost examples of the impact of globalization. In this context, the interaction of sports with both national and international politics is more serious today than in the past. The relationship and interaction of sports with politics, which has many different aspects, has always found a place for itself as a topic on the agenda. The concept of sport, which attracts the attention of large masses, has been tried to be included in politics with different methods by politicians who want to take a role in the administration of people in every period of history and to be in a relationship in some way. Politicians aimed to gain some benefits from the power of sports and its effect on the masses in the relationship between sports and politics. In order to influence the masses, which constitute the common point of the concepts of politics and sports, politicians have sometimes achieved serious success by taking advantage of the positive sides of sports. The aim of this research is to examine the place of policies that contribute to international sporting achievements in Turkish sports from the perspective of sports managers, and to develop solutions for Turkish sports to be more successful.

Key words: Sports, athletes, politics, international relations, Sports Success Factors

GİRİŞ

Günümüz küreselleşen dünya düzeni içerisinde bir eğlence, oyun ve fiziksel faaliyet alanı olmak haricinde spor kavramı, sosyal yapıya yönelik bir anlamlandırma ve simgesel vasıta olarak pek çok çalışmaya konu teşkil etmiştir. Bu alanın nedeni spor kavramının günümüz insanının toplumsal hayatına her yönüyle dâhil olması ve toplumsal düzene bağlı olarak şekillenen bir kavram olmasıdır. Spor, toplumsal düzenin bir parametresi olarak kendini göstermekte ve siyasal ortamında şartlarına bağlı olarak gelişmekte ve şekillenmektedir. Tarihsel süreç içerisinde yaşanan gelişmelere bağlı olarak spor yaklaşımında önemli değişimler yaşanmıştır (Armağan, 1981).

Spor ve toplum arasındaki ilişkiyi “Spor bireydir, spor toplumdur” yaklaşımıyla ortaya koyan U. Eco; spor kavramını insanlık ve toplum açısından ismi belirlenmemiş bilişsel bir irtibatın kaynağı, kolektif hassasiyetin derin alanı şeklinde ifade etmektedir. Dünyada çağdaş yüzyılda siyaset ve spor arasındaki derin ilişkinin zemininde, spor kavramının toplumsal fonksiyonundan öte sporun toplumsal bir nitelik barındırmaya başlamasıyla birlikte büyük insan kitlelerini ilgilendiren, ilgilerini çeken sosyal bir kavram olması ve siyasetin en ehemmiyetli niteliği olan insanlara hitap etmesi bulunmaktadır. Spor kavramının insanlar üstündeki tesirini fark eden siyasetçiler, bu kavramdan kendi ideolojilerinin, güzelliğini, başarısını, üstünlüğünü sergilemek ya da siyasal tanınırlığını yükseltmek maksadıyla istifade etmiştir (Hergüner, 2002).

Türkiye, ulusal ve uluslararası sınırların ortadan kalktığı bu dönemde zaman ve mekân unsurlarını stratejik şekilde kullanarak bir değer oluşturmaya, yeni dünya düzeni içerisinde kendisini seyirci değil, küresel bir aktör olarak konumlandırmaya çalışmaktadır. Ancak Türkiye, yaşanan siyasi ve toplumsal olaylar nedeniyle dış dünyada otoriter ve baskıcı bir ülke olarak görülmekte, aleyhinde yürütülen karalama kampanyalarında ise soykırım yapmakla, komşu ülkeleri işgal etmekle, terör bahanesiyle sınır komşularına savaş açmakla suçlanmaktadır (Kalın, 2012).

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyelik sürecinde gerçekleştirdiği reformlar, oluşan bu olumsuz izlenimi kısmen ortadan kaldırsa da uluslararası imajına hak ettiği ölçüde olumlu bir katkı sağlayamamıştır. Türkiye, kendi markasını güçlü ve saygın bir şekilde inşa edebilmek için tarih, insan, sanat, bilim, sivil toplum örgütleri, üniversite, medya, kültür ve spor gibi yumuşak güç olarak nitelenen kaynaklara yeterli ölçüde sahiptir

(Özkan, 2013). Bu durumda Türkiye’den beklenen, sahip olduğu mevcut kaynaklar üzerinden başarı elde etmesi, bu başarıları etkili bir şekilde kullanarak olumsuz algıların bertaraf edilmesi ve bu sayede dünya sahnesindeki yerini hak ettiği seviyeye taşımasıdır. Türkiye’nin layık olduğu değere ulaşabilmesi için iyi kullanması gereken önemli enstrümanlardan biri de birçok faydalı boyutuyla spordur.

Spor, gelişmiş ülkelerin ulusal ve uluslararası platformda çıkarlarını korumak için kullandığı çok önemli kozlardan biridir. Olimpiyat oyunları başta olmak üzere, Dünya ve Avrupa şampiyonaları gibi prestijli birçok spor organizasyonunun çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla milyarlarca kişinin seyrine sunulması ve bu etkinliklerin ilgiyle takip edilmesi, sporu sarsılmaz bir güce erdirmiştir. Özellikle kazanılan başarıların, kırılan rekorların tüm dünyada yankı uyandırması sonucunda spor, pozitif ülke algısının, imajının ve markasının oluşturulması için kullanılan bir araca ve bu uğurda ülkelerin kıyasıya mücadele verdiği bir alana dönüşmüştür.

Spor alanında verilen bu zorlu mücadeleden zaferle çıkabilmek için hedeflerin tespitine, belirlenen hedeflere ulaştıracak politikalara ve bu politikaların eksiksiz bir şekilde uygulanmasını sağlayacak yöntemlere ihtiyaç vardır (Acar, 1993). De Bosscher ve ark. (2006), uluslararası sportif başarıyı sağlayabilmek için güçlü bir elit spor sisteminde yer alması gereken politikaları “finansal destek, elit spor politikalarıyapısı- yönetimi, spora katılım düzeyi, yetenek seçimi ve gelişimi, sporcu ve sporculuk sonrası kariyer desteği, antrenman tesisleri, antrenör eğitimi ve gelişimi, ulusal ve uluslararası yarışmalar, bilimsel araştırmalar ve yenilikler” olarak açıklamışlardır. Araştırmacılar bu politikaları elit spor sistemlerinin karşılaştırılmasını sağlayacak bir model haline getirmişler ve modele SPLISS adını vermişlerdir. Konu başlıkları arasında yer alan ve tezin ileri bölümlerinde detaylı bir şekilde açıklanacak bu modelde yer alan politikaların ülkemizde eksiksiz uygulanması halinde uluslararası sportif başarıların artırılabilceği düşünülmektedir.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Spor Kavramı

Erkal'a göre spor, "katılanlar açısından maç kazanmak niyetiyle fiziksel, düşünsel ve estetik bir eylem, izleyenler açısından çok fazla heyecan duygusu oluşturan bir durum, spor bilimi ve psikoloji ile gelişen ve değişen, süreklilik arz eden bir durumdur (Zorba, 2006). Desport, disport kelimelerinden ortaya çıkarılmış olan spor kavramı, en kısa sözlük tanımıyla, oyun, oyalanma, yaptığı işten keyif alma ve dinlenme manalarına gelir (Fişek, 1985).

Hem fiziksel hem de psikolojik faydaları olan spor, toplumsal bir harekettir.. Sosyal yapılanmanın en basit ham maddesini sosyal yapılar meydana getirir. Spor, bu sosyal yapılardan en derini olup günümüzde kitleleri peşinden koşturan etkin bir role sahiptir (Çavuşoğlu, 2019).

Ulu önder Atatürk: "Açık ve kat'i olarak söyleyeyim ki, sporda başarılı olabilmek için, her türlü yardımdan ziyade, bütün milletçe sporun özelliği ve değerinin anlaşılmış olması ve ona kalpten muhabbet ve onu vatani bir vazife saymak lazımdır" İfadeleriyle spora ilginin önemine vurgu yapmıştır (Atabeyoğlu, 1981). Herkes için spor faaliyetleri arasındaki ayırım, elit spor, şov sporu, serbest zaman etkinlikleri, zinde yaşam, engelliler için spor, resmi ve resmi olmayan spor olarak sınıflandırılmaktadır (Filiz, 2002)

Beden eğitimi ve spor kavramını, bireyleri hem psikolojik hem zihinsel hem de bedensel olgunlaştıran, geliştiren, vücudun dirençli olmasını sağlayan jimnastik, oyun ve spor faaliyetlerini içine alan bir bilimdir (Açak, 2006). Spor; önceden tanımlanmış kurallar içerisinde icra edilen bedensel beceri ve yeteneklerin ortaya konulduğu müsabakalarda, bazı yönleri ile günlük uğraşlara bazı yönleriyle de oyuna benzeyen toplumsal hayatımızın bir örneğidir (Talimciler, 2010). Tüm bu tanımlamalardan sonra spor, geniş bir perspektifte değerlendirildiğinde sporun hem kitle sporu hem de performans sporu bağlamında değerlendirildiğini bireyleri sosyal, kültürel, fiziksel, zihinsel ve psikolojik anlamda iyi olma haline ulaştırdığını söyleyebiliriz. Çocukların spor ile olan ilişkisi de gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır. Spor, genellikle bireysel olarak veya takım olarak rekabet edilen oynanan organize edilen bir oyundur. Spora katılım çocuklar arasında çok popülerdir (Eime, 2013).

1.1.1. Spor Tarihi

Sporun tarihsel olarak insanlık tarihine kadar dayandığı ifade edilmektedir. Birey, vücut kuvvetiyle diğer insanlara nazaran üstün olmak ve etrafına karşı avantaj elde etme ihtiyacını hissetmiş, bu durum da sporun ana mantığından bir tanesi olan karşı tarafa üstünlük elde etme duygusunun meydana gelmesine sebep olmuştur. Beden kültürüyle alakalı bu faaliyetlerin ilk kalıntılarına, ilk çağlarda Orta Asya, Akdeniz, Mezopotamya ve Nil çevresinde rastlanmaktadır (Eime, 2013). Mevcudiyetini devam ettirme, etrafındakiler karşısında üstünlüğü kazanma isteği neticesinde kendini gösteren savaşlarda galip gelebilmek, vücut kuvvetine ve dirayetine bağlı olduğundan bu konunun üstüne ciddi bir şekilde zaman ayrılmıştır. Antik Yunan dönemine ait “gymnasion” isimli yerler bu maksada ilişkin olarak faaliyet göstermiştir. Tanrılara sadece kuvvetli bir vücutla layık olunacağı düşüncesinden ötürü spor aynı zamanda dini bir kıymet de kazanmıştır. Zeus için tertip edilen “olimpia” törenleri de bu yaklaşımın bir neticesiyle ortaya çıkmıştır. Antik Yunan’daki bu miras müteakip zamanda Roma’ya devredilmiştir. Roma döneminde spora karşı ciddi bir ilgi duyulmuş, fakat bu dönemde spor daha farklı bir hüviyete girmiştir. Demir eldivenlerle girilen boks mücadelesi, rakibi bir taraflarını kırmayı normal karşılayan güreş müsabakaları gladyatör mücadelelerine kadar uzanan farklı yerlere ulaşmıştır. Roma döneminde spor “circus” ismi verilen vahşi gösteri yerleri halini almıştır (Güven, 1999).

Spor tüm dönemlerde değişik amaçlar ihtiva etmiştir. Roma döneminde spor ordunun yetiştirilmesi maksadıyla kullanılmıştır. Ortaçağ dönemlerinde ise spor; milli görenekler ve kilisenin tesiriyle varlığı sürdürmüş, hâlihazırdaki futbol dâhil birçok oyunun temelleri bu dönemdeki askerler tarafından ortaya konmuştur. Rönesans’ın yaşanmasına kadar geçen zamanda kadınların sportif faaliyetlere iştiraki toplum tarafından çok hoş karşılanmamış ve faal bir şekilde müsabakalara iştiraklerine izin verilmemiştir. Ancak Rönesans’la beraber kadınlar spor alanında daha faal olmaya başlamıştır. Sporun daha profesyonelleşmesi, organizasyonel bir şekilde yapılması ve kurumsallaşması sanayi devriminin ardından yaşanmıştır. Sanayi inkılabının yaşanmasıyla birlikte bireylerin spor da dâhil olmak üzere her konudan uzaklaşarak yalnızca çalışmaya sevk edilmesi zihniyeti gün geçtikçe değişikliğe uğramış, spora bakış değişiklik göstererek konunun ekonomik yanının da göz önünde bulundurulmasıyla destek görmüştür (Keten, 1974).

XIX. yy.'a gelindiğinde ahlaki açıdan zayıflamış bir nesil kendisini göstermeye başlayınca sporun disiplini ön planda tutan, ahlaki bakımdan öne çıkan tarafı esas alınmıştır. Sporun tesiriyle daha rekabetçi ve kuvvetli genç nesillerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Spor kavramı seneler boyunca gelişim göstermiş, XIX.yy içerisinde ise en ciddi gelişimi yaşamıştır. 1863 senesinde İngiltere’de futbol kendini göstermiş, 1880 senesinde ise atletizm kulüpleri faaliyetlerine başlamıştır. İngiltere’de baş gösteren bu değişimler Amerika’ya sıçrayarak, burada çok daha farklı ve özgün bir yapı elde ederek daha da genişlemiş, modern bir şekle evrilerek mana ve kıymetini bulmuş ve zamanla bütün dünyaya sıçramıştır. Günümüz koşullarında spor bütün dünyada belli esaslar, kurallar çerçevesinde yapılmaya başlanmış, bu uluslararası usul ve kaidelerin tespit edilmesi, idare edilmesi ve uygulanması uluslararası kuruluşlarca sağlanmıştır. Ayrıca XX.yy. global spor sektörünün inanılmaz gelişimine sahne olmuş, spor sos yo-kültürel, iktisadi ve politik yönleriyle global bir realite şeklinde karşımıza çıkmıştır (Tükenmez, 2011).

Diğer taraftan tarih sahnesi Türk milletini eski dönemlerden itibaren sporcu bir ulus olarak ele almıştır. Hâlihazırda dünya literatüründe ağızdan ağıza dolaşan “fort çömme un Turc= Türk gibi güçlü” ifadesi bu durumu açıkça ortaya koymaktadır (Güven, 1999: 7).

1.1.2 Sporun Amacı

Çağdaş bir bakış açısıyla sporun temel amacı, milli gücü ve iradeyi geliştirmektir. Spor, insanın özgüven kazanması, ekip çalışması, yardımlaşma, etik değerlerin yerleşmesinde fiziksel, sosyal ve psikolojik sağlığın istikrarında ve gelişmesinde birçok amaca hizmet eden bir araçtır (Keten, 1974). Sporun hedefi, halkın değerleri ve sağlığı için hazırlanmalıdır. Bedenen yapılan tüm spor dallarına ve aktivitelere kişinin katılmasını, aynı zamanda kişinin sosyalleşmesini, fiziksel ve zihinsel olarak uygun bir şekilde gelişimini amaçlar (Hiçyılmaz, 1984).

Spor, bireysel düzeyde sulh için kullanılabilmekte, bireyin topluma, kümeye ve başka bireylere uyumunu sağlamayı amaçlayan doğrudan ve dolaylı etki biçimleri yer almaktadır. Sporun çocuk ve ergen üzerinde sosyalleştirici etkisi spor için doğrudan bir amaç olarak benimsenebilmektedir. Çocuk, arkadaş toplulukları arasında oyun

oyynamakta ve bu şekilde yeni kültürler öğrenmektedir. Ergenlerde ise toplum kurallarını öğretmek amaçlı spora katılımın amaçlandığı belirtilebilir (Fişek, 1980).

Spor, maddi, etkileşimsel ve yaşam tarzı yönünden gelişmenin ana teması olan insanın fiziksel ve psikolojik sağlığını oluşturmak, kişilik ve karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, deneyim kazandırarak topluma uyumu kolaylaştırmak, bireyler ve hatta milletlerarası yardımlaşma, iletişim kurma, barışı sağlamak, bireyin hayata karşı motivasyonunu artırmak, belli kurallara göre mücadele etme, rekabet etme, heyecan duyma ve yarışma da üstün gelmek amacıyla yapılan faaliyetlerdir (Yetim, 2000).

Spor, kitleleri yani toplumun geniş bir kesimini bedensel ve ruhsal sağlık yönünden spora katmayı amaçladığı gibi yarışma ve rekabeti içeren performans sporunda kazanmak amacıyla da icra edilmektedir. Spor yönetimi ve politikası, spora aktif katılımı, sporla yaşamayı, spora yaşamın bir parçası olarak hayatın içinde yer bulmayı amaçlamaktadır. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin amaçları ve kazandırdıklarını barındıran duygusal, zihinsel, fiziksel ve etkileşimsel gelişim hedeflerine okullar içerisinde yer alan beden eğitimi ve spor okul içi ve okul dışı sportif etkinlikler ile erişilmeye çalışılır (Yanık ve Çamlıyer, 2015).

1.1.3. Sporun Faydaları

Sporun faydalarını çeşitli kaynaklar çeşitli şekillerde sınıflandırmışlardır. Genel olarak sporun bireye faydalarını fiziksel, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak inceleyebiliriz. Spor, her birey için çok önemli bir olay olmakla birlikte disiplinli, organize edilmiş, bireyselleştirilmiş sportif faaliyetler, bireyin sağlığı için çok önemli görülmektedir.

Spor faaliyetlere katılım, hem beden hem de psikolojik, bilişsel ve sosyal gelişim açısından oldukça faydalıdır (Arabacı, 2017). Kanada da yapılan bir araştırmada spora katılanların %97'si spora katılımın rahatlamaya ve eğlenmeye faydası olduğunu belirtmişlerdir. 15-19 yaş arasındaki çocukların ise sağlık ve fiziksel uygunluğu sporun faydası olarak gördüğü belirlenmiştir. Spora katılımcılar, fiziksel ve mental sağlık yönünden spora katılmayanlara göre pozitif yönde katkı sağladığı belirlenmiştir (Heritage, 2013). Spora katılım, bireyin fiziksel yeterlilik, vücut imajı ve kendini

olumlu algılaması gibi öz benliğini geliştiren faydaları da bulunmaktadır (Richman ve Shaffer, 2000).

Türk eğitim sisteminin bireye sağladığı faydalar arasında kişinin yeteneklerini, ortaya çıkmamış becerilerini keşfederek bireyin olgunlaşmasına olanak sağlamaktır. Bireylerin; fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyolojik açıdan yetiştirmek için spor, faydalanılabilecek en çağdaş eğitim yöntemlerinden biridir (Erkal, Güven ve Ayan, 1998). Beden eğitimi ve sporun amaçları ve faydalarına odaklandığımızda bunları 4 gruba ayırabiliriz. Bunlar; fiziksel fayda, biyolojik fayda, zihinsel fayda ve sosyal fayda olarak sınıflandırılabilir (Yetim, 2006). Kitleleri meydana getiren bireylerin, sağlık ve mutluluğunun bir sonucu değil, aracı olan spor faaliyetleri, kişi üzerinde çok önemli etkiler bırakmaktadır (Keten, 1974).

1.1.3.1. Sporun Fiziksel Faydaları

Bireyin kuvvet ile beraber gücünü oluşturan çeşitli fizyolojik öğelerin, olgunlaşmasına olanak sağlayan vücut duruşumuzun estetiğini koruyan ve geliştiren çok önemli bir etkinlik fiziksel hareketliliklerdir. Hareket eden insanın etkinliğini sağlayan en önemli yapı kaslardır. Kasların, kemiklerin gelişmesini sağlayan spor faaliyetleri önemli bir fiziksel fayda sağlamaktadır. Spor, gelişmiş kas, tendon, iskelet ve eklem oluşumu sağlar (Açık, 2006).

Bireylerin kas, eklem, iskelet ve bağ vb. fiziksel unsurlarının gelişimine katkı sağlayan en önemli etken spordur. Spor yapan bireyler, fiziksel olarak güçlü olur ki bu da bireyin günlük hayatın tüm alanında daha katılımcı olmasını sağlar. Spor faaliyetlerine katılımın faydaları, bireyin fiziksel olarak etkinliğinin artmasını ve sağlıklı bir yapı kazanmasını ifade eder. Psikomotor becerilerin gelişmesine de yine spor faaliyetlerine düzenli katılım önemli katkılar sağlar (Yetim, 2006).

Spor bireyin fiziksel uygunluk, zindelik, kaslar arası uyum, denge, güç elde etmesini sağlar (Keten, 1974).

1.1.3.2. Sporun Biyolojik Faydaları

Hareketlerimizin temelini oluşturan kasların yapısındaki özelliklerdir. Spor kas yapısını ve işlevini geliştirmede büyük fayda sağlar. Spor, kalp-dolaşım sisteminin

düzenlenmesinde ve gelişmesinde de önemli rol oynar. Spor yapan insanların kalbi bir dakikada daha az atım ile daha fazla kan pompalayarak daha az yorulmaya karşılık daha fazla verim sağlar. Spor, dakikada alınan solunum miktarı ve bununla paralel olarak oksijen kapasitesini artırmada faydalar sağlar bunlara ilaveten sinir sisteminin gelişmesinde, cinsellik ve üremede, hücre yenilenmesinde ve daha birçok konuda faydaları özellikle spor fizyologları tarafından ölçümlerle kanıtlanmıştır (Açak, 2006). Spor organizmanın, sistemlerini oluşturan organların çalışma uyumunu, kapasitesini ve fiziksel uygunluğunu (Keten, 1974).

1.1.3.3. Sporun Sosyolojik ve Toplumsal Faydaları

Bireyin, belirli bir topluma veya kültüre üye olma sürecine toplumsallaşma denir. Bu sürece katkı sağlayan etkili araçlardan biri de spordur. Spor, bireylerin fiziksel, psiko-sosyal açılardan dengeli ve uyum içerisinde gelişmesini sağlayarak sosyal hayatta sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlamaktadır (Hergüner, 1991). Dünya çapında spor, modern sosyal yaşamın kalıcı bir ögesi olarak kabul edilmektedir (Redeker, 2008). Spor toplumsal ilişkileri güçlendirerek sosyal anlamda mesafeleri yakınlaştıran, gruplar arasında yardımlaşma hissinin kuvvetlenmesini sağlayan bir olgudur. Belirlenen kurallara, alınan kararlara itaat etme, saygı duyma davranışını kazandıran spor, bir taraftan genç ve çocukların sosyalleşmelerine destek olurken, sosyalleşme süreçleri sekteye uğramış yetişkinlere de sürece tekrar dahil olmaları için olanak tanır (Kaplan ve Çetinkaya, 2014).

Toplumların gündelik yaşamlarına her anlamda etki eden spor, insanları bir araya getirebilme, sosyalleşmelerine olanak sağlama gibi özellikleri nedeniyle toplumların yaşantılarında saygın bir yere sahiptir. Sporun içinde barındırdığı, fedakârlık, sadakat, mücadele, hakkaniyet, hoşgörü ve disiplin gibi değerler spora verilen önemin sürekli hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Sporu popüler kılan bir başka husus cinsiyet, yaş, sosyal sınıf, dil, din ve ırk ayrımı gözetmemesi sebebiyle kendisine biçilen sosyalleştirme görevini rahatlıkla ifa edebilmesidir. Sahip olduğu üstün karizmasıyla çatışmaları ve gerilimleri önleyen spor, insanlar ve toplumlar arasında bir köprü vazifesi görmektedir (Küçük ve Koç, 2004). Spor, beden ve ruh sağlığı, zihni ve ahlaki gelişim, olgunlaşma ve sosyalleşme, kişilik ve algı gelişimi, kendine güven ve statü sahibi olma gibi konularda bireye ciddi katkılar sunmaktadır (Yazıcı, 2014).

Spor, bir yandan insanın yalnızlaşmasına, mesuliyeti olmayan bir varlık gibi hareket etmesine mani olurken, diğer yandan insanları aynı amaçlara yöneltmek onlara uyum içerisinde hareket etme kabiliyeti kazandırmaktadır. Toplumda birlik beraberlik duygusunun pekiştirilmesine katkı sunan spor, insanların aynı ülkü hedefleri etrafında kenetlenmesini kolaylaştırarak, ulusların birbirine kenetlenmesini sağlamakta, dağılmalarını veya yıkılmalarını zorlaştırmaktadır (Ramazanoğlu ve ark., 2005).

Spora aktif olarak yani sporu yapan bireyler olarak spor okullarında, okullarda, spor kulüplerinde ya da arkadaş çevresine katılması ya da pasif olarak bir spor dalının seyircisi, yöneticisi şeklinde katılması hem katılanlara hem de aktivitenin geçtiği sosyal ortama önemli faydalar sağlar. Bireyin spor yapması, spor faaliyetlerinin içerisinde olması ile sosyalleşmesi ve çevre edinmesi arasında güçlü bir ilişki vardır. sporu uzmanlık olarak maddi kazanç sağlayan kişilerin hem gelirlerinde hemde toplum içerisinde bulundukları seviyede bir yükselme meydana gelir. Bir izleyici olarak sporun içerisinde yer alırsa toplumda kendini ifade etme ırsatı elde ettiği gibi bir gruba bağlanmış olma yönünden de kişiye katkı sağlar (Açak, 2006).

Spor etkinliklerine doğrudan ya da dolaylı atılım, kişinin bireysel ilişkilerini ve çevresini geliştirir, karakter özellikleri kazanmasına yardımcı olur ve iyi bir sporcu, diğer bireylerle ortak faaliyetleri gerçekleştirme ve seyir zevkine ulaşma yönünden gelişim sağlar (Yetim, 2006).

Spora aktif katılım, bireylerde var olan suç işleme potansiyelini sporun içerisinde yer alan rekabet ve kurallara uymayı sağlama ile meşru bir zemine çeker ve toplumsal kurallara uymayı öğretir. Ayrıca sporda başarılı olmak için gerekli nitelikleri elde etmek için toplumun benimsemediği kötü alışkanlıklardan da kaçınmayı benimsetir. Toplumsal değerler spor yoluyla daha kolay bir şekilde öğrenilir (Chen ve ark., 2010).

1.1.3.4. Sporun Psikolojik Faydaları

Sporu hobi olarak ya da meslek olarak yapan bireyler, günlük yaşam veya hayatın getirmiş olduğu birçok sıkıntı ve strese arınabilir. Öz güven kazanma, ruhsal dayanıklılık, karar vermede daha çabuk olma gibi kazanımlar kazandırmada fayda sağlar (Açak, 2006). Her spor faaliyeti toplum bilimi açısından bakıldığında bir tecrübedir. Bu etkinliklerde pasif veya aktif olarak yer alan kişiler; şiddet, stres,

saldırganlık, öfke vb. duygularını kontrol etmeyi öğrenir. Spor ya da oyun etkinliklerine katılmak bireyde hayatın getirdiği çeşitli stres durumlarını engellemeyi, baskının gerilimin azaltılmasını sağlar (Erkal, Güven, ve Ayan, 1998).

Spor ile kişiler, kaybettiğinde kaybetmeyi hazmetme, galip geldiğinde galibiyeti hazmetme, ekip ile çalışma becerisi kazanma, takım bilincini kazanma, iş disiplini, yeni kültürler öğrenme, sebat etme, sabır vb. psikolojik beceriler de meydana getirir (Yetim, 2006).

Spor faaliyetlerine aktif veya pasif katılım bireyde yarışmacı bir psikolojinin gelişmesine, ekip ruhunun oluşmasına, öz disiplin gelişimi olan bir karaktere sahip olmaya, özgüven, sabır, azim vb. niteliklerin kazanılmasını sağlamaktadır (Keten, 1974)

1.1.3.5. Sporun Zihinsel Faydaları

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak beden eğitimi sırasında öğrenilen merkezi sinir sistemi ve kaslar arasındaki bağlantının, uyumun otomatikleşmesini gerektirir. Yapılan etkinliklerdeki karmaşık zihinsel bağ çözme zorunluluğu kişinin zihinsel gelişimine de olumlu katkı sağlar. Oyun kurallarının, spor dalına özgü tekniklerin, hareket evrelerinin, sporun gerektirdiği oyun şablon ve taktiklerinin öğrenilmesi, duruma özgü davranma bireyin zihinsel gelişim yönünde bir fayda sağlamasına da olanak sağlar (Erkal ve ark., 1998).

Sporun zihinsel gelişimsel yönüyle ilgili faydalarından bahsedecek olursak spor faaliyetleri içerisinde yer alan kurallar, teknikler, taktikler ve bunların öğrenilmesi ardından tekrar kullanılmak üzere saklanması, ani gelişen durumlara karşı anlık kararların alınıp uygulanması vb. işlevler bireyin bilişsel olarak gelişmesine katkı sağlar (Yetim, 2006). Spor dallarının gerektirdiği pozisyon bilgisi ve oyunu okuma, karar verme ve anında tepki verme becerilerinin gelişmesini sağlar (Keten, 1974).

Sporun birey üzerinde fiziksel, sosyolojik, ekonomik açıdan faydalarını kısaca ifade edecek olursak;

- Bireylerin günlük hayatlarında daha enerjik ve verimli olmalarını, aynı zamanda bedensel zihinsel ve ruhsal açıdan iyi olmalarına olanak sağlar.

- Kişinin çevre koşullarına uyum sağlamasını, ortaya çıkabilecek rahatsızlıklara karşı bağışıklık sisteminin daha güçlü savaşabilmesini sağlar.
- Uluslararası veya ulusal spor organizasyonlarına katılım yolu ile kültürler arası etkileşimi sağlar ve bu kültürlerle karşı daha duyarlı bir toplum oluşturmaya olanak sağlar.
- Toplumu oluşturan bireylerin boş zamanlarını daha etkin kullanmasını ve daha etkin kullanılan boş zamanların kişinin hayattan aldığı keyifi artırmasını ve eğlenmesini sağlar.
- Spor faaliyetlerine katılım yoluyla kazanma ve kaybetmeyi öğrenmeyi sağlar.
- Sebat etmeyi, azimle çalışmayı, kendine güveni, diğer insanlara saygıyı ve sevgiyi öğretir
- Takım çalışması ile başarmayı, iş yapabilmeyi öğretir.
- Bireylerin yaratıcılık ve hayal gücü özelliklerini geliştirir.
- İş disiplini, sorumluluk duygusu kazandırır ve işi başarabilme kapasitesinin artırılmasını sağlar (Yetim, 2006).

1.1.3.6. Sporun Ekonomik Faydaları

Spor, dünyanın her bir yanından farklı sosyal statülere ve kültürlerle sahip insanların bir arada tüketebildiği ortak bir üründür (Altınbaş, 2007). Tüketim hızının yayılmasına öncülük eden küreselleşmeyle birlikte spor ekonomisinin, spor endüstrisi ve bileşenlerinin ülke ekonomilerindeki hacmi de giderek büyümüştür (Sivrikaya ve Demir, 2019). Sporcular için sarf edilen yüksek transfer ücretleri, dünya kulüplerinin oluşması, milyarlarca kişinin spor organizasyonlarına olan ilgisi, sponsorluk ve reklamlar, seyirci biletleri, naklen yayını, konaklaması, hediyelik eşyası, promosyonu, gıda sektörü, eğlencesi, içeceği, giyeceği ve benzeri birçok yanılla (Ekmekçi ve ark., 2013) büyük bir endüstri haline dönüşen spor ve spor organizasyonları, ülkelerin veya dünya ticaretinde söz sahibi olan tanınmış firmaların pay alabilmek için peşine düştükleri, bu uğurda kıyasıya mücadele ettikleri bir mecra haline gelmiştir (Kargün ve ark., 2019). Dünyada en hızlı büyüyen endüstrilerden biri olan sporun ekonomik faydaları ve istihdam açısından sağladığı imkânlar ele alındığında, sporun sadece sağlıklı kalmaya yönelik bir etkinlik olarak görülmemesi gerektiği anlaşılmaktadır (Vardı, 2020).

1.2. Sporcu Kavramı

Farklı şekillerde çeşitli amaçlar için yapılan sportif etkinlikler günümüz toplumlarının büyük bir kısmı tarafından tercih edilmektedir. Bu kesimin içerisinde bir bölümünün sporla çok daha fazla ve özel olarak ilgilenmesi sonucu “sporcu” ve “spor yapan kişi” kavramlarını ortaya çıkarmıştır. Sporcu, spor yapanlara göre çok daha sistemli çalışan, kurallar çerçevesinde yaptığı spora özel zaman ayıran, bilimsel temellere dayanan programlar ve metotlar eşliğinde yüksek yoğunlukta antrenmanlar yapan ve tüm bu süreçlerin ardından galip gelmek için rakibine karşı mücadele eden kişidir (Şenduran, 2006, s:14). Sporcular kendi içlerinde amatör ve profesyonel olmak üzere 2 gruba ayrılmaktadır (Özdevecioğlu ve Yalçın, 2010).

1.2.1. Amatör Sporcu

Türkçe sözlükte amatör kelimesi, “bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için meslek olmadan yapan, hevesli, profesyonel karşısı ve bir işi meslek veya alan uzmanı olmadan yapan” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Spor kavramları sözlüğünde ise amatör “beden eğitimi ve spor faaliyetlerini maddi veya benzeri bir menfaat amacı gütmeme, yarışmaya veya müsabakaya katılma karşılığında toplanan hasıllardan pay almama hali” olarak ifade edilmiştir (Şahin, 2002).

Amatörler, profesyonel sporcuların ortaya koydukları tempo kadar olmasa da onlara yakın bir çalışma temposu sergileyen, herhangi bir kazanç elde etme gayesi taşımayan, sağlıklı bir hayat sürmeyi amaç edinmiş fakat başarı anlamında en az profesyonel sporcular kadar kazanma arzusuna sahip bireylerdir (Özdevecioğlu ve Yalçın, 2010). Amatör veya profesyonel sporlar arasındaki en temel fark, yapılan spor neticesinde maddi bir kazanç elde edilip edilmediğidir. Spor amatör anlamda yapılıyorsa herhangi bir kazanç söz konusu değildir. Kişi sadece ilgi duyduğu ve keyif aldığı için spor yapmaktadır (Yerlikaya, 2012).

1.2.2. Profesyonel Sporcu

Türkçe sözlükte profesyonel kelimesi, “bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan kimse, ustalaşmış, uzmanlaşmış, amatör karşısı” (TDK, 2019), spor kavramları sözlüğünde ise profesyonellik, “kendi veya bir başka şahıs için seyirci önünde, sportif müsabaka ve yarışmaya katılma karşılığında toplanan hasıllardan pay alma” olarak tanımlanmıştır

(Şahin, 2002). Faaliyet gösterdikleri spor dalını, hayatını idame ettirebilmek için bir geçim kaynağı olarak gören, meslek olarak varsayan kişilere profesyonel sporcu denilmektedir (Özdevecioğlu ve Yalçın, 2010).

Profesyonel anlamda spor yapanlar elit sporcu veya performans sporcusu olarak da isimlendirilmektedir. Üst düzey seviyede spor yapan bu kişiler, koydukları hedeflere ulaşabilmek için fiziksel kapasitelerinin sınırlarını zorlayan uzun süreli çalışmalar yapmakta, performanslarını sürekli artırma mücadelesi vermektedirler. Bu bireyler yaptıkları sportif faaliyetlerden dolayı maddi anlamda bir kazanç elde etmektedir (Şenduran, 2006).

1.3. Spor Yönetimi Kavramı

Spor yönetimi, bir organizasyonun veya sporcunun tüm yönetim fonksiyonlarında iş ve spor hedeflerinin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan kaynak yönetimi ve önemli paydaşlarla işbirliği sürecidir (Retar ve ark., 2013). Spor yönetimi, ülkenin spor alanında uygulayacağı stratejilerin ve politikaların üretildiği, geliştirildiği ve kaynakların verimli bir şekilde dağılımını yapmak için nerede nasıl kullanılacağına karar verildiği mekanizmadır (Yülek ve Bulut, 2017). Spor yönetiminin amacı, sportif faaliyetlerin akıl ve bilimsel temeller çerçevesinde yürütülmesi için araştırma yapmak, bu araştırmalardan sonuç elde etmektir (Sunay, 2017, s:204).

1.3.1. Yönetici Kavramı

Amaçlarına ve koydukları hedeflere ulaşmaya çalışan her örgüt veya kurum başarıya ancak iyi bir yönetici olmanın yanında liderlik vasıflarına üst seviyede sahip bir yönetici ile ulaşabilir. Yönetici, bilgi, akıl, tecrübe ve liderlik gibi vasıflarından istifade edilen, örgütün sağlıklı ve etkili bir şekilde idamesini sağlayan, örgütü hedeflerine ulaştırabilmek örgüt için çalışan bireyleri güdüleyen ve bütün bu süreçlerde fikir yaratma, planlama, haberleşme, denetleme, organize ve motive etme gibi yönetimin işlevlerini kullanan kişidir (Yetim, 1996a).

1.3.2. Spor Yöneticisi

Spor örgütlerinin kuruluş maksatlarına uygun bir şekilde işlerin yürütülmesi sağlamak ve spora yönelik hedefleri başarıya ulaştırmak için teşkilat personelini örgütleyen, işin

ifası için emir veren, grupların yaptığı işleri amaçlar doğrultusunda düzenleyip yönlendiren, işlerin takibini, kontrolünü gerçekleştiren ve bütün sorumluluğu üstüne alan yetkili kişiye spor yöneticisi denilmektedir (Yetim ve Şenel, 2001).

Spor yöneticisinin rolü, ortama bağlı olarak büyük ölçüde değişebilir ancak yöneticinin özel görevi genel yönetim işlevlerini almak ve bunları spor ortamında tatbik etmektir. Bu işlevler birbirinden farklı zamanlarda uygulama gerektirebilir. Yetenekli spor yöneticisi yönetimin sahip olduğu bütün ilkeleri doğru zamanda uygulayan kişilerdir (Watt, 2003, s:166).

1.4. Uluslararası Spor Kavramı

Sporun, Antik Yunan ve Antik Roma'dan bu tarafa bedensel üstünlüğün ispatlanmaya çalışıldığı ve fikirsel olarak çekişmelerin yaşandığı bir alan olduğu bilinmektedir. Spor alanında yaşanan bu çekişmeler, tarihsel süreç içerisinde bireysel boyuttan toplumsal bir boyuta dönüşerek kapsam alanını genişletmiştir (Yıldırım ve Gökten, 2018). Medya teknolojisi alanında yaşanan gelişmeler uluslararası spor organizasyonlarında ilerlemeye zemin hazırlarken (Houlihan, 2007), özellikle turizm ve iletişim teknolojileri alanlarında sağlanan ilerlemeler, sporun ulusal düzeyden milletlerarası düzeye yayılmasını hızlandırmıştır (Acar, 1993).

Uluslararası spor organizasyonlarına katılan devletler, sporu dış politika hedeflerine ulaşmak, ülke markalarını güçlendirmek veya yeniden şekillendirmek için kullanmaktadırlar (Brannagan ve Giulianotti, 2015). Uluslararası ilişkilere olumlu yönde katkı sağlayan bir yaptırım aracı olarak işlev görmekte olan spor (Doğu ve Sunay, 2010), toplumlar arasında dostluğun ve barışın pekiştirilmesinde oldukça önemli rol oynamaktadır (Bayraktar ve Sunay, 2007).

Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları gibi saygınlığı herkesçe kabul görmüş uluslararası büyük organizasyonlar, ülkelerin kendisini dünya toplumlarına anlatabildiği platformlardır. Ülkeler, bu alanlarda güçlü ve başarılı bir algı oluşturabilmek için sporu çeşitli şekillerde kullanmaktadırlar. Sporun kullanım alanlarının incelenmesi, kategorize edilmesi ve bu alanlarda dünyada yaşanmış olayların örneklendirilmesi uluslararası sporun ve kazanılan sportif başarıların öneminin derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

1.4.1. Yumuşak Güç Kavramı ve Spor

Yumuşak güç kavramı bir devletin ikna ve çekiciliğini kullanarak başka bir devlete istediğini yaptırabilme, istediğini elde edebilme kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır (Nye, 2005, s:11). Sert güç ise askeri tehditler, ekonomik yaptırımlar yoluyla çıkarların korunması için somut kaynaklara dayanan zorlayıcı güçtür. Genel olarak, yumuşak güç stratejilerinin çağdaş uluslararası sistemde sert güç stratejilerinden daha etkili olduğu görülmektedir. Sert gücün çöküşü dünya düzenindeki değişikliklerden kaynaklanırken yumuşak gücün etkisi dayanıklılığından ve sürdürülebilirliğinden kaynaklanmaktadır (Wagner, 2014).

Kültürel kapasite, bilimsel altyapı, entelektüel değer ve sportif başarı gibi unsurlar bir ülkenin sahip olduğu yumuşak güç araçları arasında yer almaktadır. Bu ve benzeri araçları kullanarak kendilerini etkili şekilde öne çıkartabilen ülkeler, diğer ülkeleri etkileyebilmekte, onlar için cazip bir ülke konumuna gelebilmekte ve bu süreçte kendi politikalarını kabul ettirebilmektedirler (Özkan, 2015). Önceden sert güç anlayışıyla oluşturulan uluslararası politikalar, günümüz dünyasında yumuşak güç anlayışına göre şekillenmeye başlamıştır. Bu süreçte kamu diplomasisi, yumuşak güç kaynaklarının yayılmasını ve tanıtılmasını sağlayan en önemli araçlardan biridir (Akçadağ, 2010).

1.4.2. Kamu Diplomasisi ve Spor

Kamu diplomasisi, bir ülkenin kendi politikalarını avantajlı hale getirebilmek için başka bir ülkenin halkını veya önde gelen aydınlarını etkileme çabasıdır (Potter, 2003). Bir başka tanımda kamu diplomasisi kısaca, “kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etkilenmesi” şeklinde ifade edilmiş olup (Dedeoğlu, 2011), bir ülkenin kendi değerlerini, fikirlerini ve ideallerinin başka ülke halklarına anlatarak kendi ülkesi hakkında olumlu algı oluşturabilme girişimleri olarak da değerlendirilmektedir (Köksoy, 2015). Spor dünya nüfusunun geniş bir bölümüne ulaşma, yaş, cinsiyet, kültür veya sosyal arka planla sınırlı olmayan yapısı ile tutku ve ilgi uyandırma gücüne sahiptir. Bu yanı sıra spor, ülkelerin diplomatik amaçlar için sıklıkla kullandığı çekici bir araç olarak kullanılmaktadır (Ushkovska ve Petrushevska, 2015).

Yumuşak güç kaynaklarından sayılan kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin ana uygulama alanında yer almaktadır (Yağmurlu, 2019b). Spor diplomasisi ise, kültürel

diplomasinin içerisinde yer alan çalışma alanlarından biridir. Pek çok amaç için kullanılmakta olan spor diplomasisi öncelikle bir ülkenin, sahip olduğu üstün özellikleri arasında sporun da yer aldığını dünya kamuoyuna yansıtmayı amaçlamaktadır. Spor organizasyonlarının başka ülkelerin hafızalarında yer tutmak için kullanılması spor diplomasisinin diğer amaçları arasında yer almaktadır (Yağmurlu, 2019a). Örneğin Güney Kore'nin geleneksel spor dalı olan tekvandonun olimpiik branş olarak seçilmesi bu ülkenin kültürüne olan ilginin artması anlamında önemli bir gelişme sayılmaktadır (Akçadağ, 2013).

1.4.3. Propaganda Aracı Olarak Spor

Sporun propaganda faaliyetlerine dahil edildiği ilk örneklerden biri 1936 Berlin Olimpiyatlarıdır. Adolf Hitler, bu oyunları Alman ırkının üstünlüğünü ispatlamak ve Nazi rejiminin gücünü tüm dünyaya göstermek için bir fırsat olarak görmüştür (Erhan, 2010). Naziler radyo ve dünyada ilk defa televizyon aracılığıyla canlı yayınlar yaparak 1936 olimpiyatlarının pek çok dilde büyük kitleler tarafından canlı olarak izlenmesini sağlamışlardır. Bu süreçte Naziler, bir taraftan Almanya'nın gelişmişliğini ve kalkınmasını diğer ülkelere göstermeye çalışmış diğer taraftan haklarında dış dünyada oluşan olumsuz algıyı ortadan kaldırmayı amaçlamışlardır (Gülada, 2019). 1936 Olimpiyat Oyunları, Almanların başarılı bir şekilde süreci yönetmeleriyle o zamana kadar gerçekleştirilmiş olan oyunların arasında en etkileyici ve en çok konuşulan oyun olmuştur. Son teknolojinin kullanılması, kusursuz organizasyon, sarf edilen maddi imkânlar, büyüleyici mimari yapı ve oyunlara sağlanan geniş katılımlar Nazilerin anti demokratik uygulamalarının göz ardı edilmesini kolaylaştırmış, siyasi anlamda kabul görmelerine neden olmuştur. Almanya'nın o dönemdeki ırkçı, dışlayıcı eylemlerine oyunlar esnasında ciddi herhangi bir tepkinin, boykotun veya protestonun gerçekleşmemiş olması, propaganda faaliyetlerinin başarıya ulaştığının bir kanıtı olarak kabul edilmektedir (Hekimler, 2013).

1936 Berlin Olimpiyat Oyunlarının etkili bir propaganda aracı olarak kullanılmasını sağlayan bir başka faaliyet Leni Riefenstahl'ın, oyunlardan sonra Almanya'nın gücünü tüm dünyaya göstermek için kayda aldığı, içeriği oyunlardan ve Adolf Hitler'in görüntülerinden oluşan "Olympia" filmidir. Bu film aynı zamanda bir ülkenin propagandası için sporun kullandığı ilk film özelliği taşımaktadır. Filmde, Adolf Hitler'in özellikle ödül töreninde yapmış olduğu gövde gösterileri ön planda

tutulmuştur. İlk kez Hitler'in doğum gününde (1938) gösterime giren film, venedik Film Festivali'nde ödül almıştır (Özdemir, 2012).

Olimpiyat oyunlarında yapılan propaganda uygulamaları örneklerle detaylandırılabilir fakat spor aracılığıyla propaganda faaliyetleri olimpiyat oyunları ile sınırlı değildir. Sovyetler Birliğinde rutin olarak düzenlenen "Atletler Geçidi", propaganda ile sporun bağını ortaya koyan uygulamalardan biri olmuştur.

1917 yılında Bolşevik İhtilaliyle Çarlık Rusya'sı yıkılmış, ülke içinde iç savaş başlamıştır. Bolşeviklerin önde gelenleri tarafından halkın motivasyonunu sağlamak, huzuru hakim kılabilmek için 1919 yılında Moskova Kızıl Meydanda spor geçidi düzenlenmiştir. Bu geçidin 1931 yılında "Atletler Geçidi" ismiyle düzenli olarak yapılmasına karar verilmiştir (Topal, 2018).

1.4.4. Dostluk Kurma Aracı Olarak Spor

Spor devletler tarafından klişeleri, önyargıları ortadan kaldırmak, uluslararası anlayışı teşvik etmek (Murray, 2013), dost ülkeler ve sınır komşularıyla iyi ilişkileri sürdürmek, düşman olan ülkeler arasında daha yakın bir ilişki inşa etmek (Houlihan, 2007) veya rakipler arasında güveni tesis etmek için kullanılmaktadır (Nygård ve Gates, 2013). Birbirine düşman ülkelerin spor aracılığıyla bir araya gelerek olumlu yönde ilişki geliştirdikleri yakın zaman örneklerinden biri, Güney ve Kuzey Kore örneğidir. Güney Kore'nin daveti üzerine Kuzey Kore'nin 2018 Pyeongchang 23. Kış Olimpiyatlarına oyunlara katılması, son zamanlarda yaşanan nükleer savaş tehditlerinin dinmesine neden olmuştur (Gnanasagaran, 2018). "Barış" temasının işlendiği koreografilerle yapılan geçiş töreninde İkinci Dünya Savaşından sonra ayrılan Kuzey ve Güney Kore'yi temsil eden sporcuların "Birleşik Kore" bayrağının altında tek bir takım halinde yürümüş, stadyumdaki seyirciler tarafından büyük beğeni ve alkış almıştır (CNNTÜRK, 2018). Güney ve Kuzey Kore arasında gelişen iyi ilişkilerin oyunlar süresince beklentilerin üzerinde seyretmesi Güney Kore ve dünya basınında geniş yer bulmuş ve bu durum, "iki ülke arasında gerginlikler azaldı ve müzakere şartları yumuşadı" şeklinde yorumlanmıştır (Kelly, 2018). Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Thomas Bach ise olimpiyatların kapanış konuşmasında "PyeongChang'da Birleşik Kore takımı ile Kore sporcularının tek bayrak altında yürümesi ve benzer birçok olay sporun birleştirici gücünü bir kez daha gözler önüne serdi" açıklamalarında bulunmuştur (TMOK, 2018).

Kuzey Kore'nin, Güney Kore'de gerçekleştirilen 2018 Pyeongchang Kış Olimpiyatlarına katılmasıyla başlayan ikili ilişkiler zaman içinde diplomatik görüşmelere dönüşmüş iki ülke liderinin Panmunjom Ateşkes Köyü'nde 27 Nisan 2018'de bir zirve gerçekleştirmesine ön ayak olmuştur. Bu zirveyi gerçekleştirmek için ilk kez Kuzey Kore lideri Kim Jong-un 1953 yılında biten savaştan 65 yıl sonra Güney Kore'ye ayak basan ilk lider olmuştur. Gerçekleşen zirve sonucunda Kore'nin nükleer silahlardan arındırılması ve mevcut ateşkes anlaşmasının, kalıcı barışa dönüştürülmesi konusunda karar alınmıştır. İki ülkenin şimdiki gündemi ise Kuzey ve Güney Kore'nin tekrar birleştirilmesi üzerinedir. Bu konu dünya basınında da yer almaya başlamıştır (Çopur, 2018).

Sporun düşman ülkeler arasında iletişim kurulmasında köprü vazifesi görmesine verilecek bir diğer örnek Katar'dır. Mısır, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'ın, 05 Haziran 2017 tarihinde Katar'a karşı aldıkları tüm diplomatik ilişkileri kesme ve ekonomik abluka uygulama kararı Körfez bölgesinde krize neden olmuştur. Ancak 2019 yılında Katar'ın ev sahipliğinde Doha'da gerçekleştirilen 24. Körfez Ulusları Kupası'na Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'ın katılma kararı müsabakalar öncesinde Körfez liderleri arasında krizin çözümü için ılımlı bir havanın esmesine katkı sağlamıştır. Gerçekleştirilen turnuva sonunda Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani, "Kardeş ülkelerin 24. Körfez Ulusları Kupası'na katılmasından ötürü mutlu olduklarını, birlikte harika günler yaşadıklarını ve şampiyon olan Bahreyn'i tebrik ettiklerini dile getirerek krizin aşılması yönünde olumlu bir adım atmıştır (Bitmez ve Topçu, 2019). 2017 Haziran ayından bu güne dek devam eden kriz, futbol sayesinde kısmi de olsa yumuşamamış; Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz, 2019 Aralık ayında gerçekleşen 40. Körfez İşbirliği Konseyi için Katar Emirine davet mektubu yollamıştır. Gerçekleştirilen 40. Körfez Zirvesinde krizin çözümü henüz sağlanamasa da sonuç bildirgesinde Doha'da gerçekleştirilen 24. Körfez Ulusları Kupasında yaşanan kardeşlik ve ülkeler arasındaki uyuma vurgu yapılmıştır (Independent Türkçe, 2019).

1.4.5. Protesto Aracı Olarak Spor

Pek çok insan tarafından takip edilen Olimpiyat Oyunları ve benzeri organizasyonlar, dünya üzerinde yaşanan herhangi bir mağduriyetin veya yanlış olduğu düşünülen uygulamaların protesto, boykot veya kınama mesajları gibi çeşitli yöntemlerle tüm

dünyaya duyurulabildiği, farkındalığın oluşturulabildiği mecralar olmuştur. Bu eylemlerin sık sık büyük spor organizasyonları üzerinden kurgulanmasının nedeni hiç kuşkusuz verilmek istenen mesajın sporun hitap ettiği büyük kitleye ulaştırılabileceği inancıdır.

Maruz kalınan bir haksızlığın tüm dünyaya spor yoluyla duyurularak mağduriyetin giderilmesi noktasında olumlu sonuçlanan örneklerden biri, 1988 Seul Olimpiyatlarında Türkiye'yi halter branşında temsil eden milli sporcu Naim Süleymanoğlu'nun Bulgaristan'da yaşayan soydaşlarının yaşadıkları zulmü, oyunlarda elde ettiği ün üzerinden tüm dünyaya anlatma çabasıdır.

1967 yılında Türk bir ailenin çocuğu olarak Bulgaristan'da dünyaya gelen Naim Süleymanoğlu 10 yaşında halter sporuna başlamış ve kısa zamanda ciddi ilerlemeler kaydederek 1982'de Brezilya'nın ev sahipliğini yaptığı Dünya Halter Şampiyonası, gençler kategorisinde dünya rekoru kırmıştır. Ancak o dönemde, Bulgaristan'da yaşayan Türk kökenli aileleri asimile etmek için Bulgar Hükümeti tarafından gerçekleştirilen baskılar ve uygulamalar Bulgaristan için mücadele eden Naim Süleymanoğlu'nu oldukça rahatsız etmiştir (Yazar, 2017). Bu baskılardan kurtulmak ve yarışmalarda asıl vatani Türkiye'yi temsil etmek isteyen Naim Süleymanoğlu, 1986 yılında katıldığı Avusturalya'da düzenlenen Dünya Halter Şampiyonası sona erdikten hemen sonra organizasyonun yapıldığı şehir Melbourne'daki Türk Büyükelçiliğine sığınmış ve Türkiye'ye iltica etmiştir (THF, 2016).

İlticanın ardından Naim Süleymanoğlu, 1988 Seul Olimpiyat Oyunlarına Türkiye adına katılmış ve altı Olimpiyat, dokuz Dünya rekoru kırmıştır. Kendi kilosunun 3 katından fazlasını kaldırarak tüm dünyanın ilgisini çekmeyi başaran Naim Süleymanoğlu elde ettiği bu üstün başarı sonrasında "Cep Herkülü" unvanını almıştır. Kıran rekorların ve başarıların ardından popülaritesi zirveye çıkan Naim Süleymanoğlu, bu yükselişi Bulgaristan'daki azınlık Türklere uygulanan asimilasyon politikalarını dünyaya duyurmak için kullanmış ve ilk olarak yüksek tirajlı 'Time' dergisine bu konuyla ilgili bir röportaj vermiştir. 1988 yılında 'Everybody Wins' başlığıyla dergiye kapak olmuş ve röportajı yayımlanmıştır.

Yine iki yüzü aşkın gazeteci ve foto muhabirinin katılımıyla düzenlenen basın toplantısında Naim Süleymanoğlu, Bulgaristan'da yaşayan azınlık Türklere yapılan

baskılardan ve orada yaşayan ailesini yıllardır göremediğinden bahsetmiş, bu konuda duyduğu üzüntüyü dile getirmiştir. Basın mensuplarını bile ağlatan bu ifadeler uluslararası medya aracılığıyla dünya gündemine taşınmış ve Bulgaristan Hükümeti insanlık dışı uygulamalarına karşı tepkiler dile getirilmiştir (Güçlü, 2015). Bu süreçte Naim Süleymanoğlu'nun Bulgaristan'da yaşayan azınlık Türklerin yaşadığı zulmü dile getirdiği mecralar bunlarla sınırlı kalmamıştır.

Naim Süleymanoğlu, Bulgaristan'da yaşayan soydaşlarının yaşadıklarını Birleşmiş Milletler nezdinde de dile getirmiştir. Bu toplantıda kendi kimliğinden yoksun bırakıldığı için iltica ettiğini, Bulgar Hükümetinin Türkçe konuşulmasına, Türk gelenek ve göreneklerinin yaşatılmasına, İslam dininin özgürce yaşanmasına getirdiği yasaklardan, Türklere zorla Bulgar isimleri verildiğinden ve bu uygulamalara itiraz edenlerin ağır para veya hapis cezalarına çarptırıldıklarında bahsetmiştir (Alfano, 1988). 1988 Seul Olimpiyatları sonrasında Naim Süleymanoğlu'nun yaptığı bütün bu girişimler, sonraki süreçte Türk azınlığa yapılan baskıların azalmasına, sınır kapılarının açılmasına, Bulgaristan'da kalan Türklerin özgürce yaşamalarına ciddi bir katkı sağlamıştır (Bayındır, 2015).

Spor aracılığıyla yapılan protestolara en güncel örnek ise 2020 Tokyo Olimpiyatlarında yaşanmıştır. Almanya kadın cimnastik takımı, kadının cinsel bir nesne olarak görülmesine karşı bir duruş sergilemek amacıyla tüm vücudu örten mayolar giymeye karar vermişler ve Tokyo Olimpiyatlarında baştan aşağı kapalı olan tam boy kıyafetleriyle mücadelelerini sürdürmüşlerdir (NTV, 2021). Tokyo oyunlarında yaşanan bir başka protesto ise Cezayirli judo Fethi Nurin isimli Sudan asıllı Muhammed Abdurrahman'ın rakibi olan İsrailli sporcu Tohar Butbul'la karşılaşmamak için Tokyo Olimpiyat Oyunları'ndan çekilmesi olmuştur. Filistin davasını desteklemek maksadıyla İsrailli bir sporcu ile müsabaka yapamayacağını ifade eden Nurin, Olimpiyatlara katılmak için çok mücadele ettiğini ancak Filistin davasının tüm bunlardan daha önemli olduğunu ifade etmiştir (TRT HABER, 2021).

1.4.6. Ülke İmajı İnşa Etme Aracı Olarak Spor

Rekabet koşullarının küreselleşmenin etkisiyle giderek artması sonucu, sadece ticari kaygı güden şirketler değil, devletler de markalaşmak için harekete geçmişlerdir (Karabulut, 2018). Çeşitli markalama, pazarlama ve iletişim yollarını kullanarak sahip

oldukları maddi manevi değerleri avantaja dönüştürmeye çalışan ülkeler bu yönleriyle diğer ülkelerin bir adım önüne geçmeye, uluslararası kamuoyu nezdinde itibar kazanmaya, çıkarlarını korumaya ve zihinlerde olumlu bir etki bırakmaya çalışmaktadırlar (Köksoy, 2015).

Uluslararası imaj, bir ülkenin geçmişini, mevcut durumunu ve gelecekteki potansiyel değerlerini net bir şekilde ortaya koyan siyasal bir kavramdır (Yerdelen, 2017). Ülke imajı, herhangi bir ülke hakkında kişinin aklında oluşan olumlu olumsuz çağrışım ve izlenimlerin bütünüdür. Ülkeler hakkında edinilen bu izlenimlerin, o ülkeyle kurulan siyasi ilişkiler, o ülkenin medyadaki öne çıkan yanı, sanatçıların ortaya koyduğu eserler, yerli firmalarının dünyadaki konumu, yetiştirdiği sporcuların başarı veya başarısızlıklarıyla doğrudan ilişkisi bulunmaktadır (Yalçınkaya, 2006).

Kültür, sanat ve spor alanlarında elde edilen milletlerarası başarılar bir ülkenin saygınlığına olumlu yönde etki eden hususlar arasında yer almaktadır. Özellikle spor alanından elde edilen uluslararası şampiyonluk ve birincilikler, ülkenin bilinirliğini arttırmakla kalmayıp, itibar kazanmasına da etki etmektedir. Olimpiyatlar gibi uluslararası platformlarda gerçekleştirilen spor organizasyonlarını düzenlemek ve yetiştirdiği yeteneklerle öne çıkan bir ülke olarak anılmak o ülkeye ciddi kazanımlar sağlamaktadır (Gültekin, 2005).

1.4.7. Uluslararası Spor ve Milliyetçilik

Uluslararası alanda gerçekleştirilen spor müsabakaları milliyetçilik ruhunun zirveye çıktığı yerlerdir. Bu müsabakaların yapıları, ülkelerin rakiplerine karşı üstünlüklerini kanıtlamaya çalıştıkları uygun ortamlardır. Olimpiyat Oyunlarındaki gösterişli geçiş törenleri, oyunlarda elde edilen başarılar, madalyalar ve sonrasında ülkelerin puanlarına göre sıralanmaları gibi uygulamalar, katılan devletleri güçlerini göstermeye teşvik eden unsurlardandır (İnal, 2008'den akt. Şahin ve ark., 2010).

Uluslararası sporun ulusal kimliği ve farkındalığı canlandırması, kalabalıklar arasında milli birlik ve beraberliği pekiştirmesi, sportif başarıların hazzını alan kitlelerin spor ile kendisini özdeşleştirmesi, kendisini tanımlaması, vatan sevgisini perçinlemesi, sporun milliyetçilik duygusuna sağladığı katkılar olarak karşımıza çıkmaktadır (Şahin ve ark., 2010).

Milli anlamların yüklenildiği spor müsabakaları, buralarda karşılaşılan milliyetçi söylemler, milli sporcuların vatan kurtaran birer kahraman gibi karşılanmaları ve buna benzer daha birçok hadise milliyetçilik fikrinin, ruhunun her fırsatta yeniden üretilmesini sağlamaktadır (Şimşek, 2006).

Dünyada sporun milliyetçilikle etkileşimini ortaya koyan oldukça fazla örnek vardır. Spor aracılığıyla milliyetçilik ruhunun en yoğun hissedildiği ve bu anlamda birçok örneğin yer aldığı ülkelerden biri de Türkiye’dir.

9 Ekim 2019 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye’nin güney sınırlarını korumak, hudutlarda oluşturulmaya çalışılan terör koridoruna mani olmak, terör örgütlerini ortadan kaldırmak, iç savaş nedeniyle evlerinden edilmiş Suriyelilerin yeniden topraklarına ve evlerine dönüşlerini sağlamak için Barış Pınarı Harekatı’nı başlatmıştır (MSB, 2020). Türkiye A Milli Futbol Takımı, 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası H Grubu’nda eleme maçlarında 11 Ekim 2019 tarihinde Arnavutluk ile (Oktay, 2019) 14 Ekim 2019 tarihinde ise Fransa ile karşılaşmış ve her iki rakibine karşı kaydettiği gollerin ardından Barış Pınarı Harekatı’na katılan askerimize destek için asker selamı göndermişlerdir (Aksu, 2019). Maçın ardından Milli Takımlar resmi twitter adresinden “Ay-Yıldızlılar, galibiyeti kahraman Mehmetçiklerimizle şehit olan askerlerimiz ve vatandaşlarımıza armağan etti.” şeklinde bir paylaşımda bulunulmuştur (Milli Takımlar, 2019).

Bu yaşananların devamında Türkiye A Milli Futbol Takımı’nın 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası elemelerini geçerek 5. kez gitmeye hak kazanmış ve 15 Kasım 2019 tarihli gazeteler ve internet kaynaklı haber siteleri milliyetçilik ve spor ilişkisini her zaman diri tutan manşetlere yer vermişlerdir.

- Takvim (2019) gazetesinde, “Selam Dur Avrupa! Türkiye geliyor”,
- Fotomaç gazetesinde, “Şanlı Milli Takımızı Euro 2020’de, Titre Titre Avrupa”,
- Sabah gazetesinde, “Ay Yıldızla Selam Dur Avrupa”,
- Yeni Şafak gazetesinde, “Türkiye Tek Yürek”,
- Fanatik gazetesinde, “Türkiye Sizinle Gurur Duyuyor” gibi milli duyguları kabartan ifadeler kullanılarak, milliyetçilik ve spor ilişkisi işlenmeye devam etmiştir (NTV, 2019).

Sporun, yukarıda detaylarıyla analiz etmeye ve örneklerle açıklamaya çalıştığımız çok yönlü yanlarını göz önünde bulundurduğumuzda gelişmiş toplumların spor alanında en iyi olma çabalarını ve yatırımlarını anlamlandırmak, çözümlmek zor değildir. Spor için ihtiyaç duyulan finansal desteğin yeterince sağlandığı bir ülkede, özellikle uluslararası sporda arzu edilen başarının yakalanabilmesi tamamıyla bu alanda söz ve yetki sahibi olan yönetimin vizyonuna bağlıdır.



BÖLÜM 2: SPOR VE ULUSLARASI İLİŞKİLER

2.1 Sosyal Bilimler ve Spor

Sosyal yaşamın ve bu kapsamda da siyasal yaşamın önemli bir parçasını oluşturan, halka ve insanlara direkt olarak temas eden bir kavram olarak sporun, sosyal bilimler açısından biraz ötelenmiş olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Spor konusunun sosyal bilimler açısından biraz arka planda kalmasında akademik camianın bu konuyu uzun zaman önemli bir çalışma konusu olarak değerlendirmemesinin tesiri büyüktür. Ancak zaman geçtikçe bu konuya daha yoğun ilgi gösterilmiş ve konuda ilerleme elde edilmiştir. Özellikle Sovyet arşivlerinin açılmasıyla beraber spor konusunda kaleme alınmış birçok çalışma ortaya çıkmıştır.

Değişik siyasal yaklaşımların spora ilişkin alakalarının artması bu ilerlemeyi daha da hızlandırmıştır. Bu konuya ilişkin Marksist yaklaşımın spora bakışı, konunun ideolojik olduğu, zor çalışma şartları ve sömürge düzenini hafızalardan sildiği biçimindedir. Franco'nun İtalya'da Barnebau sahasının inşası konusunda "bana 80000 kişilik bir uyku tulumu gerek" ifadesi bu yaklaşımı açıkça ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, sporu farklı bir kültür değeri şeklinde ele alan ve Gramsci'nin hegemonya anlayışının tesirinde kalan düşünceler de bu konuda ciddi fayda sağlamıştır. Bu faydanın en ciddi niteliği, spora direkt hizmet eden sınıfları tesiri altına alan ideolojik bir vasıta şeklinde ele almak yerine, bu kavramı "muhalefete de açık kamusal bir temsil alanı" olarak bakmasıdır. Bu anlayış çerçevesinde siyasal gücün, spor kavramını propaganda maksadıyla kullandıkları realitesi kuşku götürmez bir gerçekliktir. Ancak bu hususu her daim uygulayabildiklerini ifade etmek çok da mümkün değildir (Boniface 2007).

Sporla alaka gelişmeleri hiçbir zaman politik, iktisadi ve sosyal gelişimlerden dışlamak mümkün değildir. Bu durumun tersine spor, halkın durumunu, özelliklerini farklı noktalarla ortaya koyan bir ayna şeklinde kıymetlendirilebilmektedir. Bu durumundan hareketle de spor konusu sosyal bilimler disipliniinde ele alınması gerekli olan kıymetli bir çalışma konusudur. Spor politikası, siyaset ve uluslararası ilişkiler alanı içerisinde yer alan, otoriterinin spor vasıtasıyla ve buradan hareketle halkla olan irtibatını değişik çerçevelerden ele alan bir saha olarak öne çıkmaktadır (Aktükün, 2010).

Sporun bir araya getiren bir kuvvet olması, bireyleri birleştirmesi, grupları, toplumu harekete geçirebilecek bir gc zerisinde bulundurması sebebiyle idareci sınıfın bu konuya alakası hkim olma isteğinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Spor, yoğunlukta olarak II. Dünya harbinin sonrasında kendini gösteren otoriter idareler zamanında, direkt olarak idareye bağlama, bu araçtan istifade ile toplumsal yaşama direkt müdahale ve hatta idarenin istediği ideal birey modelini meydana getirme konusunda bir vasıta şeklinde görülmüştür.

Otokratik idareler spordan, algı yaratmak, belli bir imajı meydana getirmek ve propaganda hedeflerine ulaşmak için istifade etmeyi arzu etmiştir. Bu şekilde spor, devletin vitrinlerinden bir tanesi olarak ele alınmış, bu kapsamda sporda kazanılan zaferler ırksal, milli ya da politik üstünlüklerin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir (Boniface, 2007).

2.2 Uluslararası İlişiler ve Spor

Herhangi bir ülke sporcusunun başka bir ülkede yaptığı herhangi bir sportif faaliyet özünde bir ülkenin farklı bir ülkenin sınırları içerisinde milli menfaatlerini elde etmek için giriştiği bir mücadeledir. Yalnızca bu husus dahi sporun uluslararası ilişkilerdeki ehemmiyetini ortaya koymaktadır. Milletlerarası oyunlar, farklı pek çok ülkenin iştirak ettiği sportif organizasyonlar, bu kapsamın içerisinde değerlendirilmektir. Hatta bazen diplomatik irtibat tesis etmek maksadıyla tertip edilen birtakım sportif faaliyetler, dostluk maçları, spor ve uluslararası ilişkiler hususunda ele alınabilecek farklı örneklerdir.

Teorik kapsamda değerlendirildiğinde, uluslararası ilişkilerde temelde 3 değişik yaklaşım söz konusu olup her birinin de spor anlayışı farklılık arz etmektedir. İlk yaklaşım devlet odaklı sistem yaklaşımıdır. Burada bir takım ya da sporcu tek basına bir spor takımı veya sporcu değil aynı zamanda o milleti temsil eden bir öğedir. Dünya siyaset arenasındaki mücadele halinde olan devletler ve bu devletlerin ne kadar kuvvetli olduğunun konunun esasını meydana getirmesi gibi, sportif konularda da milli takımların ve bireysel sporcuların kuvveti ve rekabeti bu noktada işin esasını teşkil etmektedir. Diğer yaklaşımda sadece tek odak devletler değildir. Devletlere ilave olarak uluslararası kurum/ kuruluşlar, global medya, firmalar vb. birçok devlet dışı unsurlarda söz konusudur. Bu yaklaşımda da aynı uluslararası ilişkilere bakışını spora

yansıtmaktadır. Sporda da aynı uluslararası ilişkilerde olduğu gibi sadece devletler ve onların milli takımları ve temsilcileri değil Olimpiyat Komitesi, UEFA, FILA, FIFA vb. organizasyonlar da önemli birer aktördür. Bu yaklaşımda çok odaklı bir organizasyon öne çıkmaktadır. Bir diğer ve son temel yaklaşım da ise özneyi toplumların kendisi oluşturmaktadır.

Bu yaklaşımda spor, halklar, gruplar, bireyler arasındaki iletişimi, ilişkiyi, birbirini anlamayı, mevcut düşmanlıkları veya sorunları arka plana itmeyi temin eden bir unsurdur. Spor yalnızca bir oyun değil bunun yanında sınırların ötesinde değişik kültürlerle teması temin eden etkili ve önemli bir etkileşim vasıtasıdır (Tokatlıoğlu, 2012)

Diğer yandan, ifade edilen bu üç yaklaşımın ötesinde farklı bir anlayışı benimseyen bir ekol de söz konusudur. Devleti, farklı kurum/ kuruluşları ve toplumsal etkileşimi odağa koyan bu 3 ekolünde spor kavramını ifade etmede yeterli olmadığını ortaya atan bu kişiler “spor uluslararası sistemi anlamamıza yardım eder çünkü sistemin önemli bir parçası olduğu için ve ondan etkilenirken aynı zamanda onu şekillendirdiği için bize dünya siyasetini algılamada bir erişim noktası sunar” şeklinde kendilerini ifade etmektedir. Bu yaklaşım diğer ekollerin ortaya koyduğu hususları bütünüyle yok saymamakla beraber bu ekollerin devamı niteliğinde de değildir. Bu son yaklaşım spor kavramını bütünsel çerçevede değerlendiren, siyaset bilimi kapsamında bir bakış tarzı veren ve spor konusunu sosyal bilimlerin uygulama alanı olarak ele alan bir düşünce sistematüğini yansıtmaktadır (Cha, 2006).

Uluslararası ilişkiler bir disiplin şeklinde I. Dünya Harbinin sonrasında problemlere barışçıl yollarla müdahale edilmesi kapsamında ortaya çıkmıştır. Bu durumda konunun spor yönü değerlendirildiğinde uluslararası sportif faaliyetlerin silah kullanılmadan yapılan birer savaş olup olmadığı konusu gündeme gelmiştir. Bu konu değişik bakış tarzlarıyla değerlendirildiğinde veya değişik zamanlar, yaşanan vakalar tahlil edildiğinde farklı yanıtlar ortaya konulabilmektedir. Örneğin neredeyse bütün ülkelerin iştirak ettiği olimpiyatlar, barışçıl hedeflerle tertip edilmiş olmasına karşın belli zamanlarda silahsız harp şeklinde açıklanabilecek kadar gergin bir ortamda yapılmıştır. Hitler döneminde yapılan Berlin Olimpiyatları, soğuk savaş zamanındaki Amerika Rusya spor rekabeti bu kapsamda ele alınabilecek en açık örneklerdir. Özellikle Berlin

Olimpiyatları Nazizm'in propaganda aracına dönüşmüş ve Hitler için muhteşem bir vitrin vazifesi görmüştür (Fişek, 1980).

Uluslararası ilişkiler konusunda sporun konumu ve etkinliğiyle alakalı olarak Türkiye açısından da yakın döneme ilişkin örnekler vermek mümkündür. Bu kapsamda Türkiye ile Ermenistan arasındaki diplomatik ilişkilerin tekrar teşkil edilebilmesi maksadıyla ortaya konan futbol-siyaset ilişkisi bu durumu açıkça yansıtmaktadır. 2008 senesinde Türkiye ile Ermenistan arasında yapılan futbol maçına Ermenistan'ın daveti üzerine Türkiye Cumhurbaşkanı iştirak etmiş, 2009 senesinde ise aynı şekilde rövanş müsabakası kapsamında Ermenistan Cumhurbaşkanı Türkiye'ye davet edilmiş ve maç izlemek üzere gelmiştir (Özdaşlı 2015: 101). Yaşanan bu süreç basın çevrelerinde “futbol diplomasisi” şeklinde ele alınmıştır (BBC, 2009).

Sporun bir devlet, rejim açısından tesirli bir propaganda unsuru olabilmesi siyasi otoritenin ilgisini cezp etmiştir. Uluslararası sorunların ve gerginliklerin spor alanında etkileri olabileceği gibi spordan bir yaptırım konusu olarak istifade etmek de söz konusudur (Szymanski, 2010). Bir ülkenin politikalarının ve davranışlarının uzlaşmaz olması, çatışmaları ve krizleri öne çıkarması durumunda uluslararası arenadan dışlanması, spor müsabakalarından men edilmesi ciddi, rahatsız edici ve tesirli bir uyarı olabilmektedir (Boniface, 2007).

2.3 Uluslararası İlişiler Teorileri ve Spor

Spor sosyo-kültürel ve politik boyutlarıyla beraber bir uluslararası ilişkiler unsurudur. Bu duruma ek olarak, sporun yakın dönemde farklılaşan niteliklerinin, uluslararası ilişkiler gelişmelerinin bir tezahürü olduğu ifade edilebilmektedir. Uluslararası ilişkiler kuramcılarının araştırma konusunu çoğunlukla toplumlar arası ilişkiler meydana getirmektedir. Bahse konu toplumlar, bireylerin meydana getirdiği milletler ya da devletler olabileceği gibi aynı zamanda bu toplumların meydana getirdiği bölgesel ya da global organizasyonlar da olabilmektedir. Nitekim konu üstünde çalışmalar yapan kuramcıların farklılaşma konusunu, temel oyuncuların kim olduğu, kuvvet ilişkilerinin nitelikleri, devletlerin fonksiyonları gibi hususlar meydana getirmektedir (Keohane, 1989: 2).

Uluslararası spor araştırmaları çoğunlukla globalleşme, sivil toplum kuruluşlarının etkisi, ulus ötesi icraatların egemenlik üstündeki tesiri gibi hususları ortaya konmaktadır. Fakat bu hususlardan öte, araştırmalarda uluslararası arenada sporun konumu, spor faaliyetleri ve vakaları üstüne odaklanması halinde daha başarılı neticeler elde edilebilmektedir. Nitekim bu tarz araştırmalar, uluslararası ilişkiler alanı açısından ehemmiyetli deneysel veriler oluşturabilmektedir. Bu şekilde uluslararası ilişkiler kuramcıları ortaya attıkları birtakım iddiaları gerçek örneklerle savunabilmektedir (Beacom, 2000).

Geleneksel uluslararası ilişkiler kuramları, yalnızca devletleri oyuncu olarak ele almış, ancak 1950’li yıllardan başlayarak teorik çerçevede davranış salcı yaklaşımının tesirinin fazlaşmasıyla beraber, devlet dışı öğeler de bu kapsamda değerlendirilmeye başlanmıştır. Spor federasyonları, uluslararası kurum/ kuruluşlar, spor komiteleri, kulüpler ve hatta bizzat sporcuların kendileri bile uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde birer oyuncu durumuna ulaşmıştır. Bu kapsamda bu disiplinin ana maksadını teşkil eden uluslararası ilişkileri kıymetlendirmek ve tahlil etmek için kuramcılar hâlihazırda hayatın her alanında tesiri ve etkinliği bulunan spor aktörlerini de dikkate almak durumundadır (Aydın, 1996).

Bütün bu hususlarla beraber, uluslararası spor camiasında yaşanan olayların tahlili, konu üstünde çalışan kuramcılar açısından bir uygulama ortaya koyma imkânı da sunabilmektedir. Küresel çapta en önemli spor olaylarının başında gelen olimpiyatlar, dünya kupası gibi farklı organizasyonların nerde yapılacağına ilişkin olarak yürütölen kulis çalışmaları, diplomatik çabalar, bu sportif faaliyetlerin icra edileceği öлкеye sunacağı katkı ve faydalar, bu büyük spor olaylarında elde edilen başarıların öлкеlere ne seviyede itibar kazandırdığı, hedeflerini dile getirme için nasıl bir platform teşkil ettiği gibi farklı hususlar tahlil edilerek uluslararası ilişkiler alanına büyük fayda sağlayabilmektedir. Bu şekilde kuramcıların daha geniş kapsamlı analizler ortaya koymalarına ve iddialarını desteklemesi açısından somut örnekler tespit etmelerine destek olabilmektedir (Seval ve Kodaman 2015 :257).

2.4 Sporun Uluslararası İlişkilere Etkisi

Spor insanlara farklı ilişkiler tesis edilebilmesi açısından değişik kapılar aralamış ve imkânlar sunmuştur. Açılan bu yeni kapılar ve imkânlar kimi zaman barışa, huzura

katkı sağladığı gibi kimi zamanda krizlere ve çatışmalara neden olmuştur. Örneğin Fransa’da ilk uluslararası krizin çıkışında siyasetten öte spor tesirli olmuştur. 1913 yılında Fransa’nın İskoçya’ya büyük bir farkla kaybetmesi sonrasında stadyumdaki izleyicilerin itirazları hakemlere saldırıya dönüşmüş ve polis müdahalesine neden olmuştur. İskoçya olay nedeniyle Fransız yetkilileri suçlarken, Fransa turnuvasından atılmış ve nihayetinde yaşanan olaylar nedeniyle iki ülke ilişkileri belli bir süre dondurulmuştur. Diğer yandan, 1927 senesinde yapılan oyunlar, senelerce aralarında sorunların bulunduğu Yunanistan ve Bulgaristan’ın ilk kez iyi münasebetler tesis etmesine neden olmuştur (Taylor ve Francis 2008: 1696). Aynı şekilde coğrafyamızda düzenlenen Balkan Oyunları da politik birçok uyuşmazlıkların uzun süre devam ettiği ülkeleri bir platformda toplayan ender organizasyonlardan birini teşkil etmiştir. Benzer şekilde 1970’li yıllarda Amerika ile Çin arasında ilişkilerin tesis edilmesi konusundaki ilk atılımlar pinpon turnuvasının tertip edilmesiyle başlamıştır. Hatta bu durum uluslararası ilişkiler literatüründe “pinpon diplomasisi” şeklinde yerini almıştır (Zhaohui ve Sun 2000).

Spor uluslararası ilişkiler konusunda her daim barışa ve neticeye fayda sağlamamış kimi zaman da değişik ideolojiler, görüşler, gruplarca tepkilerini ve arzularını bütün dünyaya duyurabilecekleri bir araç olarak değerlendirilmiştir. Bu durumun en son örneklerinden birini de 2014 yılında Sırbistan ile Arnavutluk arasında yapılan futbol maçı teşkil etmiştir. Belgrad’da yapılan maçta gizlenmeye, bastırılmaya çalışılan bir realite gün yüzüne çıkmıştır. Sırbistan’ın büyük bir kısmının Arnavutluk’un bağımsızlığı konusunda ve ulusal kimliği noktasında ne derece rahatsızlık hissettikleri, futbolculara gösterilen öfkeli davranışlarla gün yüzüne çıkmıştır (CNN 2014). Daha havalimanında milli işaretleri olan Arnavut taraftarlar gözüaltına alınmış, taraftarların maç esnasında ulusal işaretlerini kullanmalarına müsaade edilmemiştir. Bu durum da Sırbistan’ın Arnavutluk’a yönelik değişmeyen yaklaşımlarını spor üstünden yeniden gün yüzüne çıkarmıştır (Bunjaku, 2014).

Olimpiyat oyunları uluslararası ilişkiler bağlamında bu tarz farklı olayların en sık yaşandığı platformların başında yer almaktadır. Olimpiyatlarda yaşanan bazı örnekler aşağıda sunulmuştur.

- 1936 Olimpiyatları Hitler’in Nazizm’in propagandasını yapmasına imkân tanımış (Houlihan, 2007),

- 1956 Olimpiyatları İngiltere ve Fransa'nın Süveyş Kanalı işgalinden dolayı İspanya ve Hollanda başta olma üzere bazı ülkeler tarafından boykot edilmiş (Langley, 1989),
- 1972 Olimpiyatlarında Filistin kaynaklı bir silahlı örgüt tarafından olimpiyat köyündeki İsrailli sporcuların bulunduğu oda basılmış, iki sporcu hayatı kaybetmiş ve yedi sporcu rehin alınmıştır. İsrail hapishanelerinde bulunan iki yüz kişinin bırakılmasını amaçlayan eylemde 12 kişi yaşamını yitirmiştir. Yaşanan bu olay sonucunda oyunlar durmuş ve birçok ülke oyunlardan çekilmiştir (Briggs, 2011).

Politik hususlar bazı konularda sporun içerisini o derece girmiştir ki, hâlihazırda nerdeyse bütün dünyanın merakla izlediği, takip ettiği revaçta olan birtakım mücadelelerin esası bütünüyle siyasi mücadele kaynaklı duruma gelmiştir. Bu durumun en güncel ve popüler örneğini “el classico” olarak ifade edilen Real Madrid ve Barselona arasındaki mücadele oluşturmaktadır. Bu mücadele yalnızca 2 başarılı takımın rekabeti değil, bununla birlikte kraliyet taraftarı İspanyollarla ayrılık yanlısı Katalanların mücadelesinin sahaya yansımasıdır (Hayes, 2006).

2.5 Uluslararası İlişkiler Açısından Sporun Fonksiyonları

Uluslararası ilişkiler bağlamında icra edilen sportif faaliyetlerin kendini gösteren fonksiyonları genel olarak aşağıda sunulmuştur (Şentürk, 2018).

- Başta devletler olmak üzere, uluslararası kurum/ kuruluşlar da dâhil olmak üzere ilişkiler oluşturmak,
- Farklı kültürlerle, hayatlara saygı göstermeye ve birlikteliğe zemin oluşturmak,
- Farklı ülke vatandaşları ve toplumları arasında iletişim ve karşılıklı etkileşimi tesis etmek,
- Kardeşlik, dostluk, dayanışma, insanlık ve barış gibi evrensel kavramları ön plana çıkarmak.

Arz edilen tüm bu hususlar çerçevesinde küresel bir spor etkinliği olan olimpiyatlar da din, ideoloji, dil, düşünce, ırk, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin spor aracılığıyla dünya insanların faydası, kardeşliği, işbirliği, arkadaşlığı, hoşgörüsü, eğitimi ve

dayanışmanın ve en sonunda da huzur ve barışın tesis edilmesini hedefleyen bir ruha ve ideolojiye sahiptir.

2.6. Spor ve Siyaset İlişkisi

2.6.1. Devlet, Toplum ve Spor İlişkisi

Devletlerin geleneksel tanımlaması 3 klasik kriteri esas almaktadır. Bunlar: (1) toprak, (2) nüfus ve (3) siyasi otorite. Devlet ülke içerisindeki bütün kurum/ kuruluşları içeren en üst siyasal kurum durumundadır. Bu durumun bir sonucu olarak siyaset ve halkın politik organizasyonu kapsamındaki devlet kavramı sürekli olarak içi içe geçmiş bir durum göstermektedir. Toplumsal yaşamın neredeyse tüm alanlarında bir şekilde devlet kavramı her zaman mevcudiyetini sürdürmüştür (Bauthoul, 1975). Bununla beraber devletin kişiyi hizaya getirme konusundaki yapısı, kişiyi bir biçimde toplumsal yaşama irtibatlayan kimlik duygusuna bağlıdır. Bu kapsamda spor kavramı, farklı türden taraftarlığın ve bağlılığın meydana gelmesinin bir araç olarak spora yapılan kolektif duygusal yatırım vasıtasıyla bu 2 özdeşleşme seviyesinin birbirine bağlanacağı son derece başarılı bir sembolik vasıta. Sporun meydana getirdiği kişisel bağlılık hissi çoğunlukla, kolektif bir beraberliğin gelişmesine imkân tanımaktadır. Bu aidiyet duygusunun siyasi otorite tarafından yürütülmesi, birçok ülkede idarelerin ehemmiyet verdiği stratejilerden bir tanesi olmuştur (Evren, 2007).

Devlet ve spor münasebetindeki bir diğer faktör ise, spor kavramının toplumsal bir ilgi alanı ve eğlence konusu olma niteliğidir. Nitekim bütün sistemler, egemenliğini sağlamlaştırabilmek, yaşamlarını devam ettirebilmek maksadıyla bireylere yaşamlarını manalandıracak bazı şeyler vermek mecburiyetindedir. Spor, bu eğlence, ilgi alanı ve manalandırma yöntemlerinden birini teşkil etmektedir (Talimciler, 2008).

Çoğu siyaset bilimci tarafından da spor kavramı direkt olarak bir ideolojik vasıta şeklinde ele alınmaktadır. Spor aynı siyasi, kültürel, dinsel vb. ideolojik aygıtlar gibi idarenin topluma müdahalesine zemin teşkil eden adımlar arasında yer almaktadır. Ancak devletin bu hususları yalnızca vasıta olarak görmesinden dolayı öncelikle bu araçların kontrolünün ele alınması ve gücün kazanılması, bu araçların kendi menfaatlerini yerine getirmek için yararlanılması açısından ehemmiyetlidir.

Diğer yandan, devletlerin bu vasıflarını korumalarında öne çıkan hususlardan biri de uluslararası platformlarda kabul görmesi konusudur. Bu kapsamda uluslararası spor kurum/ kuruluşları devletin mevcudiyeti ve uluslararası arenada kabulüne ilişkin öne çıkan bir parametredir. Nitekim uluslararası sportif faaliyetlere iştirak etmek sembolik ancak önemli bir anlam taşımaktadır. Sportif faaliyetlerde kendine yer bulamamak, kabul görmemek ise negatif bir unsur olarak arşımıza çıkmaktadır. Örneğin I. Dünya Harbinin ardından olimpiyatlardan kovulan Almanya'nın 1936 senesinde Berlin'de olimpiyatlara ev sahipliği yapması uluslararası platforma güçlü bir şekilde geri dönüşünü sembolize etmektedir. Diğer yandan, Filistin açısından da oyunlara iştirak etmek uluslararası arenada ses duyurmanın ilk adımlarından biri olarak sayılmaktadır (Boniface, 2007: 76). Farklı bir örnek olarak uluslararası alanda her geçen gün daha fazla soyutlanan İran'ın milli futbol takımının 1998 yılında Dünya kupası finallerine katılması, İran'ın tekrar uluslararası arenaya kabulü şeklinde yorumlanmıştır (Ünsal 2005).

XIX. yy.'dan başlayarak spor çağdaş ülkelerde çok farklı işlevler üstlenmiştir. Çağdaş toplumlarda yoğunlukta olarak sporun iyileştirici tesiri, kuvvetin birleşimi olarak bir araya gelen toplumda, kişisel kuvvet ve enerjinin birleşik kuvvetin sınırları içinde kullanılmasını temin etmek, kuvvetin ihtiva ettiği şiddeti devletin enerjiyi kontrol altında tutmasının en güzel yöntemi olarak kullanılmıştır. Farklı bir ifadeyle toplumsal hayatın ahenk ve huzur içerisinde devam ettirilmesi maksadıyla birtakım olumsuz durumlardan kurtulmak için spor vasıta olarak kullanılmıştır. Bu çerçevede çağdaş devletlerin spordan istekleri hem vücudun rahatlatılması ve bununla beraber bu rahatlamanın verdiği denetim sayesinde ruhun toplum yaşamına ters hislerden sıyrılmasını temin etmek olmuştur (Toker, 2005). Spora gösterilen ehemmiyetin iktisadi destekle artmasını ve yaşanan soğuk savaş sürecinin ardından Rusya'nın eski ihtişamlı günlerine ulaştığının sembolü olarak spora eğilmesini bu çerçevede ele almak mümkündür. Putin'in başa geçmesiyle beraber spora aktarılan kaynak gün geçtikçe artmış, Rusya sportif faaliyetlere daha fazla ev sahipliği yapmıştır. Eski kuvvetine, ihtişamlı günlerine ulaşmaya çalışan Rusya açısından bu durum aynı zamanda bir gövde gösteri halini almıştır. Rus sporcularının elde ettiği madalyalar sonrasında SSCB marşının müziğini tercih etmesi, eski zamanlardaki Rus Amerikan mücadelesini akıllara getirmektedir (Kamalov, 2009).

Yoğunlukta olarak siyasi ve politik başarısızlık durumlarında veya kriz zamanlarında spor kavramının birleştirici rolü devletler tarafından sıklıkla istifade edilen araçlardan birisi olmuştur. Amerikan geçmiş başkan yardımcılarında olan S.Agnew'in "Spor toplumumuzu bir arada tutan tutkaldır" sözü sporun birleştirici niteliğine ve halktaki diğer olumsuz etkenlerin tesirlerini azalmasına işaret etmektedir (Evren, 2007).

Sporun toplumsal kuvveti, toplum ve devletle giriştiği münasebetlerden doğmaktadır (Fişek, 1982). Spor ve devlet münasebeti toplumsal anlamda değerlendirildiğinde; spor global manada, toplumun bulunduğu coğrafyaya özel niteliklerinin, zorluk ve sorunlarının aynası konumundadır. Sporun devlet ve politika ile olan birlikteliği ve bu 2 müesseseye karşı bağımlılığı da bulunmaktadır (Sedef, 1999). Bu durumun yanında sporun devletle yaşadığı münasebetleri kıymetlendirirken 2 konunun devamlı olarak dikkate alınması gerekmektedir. Bunlardan ilki, toplumsal hayatın bütün alanlarında doğrudan ya da üstü örtülü bir şekilde devletin varlığıdır. verilen her çeşit kararda ve hayata geçirilen uygulamada siyasal bir içerik vardır. İkinci konu, spor küresel biçimde, faaliyet gösterdiği milli ortamın niteliklerini, problemlerini ve zıtlıklarını en açık bir şekilde yansıtmaktadır (Fişek, 1985).

2.6.2. Spor ve Siyaset Etkileşimi

Literatürde bazı yerlerde halkların afyonu olarak ifade edilen, bireylerin vücut ve psikolojik sağlığını korumaya alarak gündelik hayatın stresini düşüren bir öge şeklinde ele alınan spor, vatansever, hiyerarşik ve güçlü bir devlet vasıtasıyla milli beraberliği teşkilatlandıran bir eğitim vasıtası olarak görülmektedir. Sporun halkın afyonu olduğu görüşünü destekleyen Franco'nun çalışmada daha önce ifade edilen Bernabeau stadı için söyledikleri ile Salazar'ın "Portekiz'i 40 sene fiesta (şölen), fadima (örgütlü din) ve futbol (3F) ile idare ettim" sözleri bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Bu ifadelerden ve yaklaşımlardan sporun idareyle halk arasındaki münasebeti hakkında sonuçlara ulaşmak mümkündür (Sert, 2000).

Yürürlükte olan siyasal rejimin türünden bağımsız olarak siyasi rejimlerin, partilerin ve oluşturdukları hükümetlerin spor politikaları bulunmaktadır. Spor ile siyasi unsurlar sürekli olarak farklı konularda etkileşimde olmuştur. Bu etkileşim kulüpler, federasyonlar, televizyonlar, organizatörler, menajerler, basın yayın kuruluşları, sponsorlar ve spor ürünleri satıcıları gibi çok farklı unsurlar vasıtasıyla değişik

seviyelerde kendini göstermiştir. Spor kavramı yoğunlukta olarak siyasi ideolojilerce hâkimiyetlerinin meşruiyetini sağlamak açısından ele alınmış ve bir propaganda malzemesi şekline dönüştürülmüştür. Bu durumun en ileri seviyedeki örneklerine Hitler, Franco ve Salazar gibi totaliter rejimlerde karşılaşılmıştır. Diğer yandan spor özellikle de futbol Latin Amerika coğrafyasında yönetimi ele geçiren askeri rejimlerin yoğun bir şekilde istifade ettikleri alanlardan birini teşkil etmektedir (Talimciler, 2010).

Gündelik hayatın ehemmiyetli öğelerinden birisi olarak ele alınan sporun siyasetle irtibatı seneler öncesine gitmektedir. Yakın tarihteki ilk büyük etkileşim örneğini Berlin olimpiyat oyunlarının Nazizm'in her yönüyle bir propaganda vasıtası gibi kullanılması oluşturmuştur. Siyasi meşruluğun oluşturulması esnasında spor, tabii bir vasıta olarak kullanılmıştır (Algün ve Sunay, 2010). Almanya ve Polonya gibi bazı devletler sporu anayasal çerçevede ele almış, sporu kişisel bir hak sayarak garantiye almıştır. Buna ilave olarak Sovyetler en ciddi vazifelerden biri gördüğü sporu programlarına dâhil etmiştir. Aynı şekilde Doğu Almanya döneminde devlet kuruluşlarının sporla alakalı olarak takip edecekleri eylem planları hayata geçirilmiştir (Sert, 2000).

Spor özellikle de futbol sürekli olarak siyasetle doğrudan bir irtibat içerisindedir. Bu münasebetin benzer şekilde ülkemizde de devam ettiğini söylemek mümkündür. Yoğunlukta olarak çok partili sistemin bir neticesi olarak kendini gösteren çoğulcu siyaset yaklaşımı ve iktidarı muhafaza etmek maksadıyla yapılan şehirlere yatırım vaatleri şehrin futbol takımını kurma ve daha üst sıralara taşıma, destek vaatlerine evrilmiştir.

Bu yaklaşımın arkasındaki ana sebep spor müsabakalarının toplulukları tesiri altına alarak toplumsal olaylardan korumasıdır. Bu durumda insanların politik ve toplumsal olaylarla alakalı hususlara ayıracakları enerji ve zaman düşecektir. Keller'in de belirttiği gibi spor bir politikadan uzaklaştırma ve pasifleştirme kuvveti durumunu almıştır. Bu nedenle rejimler açısından spor siyasal yaşamın sürdürülmesini temin eden niteliğiyle kullanılmakta ve idarecilere hayat alanı vermektedir (Kellner, 1996).

Sporu bir faaliyet, oyun olmanın ötesine geçiren faktörlerden bir tanesi de siyasilerin sporu bir vasıta olarak görmesidir. Sporun bir vasıta haline getiren idareler siyasi savaşlarını spor alanlarına götürmüş ve zaman içerisinde yapılan mücadelelerini,

harplerini bu alanlarda sürdürmüştür. Katalanların Barselona kulübüne verdikleri önem bu durumun en büyük örneklerinden birini teşkil etmektedir (Yücesoy, 2009).

Sporu siyaset sahnesinde en etkili ve isabetli kullanan ülkelerden biri de İtalya'dır. Başbakan seçilen Berlusconi gündelik yaşamdan ve futboldan metaforlar yardımıyla toplumun alakasını cezbetmiş ve gönlünü feth etmiştir. Kazandığı bu gücü de medyanın yardımıyla daha da perçinlemiştir. Başbakanın partisinin adı olan ve bunun yanında futbol statlarında yoğun olarak karşımıza çıkan tezahürat olan "Forzaİtalia" birçok taraftarın diline dolanmış ve akıllarda yer etmiştir (Semino ve Masci, 1996).

2.6.3. Spor, Propaganda, İdeoloji ve Siyasal Sistem İlişkisi

Sportif faaliyetlerin insanlar tarafından sevilmesi ve revaçta olması sebebiyle spor siyaset denklemi her zaman karşılaşılan bir gerçek olmuştur. İkinci Dünya Savaşının ardından 1990'lı yıllara kadar yapılan olimpiyatlarda ABD ve Sovyet Rusya arasındaki mücadelenin yansımalarına şahit olunmuş, 1980 Moskova ve 1984 Los Angeles olimpiyatları bu durumun bariz bir şekilde yaşandığı oyunlar olmuştur. 1936 oyunları ise spor, siyaset, propaganda ve ideoloji ilişkisinin net bir biçimde yaşandığı en bariz örneklerden birini teşkil etmiştir (Doralp ve Barkul, 2011).



Şekil 1: WirgehörenDir

Yaşanan tüm gelişmelere rağmen 1936 oyunları o zamana değin görülen en ciddi katılımı ile icra edilmiştir. Oyunlar Nasyonal Sosyalist Almanya'nın dünyaya sunulduğu bir şölene dönüştürülmüştür. Hitlerin oyunlardaki örtülü maksadının Nazizm iktidarı şemsiyesinde ideolojilerinin kuvvetini bütün dünyaya tasdik ettirmek ve ideolojilerin propagandasını yapmak olduğu değerlendirilmiştir (Şahin, 2011).



BÖLÜM 3: ULUSLARARASI ALANDA TÜRK SPORUNUN BAŞARISINI ETKİN OLAN ETMENLER

3.1. Türk Spor Yönetimi

Bu başlık altında, Türk spor yönetiminin tarihi, elit spor politikalarından sorumlu Gençlik ve Spor Bakanlığı ve elit sporu yöneten diğer yapı olan bağımsız spor federasyonlarının görev ve sorumlulukları yer almaktadır.

3.1.1. Türk Spor Yönetiminin Tarihçesi

Türk Spor Yönetiminin temeli, sporu 16 spor kulübünün bir araya gelerek sporu disipline etmek, kontrol etmek maksadıyla, 14 Temmuz 1922 tarihinde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nı (TİCİ) kurmalarıyla atılmıştır. Spor adına oldukça önemli demokratik adımların atıldığı bu süreçte ilk başkan olarak önce Ali Sami Yen, asbaşkan olarak da Burhan Felek ile Ali Seyfi yapmıştır (SGM, 2013). Mali sıkıntılar ve sporda ihtiyaç duyulan otoritenin sağlanamaması, ittifakı çıkmaza sokmuş ve TİCİ'nin yerine Türk Spor Kurumunun Kurulmasına (TSK) zemin oluşturmuştur. 1936 yılında spor konseyinin tavsiyesi üzerine TSK kurulmuş ve bu yapılanmayla devlet, spor alanına ağırlığını koymuştur (SGM, 2013). Ancak bu teşkilat kuruluş amaçlarına uygun icraatlar gerçekleştirememiş ve başarısız olmuştur (Ekenci ve Serarslan, 1997). Bunun ardından 29 Haziran 1938'de 3530 Sayılı yasa ile Beden Terbiyesi Kanunu ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuş ve bu yasanın verdiği yetkiler gereğince Türk sporu, devlet kuruluşu statüsüne kavuşmuştur (Fişek, 1980). 1942 yılında 4235 sayılı yasa ile kuruluş yasası değiştirilmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı'na, 1960 yılında da yeniden Başbakanlığa bağlanmıştır. 3 Kasım 31 1969 yılında kurulan 2. Demirel Hükümetiyle birlikte spor işleri ilk kez bakanlık seviyesinde ele alınarak Türk sporunda yeni bir döneme girilmiştir. 14 Aralık 1983 tarihinde yayımlanan 179 sayılı kanun hükmünde kararname ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) tarafından yürütülen Türk sporu, Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı uhdesinde yer almıştır. 1986'da ise 3289 sayılı yasa ile BTGM'nin adı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiş, 1989'da Devlet Bakanlığı'na dahil edilmesiyle ismi Spor Genel Müdürlüğü olmuştur. Spor Genel Müdürlüğünün 3289 ve 3703 sayılı kuruluş yasaları arasında yer alan spor federasyonları başkanlarının seçim yapılarak iş başına gelmeleri, federasyonların demokratik bir yapıya dönüştürülerek

özerkleştirilmelerinin sağlanması süreci, Türkiye Futbol Federasyonu'nun kuruluş ve görevlerini belirten 3461 sayılı kanun ile başlamıştır (Ekenci ve Serarslan, 1997). 1993 yılında spor federasyon başkanlarının yapılan seçimlerin ardından iş başına getirilmesiyle alakalı yönetmelik uygulamaya konmuş ve 5 Aralık 1993 tarihinde 5230 delegenin katılmasıyla ilk seçimler gerçekleşmiştir. 3 Haziran 2011 yılında, 6223 sayılı Kanun gereğince Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması Bakanlar Kurulunun aldığı kararla gerçekleşmiştir. Kanun Hükmünde Kararnameyle teşkilat yapısı değişen Gençlik ve Spor Müdürlüğünün adı Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir (SGM, 2013). 1922-2011 yılları arasında 4 farklı isimde yapılan spor örgütleri değerlendirildiğinde, 1922 tarihinde 16 spor kulübünün gönüllü olarak bir araya gelerek kurduğu TİCİ hariç diğer örgütlerin, devlete bağlı benzer yapıda örgütler olduğu görülmektedir. Bu örgütler amaçları bakımından da benzerlik göstermiştir. Nesillerin sağlıklı bir şekilde yetişmelerini ve sporun ülke genelinde yayılmasını sağlamak, gençliği kötü alışkanlıklardan korumak ve üst düzey sporda başarı elde etmek bu örgütlerin başlıca amaçları arasında yer almaktadır (Özsoy ve ark., 2013).

3.1.2. Türkiye Spor Yönetimi Tarihindeki Kurumlar

16 Nisan 2017'de gerçekleştirilen referandumla yapılan Anayasa değişikliği sonrasında 24 Haziran 2018'de Cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılmış ve bu süreçten sonra Türkiye yeni bir sistem olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle yönetilmeye başlamıştır (Turan, 2018). Bu sisteme geçilmesiyle birlikte Türk sporuna yön veren kurum konumunda olan Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın teşkilat yapısı bir kez daha değişerek yeniden yapılandırılmıştır (Stratejik Plan, 2018).

3.1.2.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Türkiye'de sporun yönetildiği merkez kurum konumunda yer alan Gençlik Spor Bakanlığı ve sporla ilgili hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu birim Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri, Cumhurbaşkanlığı'nın 1 sayılı Kararnamesi ve 10/07/2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazetede aşağıda gibi belirlenmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığının başlıca görev ve yetkileri; (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

- Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,
- Spor alanında uygulanacak politikaların tespit edilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, teşkilatlanma, federasyonların bağımsızlığı, spor tesisleri, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası organizasyonlarla ilgili çalışmaları koordine etmek, değerlendirmek ve denetlemektir.

3.1.2.2. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM)

3530 sayılı yasa yerine değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamak üzere Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevleri hakkında 21 Mayıs 1986 tarih ve 3289 sayılı yasayla daha ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır (Serarslan, 2006). 3289 sayılı kanun ile kurulan GSGM'nin görevleri arasında toplumu oluşturan insanların fiziksel, psikolojik direnç ve becerilerini geliştiren beden eğitimi ve spor, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini yönetmek ve organize etmek bulunur. GSGM merkez ve taşra teşkilatlarından oluşmaktadır. Toplumun spor yapması için ihtiyaç duyulan tesis, araç ve gereç temini, antrenör yetiştirme vb. görevleri de yerine getirmekten sorumludur (Doğar, 1997).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün kurulmasını sağlayan yasa ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak hizmet veren kurum, Gençlik spor bakanlığının içerisinde yer alan gençlik hizmetleri genel müdürlüğünün 2 Mart 1989 tarihinde yayımlanan 356 sayılı Kanun hükmünde kararname ile iki genel müdürlük spor teşkilatına bağlanmış ve gençlik ve spor genel müdürlüğü adı altında birleştirilmiştir ayrıca teşkilata ara bir birim olarak gençlik hizmetleri eklenmiştir sporun yayılması ve geliştirilmesi başbakanlığa bağlı bu kurum tarafından yapılmaya başlanmıştır (Serarslan, 2006).

Türkiye'de organize edilen resmi spor etkinliklerinin düzenlenmesinden sorumlu olan devlet adına sporu yöneten kurumdur. Özerk olan futbol federasyonu dışında kalan

bütün federasyonlar yapacakları organizasyonları bu genel müdürlük bünyesinde oluşturmaktadır. Bu genel müdürlük başbakanlığa bağlı katma bir bütçeye sahip tüzel kişiliği olan bir kurumdur (Donuk, 2005).

Ülkemizde spor sahasında oluşturulacak tüm eylemlerin geliştirilmesi, sporda kabiliyetli gençlere fırsat sunulması, milli ve milletlerarası spor organizasyonları ve sporun tüm topluma ulaştırılması için yapılacak tüm faaliyetlerden sorumlu olan kurumdur. (Cankalp, 2005).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne merkezde ve taşrada organize olmuş devletin sporun tüm bireylerin ulaşabileceği bir konuma gelmesi için görev yapan bir birim olarak kanun ile çeşitli sorumluluklar verilmiştir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bazı görevleri şunlardır:

- Türkiye’de yaşayan vatandaşların; okullarda, mahallelerde, çeşitli spor merkezlerinde fiziksel, zihinsel ve ruhsal iyi olma halini sağlamaları için beden eğitimi, oyun, jimnastik ve çeşitli fiziksel etkinlikler ile spor yapmalarını sağlamak; 7’den 77’ye tüm vatandaşların serbest zamanlarını iyi değerlendirmesi için çeşitli yetenek ve beceri kurslarının düzenlenmesi için planlar yapmak ve uygulamak.
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün okullarda beden eğitimi ve spor derslerinin planlanması ve programlanmasını sağlamak, dersin yapılabilmesi için gerekli araç-gereçlerin temin edilmesinde, faaliyetlerin yürütüleceği tesisin yapımında destek olmak.
- Spor faaliyetlerinin uzman kişilerce yürütülmesi için gerekli spor elemanlarını yetiştirmek.
- Sporun tüm ülke geneline yayılmasında çok önemli olan spor dallarını organize edecek olan spor federasyonlarının kurulmasını sağlamak.
- Vatandaşların spora yönelimini sağlamak için beden eğitimi, gençlik ve spor faaliyetleri için gerekli olan gençlik merkezleri, konaklama tesisleri, spor tesisleri yapmak, yaptırmak ve işletmek.
- Beden eğitimi ve spor alanında ilgiyi artıracak bilimsel yayınlar, dergiler, tv programları yaptırmak (T.C. Resmi Gazete, 21 Mayıs 1986, Sayı: 3289).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, sporun geliştirilmesi ve yaygınlaşmasında birçok görev ve sorumluluğu olan bir kuruluş olarak görev yapmış ve sporun yayılmasında başarılı sayılabilecek tesis ve sporcu sayılarına erişmiştir fakat yine de tam olarak istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Günümüzde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile yapısı değişmiş ve başbakanlık makamına bağlı olarak çalışırken başbakanlığın kaldırılmasıyla Cumhurbaşkanlığına bağlı bir kuruluş olarak sporun sevk ve idaresini sağlamaya devam etmiştir.

3.1.2.3. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle birlikte yapı değişikliğine uğrayan Spor Genel Müdürlüğünün adı, “Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü” şeklinde değiştirilmiştir.

Müdürlüğün başlıca görev ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir (Stratejik Plan, 2018);

- Spor alanında uygulanacak temel politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, spor tesisleri ihtiyacını tespit etmek ve planlamak,
- Spor kültürünün geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve özendirilmesini sağlamak ve bu konuda her türlü tedbiri almak,
- Sporcu yetiştirilmesi ve spora ilgiyi artırmaya yönelik çalışmaları yürütmek, başarılı sporculara ve çalıştırıcılarına ayni ve nakdi yardım yapmak veya yapılmasını sağlamak, ödüllendirmek, uluslararası yarışmalarda Türkiye’yi temsil edip derece alan sporculara aylık bağlanması ve Milli Sporcu Belgesi verilmesiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

3.1.2.4. Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığı

10.07.2018 tarih ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 189 ve 508. Maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 2020 yılında yürürlüğe giren “Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönergesi” ile birlikte Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü çatısı altında yer alan bazı birimlerin isim, görev ve sorumluluklarında birtakım değişiklikler gerçekleştirilmiş ve yeni birimler kurulmuştur. Gerçekleştirilen değişiklikler arasında elit sporcuların bulunması, yetiştirilmesi ve geliştirilmelerinden sorumlu olarak "Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığı" biriminin kuruluşu da yer almaktadır.

Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığının başlıca görevleri aşağıda belirtilmiştir (SHGM,2020);

- Spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak için Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM) kurulması ve yönetilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek,
- Olimpiyatlara katılacak veya katılması muhtemel yetenekli sporcuların seçilmesi, yetiştirilmesi, performanslarının geliştirilmesi, akademik ve sportif eğitimlerinde ve sosyal gelişimlerinde müşterek ve standart bir uygulamanın sağlanması amacıyla kurulan Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinin (TOHM) yönetim ve işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemek,
- Milli Eğitim Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında imzalanan protokoller kapsamında spora başlama yasında bulunan yetenekli çocukları tespit ederek spor branşlarına yönlendirmek ve üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla uygulanan Türkiye Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Programına ilişkin iş ve eylemleri planlamak ve yürütmek,

3.1.2.5. Spor Federasyonları

Spor Federasyonları, Türk spor örgütü ve yönetimini uluslararası zeminde temsil eden ve diğer uluslararası federasyonlarla iletişim halinde olan, bağlantılar kuran önemli bir yapılardır (Turkay ve Aydın, 2017).

Spor federasyonlarının görevleri ilgili yönetmelikte şu şekilde belirtilmektedir (Resmi Gazete, 2012).

- Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek,
- Spor dalının gelişmesini, her yaş gurubunda yapılmasını ve ülke genelinde yaygınlaşmasını sağlamak,
- Sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak,
- Federasyonu teşkilatlandırmak,
- Federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek,
- Tahkim Kurulu kararlarını uygulamak,
- İl müdürlükleri ile koordineli çalışmak,

- Yüksek performanslı sporcu yetiştirmek,
- Spor kulüplerinin ilgili spor dalına katılım işlemlerini, sporcu, antrenör ve hakemlerin tescil veya vize işlemlerini yapmak,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimlerle işbirliği yapmak,
- Spor dalının altyapısı ve eğitimine ilişkin projeler hazırlamak ve uygulamak,
- Spor dalı ile ilgili faaliyetlerin düzenlenmesi için talimatlar hazırlamak ve uygulamak,
- Genel Müdürlük ile uluslararası federasyonların belirlediği eğitim kriterlerine uygun olarak işbirliği içerisinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirmek,
- Kulüpler, il ve ilçe temsilcileri arasında doğabilecek teknik uyuşmazlıkları çözümlmek,
- Uluslararası federasyonun izni ile uluslararası kurs, seminer, panel, sempozyum ve spor organizasyonları düzenlemek,
- Federasyonun yıllık ve dört yıllık master ve stratejik planını, performans programını içeren taahhünameyi Bakana sunmak.

3.1.2.6. Türk Spor Kurumu (TSK)

Devletin sporun yönetilmesini kendi himayesine almasıyla beraber 1936 yılında Türk Spor Kurumu kurulmuştur. TSK döneminde halkın spora yönelmesiyle ilgili çalışmalar yapılmış halk, spora yönlendirilmiştir. 1936-1938 yılları arasında 31 farklı yerde tesis yapımı için 415 bin lira harcanmıştır. Aslında bu kurum bir parti-devlet idaresinden başka bir şey değildir (Keten, 1974). 13-18 Şubat 1936 tarihlerinde Ankara’da toplanan sekizince genel kongresinde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’nın adını “Türk Spor Kurumu” olarak değiştirmesiyle oluşan, aynı kurultayın son gün kararıyla Cumhuriyet Halk Partisinin örgütüne bağlanan, merkezi Ankara’da bulunan tüzel bir kişiliktir (Fişek, 1998).

TSK’nın amaçları “Türkiye’de sporun milli ve bilimsel temellere göre yayılmasına ve yükselmesine çalışıp Türk sporculuğunu yurt içinde ve dışında temsil etmek” olarak ifade edilmiştir (Fişek, 1998). Cumhuriyet döneminin ilk yıllarının ve futbol dışında çeşitli olimpiik spor dallarının yönetiminde yer alarak bu spor dallarının kitle sporu olarak benimsenmesine hizmet eden 1922 tarihinde kurulan Türkiye İdman Cemiyetleri

İttifakı, 1936 yılında feshedilirken yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk partisi CHP'nin Türkiye'ye davet ettiği Alman spor adamı Carl diem tarafından tasarlanan modele uygun olarak Cumhuriyet Halk Partisine bağlı Türk Spor Kurumu kurulmuştur (Karakullukçu, 2008). Türk Spor Kurumu, tüzüğün oluşturulup faaliyete geçmesi aşamasında hiçbir bakanlıkla ilişkili değildir ve kendi kararlarını alabilmektedir, seçimle göreve gelen bölümleri bulunmaktadır. Kendi bütçesine sahip özerk bir kuruluş olması sebebiyle TSK, yönetimin teşkil edilmesi bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulmuştur (Turkay ve Aydın, 2017). Türkiye'de sporun milli ve ilmi kurallara göre genişlemesini ve gelişmesine olanak sağlayan TSK, Türkiye spor kurumunu ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtmak amacını da taşımaktadır. TSK'nın 1936 yılında kuruluş tüzüğünde hedef ve sorumlulukları arasında aşağıdaki maddeler yer almaktadır:

- TSK, Türk yenilik ve devrimlerini kendi hedeflerine ulaşmak için bir rehber olarak görür,
- TSK'nın tüm birimleri ve birimlerinde görev yapan personeli, görev bilinci içerisinde birbirlerine güçlü bağlarla bağlıdırlar,
- TSK sporcuları her yerde ve her şartta ülkenin yüksek menfaatlerine göre hareket edeceklerini unutmamalıdırlar,
- TSK; sahtekârlığın, vatan hainliğinin en büyük düşmanıdır.

TSK'nın sorumluluğunu ise aşağıda şekilde ifade edebiliriz:

- Türkiye'de kitle sporunun gelişmesi için gerekli ortamı sağlamak ve gerekli uzman eğitmeni yetiştirmek,
- Sporun tüm ülke vatandaşlarına yayılması için spor kulüplerinin kurulmasını desteklemek, spor okullarının açılmasını sağlamak,
- Sporun bilimsel olarak araştırılması için spor yayınlarının yapılmasını teşvik etmek,
- Türkiye'de sporcuların ulusal ve uluslararası müsabakalara katılımını sağlamak,
- Sporun kitle sporu olarak gelişmesi için okullarda beden eğitimi ve spor faaliyetlerini desteklemek (Yücel ve ark., 2016).

Görüldüğü üzere Türk sporunu yöneten kurumlar sporun kitlelere yayılması ve yönelmelerini sağlamak için amaçlar belirlemişlerdir. TSK, faaliyetlerini sporu öncelikli olarak tüm yurttaşlara yaymak hedefini benimsemiş bu doğrultuda CHP parti örgütünün bir yan kuruluşu özelliğinde bulunan halkevlerini yine sporun yayılması için kullanmıştır fakat ülke genelinde yapılan müsabakalar ve spor organizasyonları parti çalışmaları olarak algılanmaya başlanmış sonucunda bu durumun verdiği rahatsızlık üzerine TSK kapatılmıştır (Fişek, 1980).

3.1.2.7. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ)

Dernekler kanununa göre; 22.05.1921’de resmi olarak faaliyete geçen ve etkin olarak 02.01.1924’de kuruluşunu tamamlayan TİCİ’nin hedefi, Türkiye’de beden eğitimi ve sporun teknik özellikler çerçevesinde yapılmasına çaba göstermek, beden eğitimi ve sporu yurt içinde ve yurt dışında temsil etmektir. TİCİ’nin görevleri ise kitle sporunu geliştirmek ve yaymak, her yaş kategorisinde ulusal yarışmalar düzenleyerek Türkiye birinciliklerini belirlemek, antrenman rekorlarını tescil etmek, beden eğitimi ve sporun gelişmesi ve halkın spora yönelimini artırmak için tesis, araç-gereç ve malzeme temin etmek, beden eğitimi ve spor antrenörleri yetiştirmek, olimpiyatlara katılacak sporcuları tespit etmek, uluslararası turnuvalarda ülkenin temsil edilmesini sağlamaktır (Doğar, 1997). Görüldüğü üzere spor faaliyetlerine toplumun yönelmesini sağlamaya yönelik çalışmalar cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlamıştır. 1922 TİCİ tüzüğüne göre spor federasyonları oluşturmaya yetkisi yoktur ki bu nedenle geniş kitlelere hitap edebilecek farklı branşların gelişimini gerçekleştirememekteydi fakat 24 ağustos 1924’te toplanan TİCİ yönetim kurulunda; futbol, atletik spor dalları (atletizm, bisiklet, eskrim, tenis, yüzme, atıcılık ve binicilik) ve güreş, halter, boks spor dallarıyla ilgili federasyonlar kurmak amacıyla encümenler oluşturulduğu görülmüştür (Fişek, 1980). Özellikle sporun sadece futboldan ibaret olduğu görüşüne yönelik bu hamle tam olarak başarıya ulaşmasa da ortaya konulan irade ileriki yıllar için sporun tüm toplum nezdinde ilgiyle takip edilmesi ve icra edilmesinin önünü açtığını söyleyebiliriz.

TİCİ, spor tarihimizde yıllar içerisinde sporu yönetmek için oluşturulmuş kurumların yaptığı gibi kulüplerarası anlaşmazlıklar ile hedeflerini gerçekleştiremeyecek duruma gelmiş hem spor kulüplerini hem de Türk Sporunu olumsuz etkilemiştir. 1930’lu yılların zorlukları da göz önünde bulundurularak spor kulüplerinin kendi kendilerini

yönetemeyeceği düşüncesi kabul görmüş TİCİ'nin yönetimine el koyma düşüncesi belirmiştir (Batmaz ve ark., 2017).

1936 yılında 1922 yılından beri çoklu spor dallarını organize eden Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) feshedilmiş yerine devletin sporu yönetmede bir aracı olacak olan Türk Spor Kurumu kurulmuştur. Devlet tarafından sporun yönetilmesi, spor etkinliklerinin daha geniş kitleler tarafından yapılmasına spor dallarının geliştirilmesine yol açmıştır (Canşen, 2015).

3.1.2.8. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM)

Yukarıda belirtildiği gibi TİCİ ve TSK Türk sporunun idaresini sağlamak için çaba harcamıştır. Fakat ortaya çıkan bazı siyasi, toplumsal ve yapısal problemler devletin Türk sporunu yönetmesinin doğru bir davranış olacağını göstermiştir (Serarslan, 2006). Kurulduğunda başbakanlığın yönetimi ve idaresi altında iken 29.05.1942 tarihli ve 4235 numaralı kanun ile Milli Eğitim Bakanlığına, 06.05.1960 tarih ve 7474 sayılı kanunu ile tekrar başbakanlık yönetimi altına alınmıştır. Daha sonra 03.11.1969 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması üzerine 06.02.1970 ve 3/707 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmıştır (Keten, 1974).

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile Türkiye’de sporun yönetimi yeni bir şekil almış ve tüm milli ve milletlerarası spor organizasyonlarında Türkiye’yi temsil etmek için Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Yücel ve ark., 2016). Sporun geniş kitlelere yayılması ve geliştirilmesini amaçlayan spor kurumları, yapı ve işleyiş bakımından BTGM’ye göre daha etkisiz kalmıştır fakat BTGM, kâğıt üzerinde de olsa en uç ilçelere kadar ulaşan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir (Özsoy ve ark., 2016).

BTGM’ nin görev tanımı aşağıdaki gibi belirtilmiştir: Türk vatandaşlarının fiziksel ve ruhsal açıdan becerilerinin milli ve yenilikçi hedeflere göre geliştirilmesini sağlayıcı oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmekle görevlidir (T.C. Resmi Gazete, 21 Mayıs 1986, Sayı: 3289).

BTGM kuruluşunda 1938-1948 yılları arasında sporu bir eğitim aracı olarak görmüş fakat çeşitli nedenlere dayanarak daha sonra seyir sporunu düzenleyen bir kuruluş haline gelmiştir (Keten, 1974). Bu dönemde vatandaşların spora yönelmesine yönelik

kanunlarda çıkarılmıştır. Bu kanunların gerekçesi olarak özellikle vatandaşların sağlığını korumak yetişen gençlerin yurt savunmasına hazırlanması için beden ve ruhen gelişmiş olmasını sağlamak gibi gerekçeler belirtilmiş bu bağlamda sporu eğitim, sağlık ve kültür gibi bir devlet hizmeti, yurt savunması gibi bir yurttaşlık ödevi saymasının doğal uzantısı olarak, 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu, “beden terbiyesini 45 yaşına kadar bütün yurttaşlara yaymak üzere bütün bu yaşa kadar olanların her gün belirli zamanlarda bir spor uzmanının kontrolünde beden eğitimi ve spor yapmaları sorumluluğu ve zorunluluğu yani kısaca spor zorunluluğu devlet eliyle oluşturulmuştur (T.C. Resmi Gazete, 21 Mayıs 1986, Sayı: 3289).

Diğer yandan yine vatandaşların topyekün spor yapmasını sağlamak için çalışan sayısı 500’ü geçen işletmelerin bünyesindeki çalışanlara spor yaptırmak için tesis bulundurması ayrıca spor yaptırmak için Antrenör çalıştırması yine BTGM kanununda yer almıştır (T.C. Resmi Gazete, 21 Mayıs 1986, Sayı: 3289). Dönemin şartları gereği yapılan bu uygulamalar her ne kadar sporu kitlelere yayma amacına da hizmet etmiş olsa da toplum nezdinde rağbet görmemesi gelişmeler ile birlikte antidemokratik uygulamalar olarak kabul edilmesi gibi çeşitli sebeplerden dolayı uygulanmasından vazgeçilmiştir (Fişek, 1980).

Tüm yurttaşların, kendi hür iradesiyle dilediği gibi spor ve fiziki etkinlik yapabilmesine olanak sağlayan, bu aktiviteleri yapabileceği serbest zamanlara sahip olan ekonomik koşulları da yaratan devlet, tam olarak “herkes için spor” kavramını etkinleştiren bir devlet olur. Fakat BTGM döneminde yapılan uygulamaların vatandaşların sağlıklarını korumaları amacıyla yöneltme yapmak ve bu yapılan işi bir devlet görevi olarak ifa edilmesinden öte değildir ayrıca devlet bu görevin yapılmasını isterken yani vatandaşın spora yönelik olumlu tutum geliştirerek sağlığını koruması, güçlü olması vb. faydalar sağlamasını beklerken vatandaşına ne gerekli fiziki şartlar sağlamış ne de bunu yapabileceği serbest zamana sahip olması için yeterli ekonomik şartları sağlamıştır (Tokatlıoğlu, 2020).

Özellikle sporun devlet eliyle yapılması önemli görüldüğü için kurulan BTGM, sporsal tüm aktiviteleri yöneten, yönlendiren, 45 yaşına kadar tüm yurttaşların bir spor kulübüne girip düzenli spor yapmasını, serbest zamanlarında spor aktiviteleriyle meşgul olmasını destekleyen, beşyüzden fazla işçi çalıştıran kurumların, fabrikaların, kendi memur ve personeline, fiziksel aktiviteler ve spor yaptırmaya ve bu amaçla spor tesisi

kurmasına olanak sağlayan ve bunu teşvik eden hatta mecbur kılan ve bunun için kanunu çıkaran bir yapı mevcuttur (Doğar, 1997).

1989 yılında BTGM, 356 sayılı KHK ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığından ayrılarak üçüncü defa tekrar başbakanlığa bağlandı. Bu kez genel müdürlüğün adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne dönüştürüldü (Serarslan, 2006).

3.2. Türk Spor Politikaları

Türk sporunun ulusal ve uluslararası amaçlarını ve hedeflerini belirleyen politikalar, Anayasada, Kalkınma Planlarında ve Hükümet Programlarında ana hatlarıyla yer almaktadır (zen ve ark., 2012). Stratejik Planlar, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları ve 100 Günlük İcraat Programları spor ile ilgili politikaların yer aldığı diğer dokümanlardır. Türk sporunun sorun ve çözüm önerilerinin detaylarıyla yer aldığı, yol gösterici niteliğe sahip en kapsamlı belge ise Bakanlar Kurulu onaylı “Gençlik ve Spor Politikası Belgesidir.”

3.2.1. Anayasada Spor

Cumhuriyet tarihinde toplam 3 anayasa yapılmıştır. İlk ikisi olan 1924 ve 1961 anayasalarında spor ile ilgili herhangi bir ifade kullanılmamıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin son anayasası 1982 anayasasında ise ilk kez spor ile ilgili bir hükme yer verilmiş, 58. maddeyle gençlik, 59. Madde ile spor ve sporcular koruma altına alınmıştır. Anayasanın 59. maddesinde spor için, “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” ifadeleri kullanılmıştır (TCA, 1982).

şık (1990), toplumu oluşturan insanların, güçlü, sağlığı yerinde, hayattan keyif alan ve özgüvenli olması hayatı için önemli görülmüştür. Bu durumun sağlanması ve korunması düzenli beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile mümkündür. Beden eğitimi ve spor aktivitelerinin, halkın sağlığını sağlamak yönünden en etkin araç olduğu, hem uygulayıcı hem de izleyici olarak katılım sağlanması da ayrıca bir avantaj oluşturduğu belirlenmiştir. Tabi ki de insanların spora ilgisinin olması, spor aktivitelerine katılması ve sporla yaşaması için boş zamana ihtiyaç vardır.

Boş zaman; Vakitin iyi planlanması ve değerlendirilmesi gereken vaktin, insanların arzuları ve istekleri doğrultusunda oynayabilmek, dinlenebilmek, eğlenmek veya kendini geliştirebilmek için özgürce kullanabileceği bir zaman dilimi olarak ifade eder (Alpullu ve Yılgin, 2018). Günümüzde insanlar, hobi amaçlı olarak birçok spor branşına katılmakta ve birçok spor organizasyonuna seyirci olarak izlemektedir. Spor turizmi en çok talep edilen turizm türlerinden biridir. Özellikle sınırların ortadan kalkması ile uygun planlama yapılarak hemen herkes spor turizmi organizasyonlarına aktif olarak veya izleyici olarak katılabilmektedir (Alpullu ve Ak, 2018).

Devlet, vatandaşının kendisine vakit ayıracağı boş zamanları sağlamalıdır ve çeşitli imkanlar sunmalıdır. Bu sebeptendir ki sporun devlet eliyle yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi önemle ifade edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yürürlükte olan 1982 Anayasası'nın 58. ve 59. Maddelerinde sporla ilgili iki hedef belirlenmiştir.

Anayasanın 58. Maddesinde gençliğin korunması ifadesi altında Türkiye Cumhuriyetinin yetişmekte olan ve yetişmiş gençlerinin alkol düşkünlüğü, uyuşturucu madde kullanımı, suç işleme ve suça bulaşma ve bunun gibi kötü alışkanlıklardan uzak durması ayrıca eğitimsizlikten korunması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği, sporun geliştirilmesi hedefi ile de ülkenin tüm insanlarının fiziksel ve psikolojik iyi olma halini sağlayacak önlemler almak ve beden eğitimi ve sporu tüm topluma yaymak, teşvik etmek ve başarılı sporcuları ödüllendirme görevlerini hedef olarak vermiştir.

3.2.2. Hükümet Programlarında Spora Yönelim

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1923 yılından günümüze kadar olan süreç incelendiğinde sporla ilgili temel politikaların; sporun tüm yurttaşlar tarafından ilgilenilen bir uğraş olmasını, performans sporundan ziyade kitle sporuna ağırlık verilmesine, sağlık için spor yapan amatör sporcuların teşvik edilmesi, performans sporunun desteklenmesi, spor tesislerinin yapılması, gençlerin serbest zamanlarının değerlendirilmesi için okul içi ve okul dışı sporların geliştirilmesi olduğu görülmektedir (Aykın ve Bilir, 2013).

Sporun bir politika olarak cumhuriyetten sonra ilk yer aldığı hükümet programı 9. Kurulan hükümet olan 1. Bayar hükümetidir (01.11.1937-11.11.1938). 1. Bayar

Hükümeti özellikle kitle sporunun yaygınlaştırılması ve her vatandaşın en az bir spor dalını yapması için gerekli tesis ve uzman eğitmen yetiştirilmesini desteklemeyi hedeflemiştir. Spor politikasında çeşitli spor dallarında profesyonel seviyede sporcu yetiştirmekten ziyade halkın spor yapmasını arzulamışlardır ayrıca dört tarafı denizlerle çevrili Türkiye’de yüzme spor dalında da tesisler, uzman antrenörler temin etmek her vatandaşın yüzme öğrenmesini sağlamakta spor başlığı atında yer almıştır (Neziroğlu ve Yılmaz, 2013). 1. Bayar hükümeti programında spor alanlarının yapılması, özellikle halkın spor yapması yani kitle sporunun geliştirilmesi yönünde önemli kararlar almıştır.

Cumhuriyet kurulduktan sonra 15. Hükümet olarak oluşturulan Peker hükümeti ise spor hakkında programlarına şu şekilde yer vermiştir. Bu dönemde özellikle spor alanında uzman yetiştirmek önemli görülmüş ve okullar ile kulüplerde çalışacak eğitimcileri yetiştirmek için yüksekokul, enstitü kurmak hedeflenmiştir. Ayrıca kapalı ve açık spor tesisleri kurmak da hedefler arasına alınmıştır (Doğar, 1997).15. Peker hükümeti (1946-1947), sporun okullar eliyle halka benimsetilmesi ve bir spor kültürü oluşturulması yönünde kararlar almıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nin 29. Hükümeti Ürgüplü hükümeti ise hükümet programlarında spora şu şekilde yer ayırmıştır. Sporun toplumun her kademesinde yapılabilmesi için gerekli kanunlar çıkarılmalı ve gönüllü olarak sağlık için hiçbir kazanç elde etmeden yapılan amatör spor faaliyetlerine destek sağlamak, iyi sporcular yetiştirmek ve faaliyette bulunmalarına dikkat edileceği belirtilmiştir (Aykın ve Bilir, 2013).Ürgüplü hükümeti özellikle sporda başarılı olmak için yapılacaklara politikalarında yer vermiştir.

30. hükümet Demirel hükümeti (1965-1969), spora programlarında şu şekilde yer vermiştir: Spor hem fiziksel hem zihinsel hem de sosyal olarak bireylerin gelişmesinde önemli bir araçtır. Gençliğin fiziksel ve zihinsel gelişimi için sporda daha fazla fayda sağlanması gerekmektedir. Kitle sporunun gelişmesi için merkezde ve taşra da devlet eliyle tesisler yapılacak ve gerekli düzenlemelerle sporun yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Amatör sporcular yani kitle sporu teşvik edilecektir (Neziroğlu ve Yılmaz, 2013). Türkiye’de spor politikalarının hedeflerini; milli spor planlanması, sporun ve sporcunun geliştirilmesi, spora yönlendirme olarak belirtmek doğru olacaktır.

31. Hükümet 2. Demirel hükümeti (1969-1970), spora programlarında şu şekilde yer vermiştir: Spor sadece bir fiziksel etkinlik değil aynı zamanda eğitimsel bir araçtır. Bu

bakımdan gençlerin psikolojik ve bedensel gelişiminde çok önemli bir araçtır. Gençliğe bu faydalarından dolayı spora gerekli önemin verilmesi görüşündeyiz. Yurttaşların 7’den 77’ye her yaşta spora yönelmesi ve spor yapması için teşvik edilmesi devlet ve mahalli idareler tarafından sağlanılmaya çalışılacaktır. Bu yüzden güreş ve binicilik gibi geleneksel spor dallarının geliştirilmesi için tesisler ve imkânlar geliştirilecektir. Performans sporundan ziyade amatör spor dalları desteklenecektir (Aykın ve Bilir, 2013). Demirel hükümetleri sporun gelişimi ve kitlelere yayılması için hükümet programlarında spora yer vermiştir.

2. kez kurulan Erim Hükümeti, Hükümet programlarında spora gerektiği kadar önem vermemiş ve sadece bir cümle ile Türkiye’de sporun geliştirilmesine toplum geneline yayılarak kitle sporu haline gelmesine çaba gösterilecektir şeklinde ifade edilmiştir (Neziroğlu ve Yılmaz, 2013).

35. Hükümet Melen hükümeti toplumu spora yönlendirmek için programlarında spor hedeflerinde, Anayasa’da belirtildiği gibi gençliğin korunması ve spora teşvik edilmesi için gerekli adımların ve yatırımların yapılmasını planlamıştır. Kitle sporunun ve performans sporunun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli spor uzmanı ve eğitici ihtiyacını karşılamak için çalışmalar yapılacak ve geleneksel spor dallarının tanıtılması, geliştirilmesi için çalışmalar yapılacaktır şeklinde yer almıştır (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi: 03.01.2022).

37. Hükümet 1. Ecevit hükümeti (1974) ise spora hükümet programlarında şu şekilde yer vermiştir. Sporda gençliğin ve her yaştan vatandaşların fiziksel ve psikolojik halinin geliştirilmesi hedef alınmış performans sporu yerine kitle sporunun yaygınlaştırılması, okul sporlarının geliştirilmesi yine amaçlar arasında yer almıştır. Okul içi ve okul dışı sportif faaliyetlerle izcilik, beden eğitimi ve boş zamanların değerlendirilmesi sağlanacaktır. Spor dalı olarak geleneksel spor dallarına ve jimnastik, atletizm ve yüzme gibi spor dallarına önem verilecektir (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi: 03.01.2022).

Irmak hükümeti, hükümet programlarında sporu hem ulusal hem de uluslararası ölçekte üst düzeye taşımak için planlar yapma amacı benimsemiştir. Yurt içerisinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri kitleye yaygınlaştırılmalı ve kamu tarafından desteklenmelidir. Türk gençliğinin spor yapması Atatürk ilkeleri doğrultusunda planlanacak ve teşvik edilecektir. Gençlik ve spor bakanlığı kuruluş ve görevleri

hakkında kanunun çıkarılmasına ilgi gösterilecektir. Spor eğitimi için gerekli insan gücünün yetiştirilmesi için spor akademilerinin geliştirmesi önemli görölmüştür (www.tbmm.gov.tr, Erişim tarihi: 03.01.2022).

Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinden 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50. Hükümet programlarında da spor düzenli bir şekilde yer almış. 51. ve 52. Hükümet programlarında spor ile ilgili politikalar yer almamıştır. 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62 ve 63. Hükümet programlarında da spora düzenli bir şekilde yer verilmiştir (Neziroğlu ve Yılmaz, 2013).

3.2.3. Kalkınma Planlarında Spor

Planlı kalkınma hamlelerinin başlangıç yılı olan 1963'ten 2023' e kadar 11 kalkınma planı yapılmıştır. Hükümetlerin spor icraatlarında kalkınma planları önemli bir yol haritası olmuştur. Çalışmamızda kalkınma planlarında spor ile ilgili konuları inceleyeceğiz.

İkinci kalkınma planının ilkeler bölümünde sporla ilgili şu ifadelere yer verilmiştir:

Fiziksel, zihinsel ve psikolojik olarak sağlıklı bireyler yetiştirmek için bireylerin pasif olarak katılımda olduğu seyircilik vasfından sıyrılarak aktif olarak sporun yaşam tarzı haline geldiği bir ortam yaratılarak bedensel ve zihinsel gelişimi koordineli olarak geliştirmek uygun olacaktır.

Devlet, profesyonel sporu geliştirmek için gereken düzenlemeleri yapacak, okullarda küçük yaştan itibaren çocukların spora yönelmesini sağlayacak, kitle sporuna önem verecektir. Beden eğitimi ve spor ile birlikte bireylerin gelişiminde fark yaratan ve tarihsel kökeni olan güreş, atıcılık, okçuluk ve binicilik gibi geleneksel spor dalları desteklenecektir. Spor tesislerinin tüm ülkede dengeli bir şekilde yayılması ve kitle sporuna öncelik verilmesi yönünde gereken yatırımlar yapılacaktır. Ayrıca spor kulüplerinin futbol gibi popüler spor dallarında faaliyet göstermelerinin yanında geleneksel ve gelişmekte olan spor dallarında da faaliyet göstermesi için teşvikler verilecektir (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022).

Bu kalkınma planının ilk bölümünde ikinci kalkınma planı ile ilgili genel değerlendirmelere yer verilmiştir. Üçüncü kalkınma planının 2. Bölümünde yer alan uzun dönemli gelişme yönü başlıklı bölümde ise spor ile ilgili şu planlamalara yer verilmektedir.

Ülkenin dinamizminde önemli rol oynayan genç nüfus ve iş üretmede etkin rol oynayan insan gücü, spor ile daha sağlıklı ve etkin olabilmektedir. Bu nedenle her yaşta spor yapabilecek bireyleri seyirci olmak pozisyonundan kurtarıp sporu yaşam tarzı haline getirecek bireylere dönüştürmek gerekmektedir. Uzun dönemde profesyonel spordan ziyade kitle sporu ile halkın spora yönlendirilmesi sağlanmalıdır bu hedefe ulaşmak için okullarda beden eğitimi ve spor faaliyetlerine kaynak ve zaman ayrılmalıdır. En önemlisi de sporun sadece belli bir azınlık tarafından icra edilmesiyle kitle sporunu engelleyen profesyonel spor teşvik edilmeyecektir. Bu konuda tüm kamu ve özel kuruluşların katkısı sağlanacaktır. Devlet kurumlarının desteklediği profesyonel kulüpler amatör kulüplere dönüştürülecektir (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022).

Bu kalkınma planında spor ile ilgili birçok değerlendirme ve karar alınmıştır. Özellikle profesyonelliğin amatörlük önünde bir engel olarak görüldüğü ifade edilmiştir.

Dördüncü kalkınma planının V. Bölümünde eğitim, kültür, gençlik ve spor başlığı altında spor konusu ele alınmıştır.

Üçüncü kalkınma planı döneminde, beden eğitimi ve sporun tüm vatandaşların rahat bir şekilde erişebileceği bir alan olması için önlemler alınması gerektiği belirtilmesine rağmen, gerekli gelişmeler sağlanamamış ve kitle sporunun geliştirilmesi hedefi başarılamamıştır. Profesyonel spor, öncelikli olarak etkinliğini sürdürmüştür. Temelde sporcu alt yapısını oluşturan kurumlar spor kulüpleri ve okullardır fakat bu kurumlar yeterli kaynağı sağlayamamış okullardaki beden eğitimi ve spor dersleri yetersiz kalmıştır.

Spor kulüpleri toplumun tüm kesimlerinin spora katılımını sağlayacak hedefler ile faaliyetlerini sürdürmeleri gerekirken toplumda yer alan azınlık bir kesimin aktif olarak spor yapmasını buna karşın toplumun büyük bir kesiminin de seyirci olarak yer alması sonucunu doğurmuştur. Üçüncü planda ve programlarda belirtilmesine karşın, kamu

kuruluşlarına dayalı profesyonel kulüplerin amatörlüğe dönüştürülmesi gerçekleştirilememiştir. Profesyonel spor faaliyetlerinde bulunan amatör kulüplerin şirketleşmeleri sağlanamamıştır. Okullarda ve kamu kuruluşlarındaki spor saha ve tesislerinin ortak kullanımı gerçekleştirilememiştir (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinmaplanlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022).

Beşinci beş yıllık kalkınma planında spor ile ilgili beden eğitimi ve spor başlığı altında yer verilmiştir.

Fiziksel ve psikolojik olarak bir toplumun gelişmesinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri önemlidir. Beşinci kalkınma döneminde beden eğitimi ve sporun yani kitle sporunun başta okullarda olmak üzere yayılması ve geliştirilmesinin esas alındığı kararlar alınmıştır. Amatör spor dallarında istenilen seviyeye ulaşabilmek için geleneksel spor dallarının gelişmesi için çaba sarf edilecek ve uluslararası arenada başarılı olmak için sporcu yetiştirmeye önem verilecektir. Türk güreşinin gelişmesi için önemle tedbirler alınacak, kamu ve özel sektörde çalışan işçi sayısının belli bir oranı kadar sporcu istihdam eden kuruluşlar desteklenecektir. Sporun ülkenin en ücra köşelerine kadar ulaşabilmesi için ekonomik ama işlevsel tesisler yapılması için kamu kurumları görevlendirilecektir. Özel idare, belediyeler ve özel sektör spor tesisi yapımı için kanunlarla desteklenecektir. Kitle sporuna önem verilecek ve gelişimi için ne gerekiyorsa yapılacaktır. Beden eğitimi ve spor alanında okullarda görev yapacak beden eğitimi ve spor öğretmenleri yetiştirmek için beden eğitimi ve spor yüksekokulları kurulacak ayrıca tüm spor dallarında uzman antrenörler yetiştirilecektir. Şehirlerde spor yapacak imar alanları, spor alanları ve yeşil alan olarak ayrılacaktır. Spor malzemelerinin imalatı için gerekli tesisler ve işletmeler kurulacaktır. Okullarda beden eğitimi ve spor dersi desteklenecektir (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022).

Altıncı beş yıllık kalkınma planının dördüncü bölümü, sosyal hedefler ve kaynaklar alanının beşerî kaynaklar bölümünde spor ile ilgili olarak beden eğitimi ve spor başlığı altında değerlendirilmiştir.

Türk vatandaşlarının sağlıklı yetişmesi ve fiziksel, zihinsel, sosyal iyi olma halleri için sporu en alt kademe eğitimden başlamak üzere günlük aktivitelerin içerisine yerleştirmek esas alınarak toplumda seyirci olarak spora katılan bireylerin aynı zamanda

aktif olarak da sporun içerisinde olmasına çalışılacaktır. Amatör spor dallarında sporcu sayısının artırılması teşvik edilecek uluslararası başarı kazanmak için gerekli çalışmalar yapılacaktır. Beden eğitimi ve spor alanında gelişen teknoloji ve eğitim sistemleri uygulanacaktır. Spor tesisleri geniş bir şekilde halkın kullanımına açılacaktır. Atıl kapasite tesis kullanımı engellenecektir. Özellikle yerel yönetimler tarafından imar planlarında yeşil alanlara ve spor sahalarına yer ayrılacaktır. Geleneksel spor dallarının daha da geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Beden eğitimi ve spor ayrıca performans sporuyla ilgili yasalar düzenlenecek ve profesyonel dallarda çeşitli destekler de sağlanacaktır (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022).

1996-2000 yılları arasında yedinci beş yıllık kalkınma planında sporla ilgili özel bir başlık açılmamakla birlikte beden eğitimi ve sporla ilgili çeşitli ifadeler ön plana çıkmıştır.

Ülkede sporun geliştirilmesi için kaynakların yetersiz olduğu, mevcut tesislerin daha akılcı kullanılmasının gerektiği, sporun gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlayacak spor elemanlarının yetiştirilmesinin gerektiği, sporun gelişimi için yeniliklerin kullanılması ve uygulanmasının zorunluluğu, özel teşebbüslerin, belediyelerin, spor kulüplerinin sporun geliştirilmesi yönünde katkısının daha fazla olması gerektiği açıkça ifade edilmektedir. Fiziksel ve psikolojik yönden sağlıklı bireyler yetiştirmek için sporun geniş kitlelere yayılması için özellikle yönlendirme yapılacaktır. Sadece elit spor dalları değil tüm spor dallarına destek verilecek halkın spor bilinci kazanması için gereken çalışmalar yapılacaktır gerekli tesis ve donanım yatırımları yapılacak spor kulüplerinin kurulması ve işletilmesi için özel sektör desteklenecek ve teşvik edilecektir (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022).

Sekizinci beş yıllık kalkınma planında sosyal ve ekonomik politikalar ile ilgili gelişme ve politikalar ana başlığı altında insan kaynaklarının geliştirilmesi bölümünde gençlik, beden eğitimi ve spor başlığı altında spor ile ilgili görüşler yer almaktadır. 1999 yılı sonu itibari ile 328 stadyum, 365 spor salonu, 31 kapalı yüzme havuzu, 25 açık yüzme havuzu, 757 futbol sahası hizmete sunulmuştur. Aynı yıl sonunda 178.448 sporcu, 15.391 çalıştırıcı, 20.277 hakem, 5.437 spor kulübü mevcuttur. 2000 ve 2004 yılı Olimpiyat Oyunlarının İstanbul'da yapılması yönündeki girişimlere rağmen netice alınamamıştır. Gelecekte Olimpiyat Oyunlarının İstanbul'da yapılması amacıyla alt yapı

yatırımlarına başlanmıştır. 2000 yılı Dünya Satranç Olimpiyatının ev sahipliğini ülkemiz üstlenmiş olup, çalışmalar sürdürülmektedir. Uluslararası GAP Su Spor Şenlikleri düzenlenerek yöre halkının çeşitli dallardaki sporlara olan ilgilerinin artırılması sağlanmıştır (SBB, 2021). Sekizinci beş yıllık kalkınma planında özellikle tesisleşme ve spor organizasyonları düzenleme yönünde spor politikalarıyla sporu geliştirmenin amaçlandığını görüyoruz.

Onuncu kalkınma planında spor ile ilgili aşağıdaki şu görüşlere yer verilmiştir: Spor tesislerinin oluşturulması, faaliyet içerisinde olması ve devamlılığının sağlanması için devlet ve özel sektörün iş birliğinde olduğu bir model oluşturulacaktır. Devlete ait tüm spor tesislerinden halk kitlesinin faydalanması sağlanacaktır. Elit düzeyde sporcu yetiştirmek için sporcu belirleme ve geliştirme amacıyla olimpiik sporcu kamp merkezleri kurulacaktır. Sporcu sağlığını korumak için sporcu sağlığı merkezleri kurulacak ve spor hekimlerinin sayısı artırılabacaktır. Eğitim başta olmak üzere spor eğitiminin her aşamasında teknoloji kullanımı artırılacak ve bu alanlarda araştırma geliştirme faaliyetleri yapılacaktır. Sporda şiddetin azaltılması için özellikle spora seyirci olarak katılan kesimin seyirci bilincine sahip olması sağlanacaktır (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, SBB Erişim tarihi: 05.01.2022). Onuncu kalkınma planında politika başlığı altında tesis, işletme, sporcu ve AR-GE çalışmalarıyla ilgili önemli kararlar yer almaktadır.

On birinci kalkınma planında spor ana başlığı altında amaçlar, politikalar ve tedbirler başlığı altında spor ile ilgili görüşlere yer verilmiştir. Sporun bir yaşam alışkanlığı haline geldiği, talep eden herkesin spor faaliyetlerine eriştiği, uluslararası şampiyonalarda başarı elde eden prestijli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan ve böylelikle sporun her dalında dünya çapında rekabet edebilen bir seviyeye ulaşmak temel amaçtır (<https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>, Erişim tarihi: 05.01.2022).

Bugüne kadar yapılmış 11 kalkınma planının birçoğunda spor ile ilgili ayrıntılı kararlar alındığı gözlemlenmektedir. Alınan kararlar içerisinde kitle sporunun ve performans sporunun ağırlığı karşılaştırıldığında kitle sporu lehine daha yoğun kararların alındığı görülmektedir.

Kalkınma planları devletin çeşitli konularda yol haritası olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor alanında çizilen haritaların yeterince takip edilmediği ve alınan kararların uygulama aşamasında yeterince başarılamadığı da ayrıca tespit edilmektedir.

Araştırmamızın temelini oluşturan spora yönelik tutumu oluşturmak için de kalkınma planlarında gerek okullar düzeyinde gerekse halk düzeyinde kararlar alınmış bu kararların bazıları uygulanabilmiş bazıları da uygulanamamıştır.

3.2.4. Milli Eğitim Şuralarında Spora Yönelik Alınan Kararlar

Milli Eğitim Şuraları, 1939 yılından beri toplanıp eğitimle ilgili mevcut sorunları tespit etmekte ve bu sorunları ortadan kaldıracak çözümler aramaktadır (Gümüüşgöl ve Göral, 2014). Milli Eğitim Şuralarında Beden eğitimi ve spor ile ilgili de birçok karar alınmıştır.

1946 yılında üçüncü kez toplanan Milli Eğitim Şurasında beden eğitimi ve sporun yaygınlaşması ve geliştirilmesi için temel alan olan okullardaki beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili, beden eğitimi ve spor dersine daha fazla önem verilmesi gerektiği, spor bilincinin tüm vatandaşlarda yerleştirilmesi için beden eğitimi ve spor dersleri ciddiyetle yapılması yönünde kararlar alınmıştır.

1949 yılında toplanan dördüncü Milli Eğitim Şurasında sporla ilgili alınan kararlara baktığımız zaman; ortaokullarda ve öğretmen yetiştiren enstitülerde, yüksek öğretmen okullarında beden eğitimi ve resim-iş derslerinin ayrı branşlar olarak yer alması kararı alınmıştır. Alınan bu karar; ortaokullarda yer alan öğrencilerin spora daha erken yaşlarda düzenli bir şekilde erişmesi ve tutum geliştirilmesinde etkili olmuştur (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>, Erişim tarihi: 10.01.2022).

Altıncı Milli Eğitim Şurasında beden eğitimi ve sporla ilgili olarak Yapı ve Sanat Enstitülerinin programlarının gözden geçirilerek beden eğitimi ve spor derslerinin bu okulların programlarında yer alması kararı alınmıştır (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>, Erişim tarihi: 10.01.2022). Sporun okullarda yer alması toplumun spora yönelmesinin önemli bir koşulu olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

1962 yılında gerçekleştirilen yedinci Milli Eğitim Şurasında spor ve beden eğitimi konusu çok geniş bir şekilde ele alınmıştır. Alınan konular içerisinde anaokullarında, ilkokullarda, ortaokullarda, yükseköğretimde, engellilerde ve halk için beden eğitimi ve spora geniş bir şekilde yer verilmiştir (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuzemill-egitim-sralari/icerik/328>, Erişim tarihi: 10.01.2022). Bugün dahi anaokullarında ve ilkokullarda beden eğitimi ve sporun ders olarak uzman eğitimciler tarafından verilmesi fikri hala tartışma aşamasında kalırken 1962 yılında gerçekleştirilen şurada geniş bir şekilde ele alındığı yıllarca aynı aşamada kaldığının bir kanıtı olmuştur.

Bu şurada anaokullarında beden eğitimi ve spor derslerinin olması çocukların kişilik gelişimleri için spora önem verilmesi ve tamamlayıcı bir unsur olarak oyun ve sporun verilmesi gerektiği açıkça ifade edilmiştir.

İlkokullarda günümüzde beden eğitimi ve spor derslerine önem verilmesi ve bu derslere beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin girmesi konusu daha o günlerde ele alınmış fakat hala uygulamaya geçilmemiştir.

Ortaokullarda beden eğitimi ve spor ders saatlerinin haftada 2 saat olması kararı alınmış ve günümüzde uygulanmıştır.

Yüksekokullarda beden eğitimi ve spor derslerinin olması gerekliliğine vurgu yapılmış halkın spor faaliyetlerine yönlendirilmesi konusu ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere spora yönelik alınan bu kararlar kitle sporuna yönelimi olumlu etkileyecek kararlar olarak ifade edilebilir fakat günümüzde de kâğıt üzerinde birçok kararın alındığı ve bu kararların uygulanması halinde sporun gelişmesi ve yaygınlaşması yönünde çok büyük adımlar atılması olasılığı yüksek görülmekle birlikte genelde çoğu alınan kararın uygulanmadığı bir tespit olarak önümüzde durmaktadır.

1974 yılında düzenlenen 9. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlara göre; ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Beden eğitimi dersi de bu derslerden biri olarak belirlenmiştir (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165045_9_sura.pdf, Erişim tarihi: 21.01 2022).

1982 yılında gerçekleştirilen on birinci Milli Eğitim Şurasında okul öncesi öğretmenlerinin, temel eğitim ve ortaokul öğretmenlerinin, öğrencilere sosyal ve kültürel faaliyet kazanımları kazandırırken beden eğitimi ve spordan faydalanmaları yönünde tavsiye kararları alındı (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165200_11_sura.pdf Erişim tarihi: 21.01 2022).

1988 yılında yapılan 12. Milli Eğitim Şurasında Beden Eğitimi ve Spor konusunda 25. Karar: “Bütün ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre yönlendirilmelerini ve karşılaştıkları problemlerin çözümünde yardımcı olacak ve böylece öğrencilerin daha başarılı olmalarını kolaylaştıracak bir ortamın sağlanması için rehberlik faaliyetlerinin etkinleştirilerek yaygınlaştırılması; bu çerçevede öğrencilerin beden ve ruh sağlıkları ile eğitim durumlarını takip edecek bir sistemin geliştirilmesi sağlanacaktır (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165252_12_sura.pdf Erişim tarihi: 01.02.2022).” şeklinde karar alınmıştır.

1996 yılında gerçekleştirilen 15. Milli Eğitim Şurasında 24. Kararda Spor ve sanat eğitimine önem verilmeli, bu eğitime ders dışı etkinliklerle de ağırlık kazandırılmalıdır. Çünkü kitle sporunun yayılması için okullardaki beden eğitimi ve spor faaliyetleri çok büyük önem arz etmektedir. 26. kararda ise Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi derslerinin notla değerlendirilmesine devam edilmelidir ki bu karar da derse yönelik tutumun olumlu yönde olmasına yönelik bir karardır (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165430_15_sura.pdf, Erişim tarihi: 05.01.2022).

2006 yılında yapılan 17. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar; Anadolu güzel sanatlar lisesi ve spor lisesi vb. Ortaöğretim okullarına öğrenci alımı, öğrencilerin spora yönlendirilmesi ve beden eğitimi ders saatlerinin artırılması gibi konular ele alınmıştır (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>, Erişim tarihi: 12.01.2022).

2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar; beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerine, okul öncesi eğitimden başlamak üzere branş öğretmenleri gerecektir. Bu alınan karar ile sporun tüm sınıf düzeyinde uzman eğiticiler tarafından verilmesine ve bu sayede daha iyi benimsenmesine hizmet edecektir sonucunu

çıkabiliriz. Okullara beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılmak üzere araç ve gereç temini yapılmalı ve sosyal ve sportif etkinlikler için uygun koşullar sağlanmalıdır (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf, Erişim tarihi: 12.01.2022). Kararı günümüzde sporun ve sağlığın temelini oluşturan bedensel aktivitelerin ilk öğrenildiği yer olan okullardaki büyük bir eksiği gidermeye yönelik ve buna paralel olarak spora yönelen insanları artırmaya yönelik kararlar olduğunu ifade edebiliriz.

2014 yılında yapılan 19. Milli Eğitim Şurasında spora yönelik olumlu olarak sayılabilecek önemli kararlar alınmıştır. Okullardaki beden eğitimi ve spor derslerinin ders saati sayısının artırılması spora ayrılan zamanın artması, spora yönelim fırsatını da ortaya çıkarabilmektedir. Bununla birlikte beden eğitimi ve sporun okullarda zorunlu ders olarak planlanması her öğrencinin sporla tanışması ve çekincelerinin giderilmesi doğrultusunda fırsatlar oluşturması ihtimalini de oluşturmuştur (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/10095332_19_sura, Erişim tarih: 12.01.2022).

Milli Eğitim Şuralarında beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması ve bireylerin spora yönelik olumlu tutum geliştirmesi için önemli kararlar alınmasına rağmen birçok karar hayata geçirilememiştir.

3.3. Uluslararası Sportif Başarıya Etki Eden Faktörler

Gelişmiş ülkeler, güçlerini ve üstünlüklerini diğer devletlere karşı kanıtlamak için artık savaş meydanlarını değil spor sahalarını kullanmakta (Seval ve Kodaman, 2016) ve sporcular bir savaşçı olarak görülmektedir (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009). Özellikle olimpiyat oyunlarında kazanılan başarılar, hem ülkelerin tanıtımı hem de uluslararası kamuoyunda kazanılan saygınlık açısından önemli sayılmaktadır (Taş ve ark., 2013). Sportif başarı, yüksek performans sergileyerek belirlenen hedefe ulaşmaktır (Güngör, 2014). Sportif başarı, bir sporcunun ya da takımın herhangi bir müsabakada elde ettiği madalyalarla ölçülmektedir (Altun ve Koçak, 2015). Ülkeler, olimpiyat oyunlarında kazandıkları her bir altın madalya için üç, gümüş madalya için iki ve bronz madalya için bir olimpiyat puanı kazanmaktadırlar (Balmer ve ark., 2003).

Olimpiyat oyunlarında en yüksek performansa ulaşmanın yolu, psikolojik, fiziksel, sosyal, örgütsel faktörlerden oluşan karmaşık ve hassas bir süreçten geçmektedir (Gould ve ark., 1999). De Bosscher ve ark. (2006), ortaya koydukları çalışmada bu karmaşıklığı azaltmak ve bu alanla ilgilenen ülkelere yol gösterici olabilmek için uluslararası sportif başarıya etki eden en önemli faktörleri makro, orta düzey (politik) faktörler olarak kategorize etmişlerdir.

3.3.1. Makro Düzey Faktörler

Kara kütlesi, siyasi sistem, din, kentleşme ve kültür uluslararası sportif başarıyı etkileyen başlıca makro faktörler olmakla birlikte bu faktörlerin uluslararası sportif başarıya etkisinin zayıf olduğu üzerine araştırmacılar arasında ortak bir fikir bulunmaktadır (De Bosscher ve ark., 2006). Buna karşın başarıyı %50 oranında etkileyen iki güçlü makro faktörün ülke nüfusu ve kişi başına düşen gayri safi milli hasıla (GSMH) olduğunu ifade edilmektedir (Johnson ve Ali, 2004).

3.3.1.1. Nüfus

Bir ülkenin nüfusunun fazla olması; yetenekli sporcu havuzunun oluşturulmasına, olimpiyatlara daha çok sporcu yollayarak madalya kazanma şansını artırmasına katkı sağlamaktadır (Altun ve Koçak, 2015; Bernard ve Busse, 2004). Ancak milli geliri düşük olan ülkelerde, nüfus büyüklüğünün uluslararası başarı için tek başına bir anlam ifade etmediği yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur (Rathke ve Woitek, 2008). Nitekim Hindistan, Endonezya ve Pakistan gibi dünya nüfusunun büyük bir kısmını oluşturan ülkeler, 2016 Rio Olimpiyatlarında çok az sayıda madalya kazanabilmişlerdir (Yülek ve Bulut, 2017).

3.3.1.2. Ekonomi

Finansman, sporun gelişimi için hiç oldukça önemlidir. Sporcuların ve takımların uluslararası müsabakalarda başarılı olabilmeleri için finansal olarak desteklenmeleri gerekmektedir. Ülkeler üst düzey spora yatırım yaparak, sporcuların için ideal koşullar altında eğitilmesi ve kendilerini geliştirebilmeleri için daha fazla 45 fırsat oluşturabilmektedirler (De Bosscher ve ark., 2006; Park ve ark, 2016; Tsonev, 2017). Ekonomik açıdan gelişmiş ülkelerin spora daha fazla kaynak aktararak, masrafları kolaylıkla ödeyebileceği, sporculara daha kaliteli bir eğitim ve donanım desteği

sağlanabileceği ve bu sayede olimpiyatlarda başarılı olabilecekleri varsayılmaktadır (Grancay ve Dudas, 2018; Johnson ve Ali, 2004). Yapılan birçok araştırma ekonomik refahın madalya sayısına olumlu yönde katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Bernard ve Busse, 2004; Johnson ve Ali 2004; Saatçioğlu ve Karaca 2012).

3.3.2. Orta Düzey/Politik Faktörler

Ekonomisi kötü olan ülkelerin ekonomisi iyi ülkelere oranla olimpiyat puanlarının yüksek olması, ekonomiden başka etmenlerin de sportif başarıyı belirlemede etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Ak, 2017, s:43). Son yıllarda, devletlerin elit spor sistemlerinin gelişimine daha fazla kaynak aktarmaya başlamasıyla, gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) ve nüfus gibi makro düzey faktörlerin sportif başarı üzerindeki etkisi azalmış ve elit spor sistemleri daha önemli hale gelmiştir (Green ve Oakley, 2001).

De Bosscher ve ark. (2006), yaptıkları çalışmada, iktidardaki hükümetlerin, politikacıların veya spora yön verme konusunda yetki sahibi olan kişilerin “finansal destek, elit spor politikaları- yapısı- yönetimi, spora katılım düzeyi, yetenek seçimi ve gelişimi, sporcu ve sporculuk sonrası kariyer desteği, antrenman tesisleri, antrenör eğitimi ve gelişimi, ulusal ve uluslararası yarışmalar, bilimsel araştırmalar ve yenilikler” olarak belirlenen birbirleriyle bağlantılı dokuz temel politikayı kendi elit spor sistemlerine eksiksiz uygulamaları halinde uluslararası spor başarılarını büyük oranda artırabileceklerini öne sürmektedirler (Tablo 1). Ülkelerin elit spor sistemlerinin birbirleriyle karşılaştırılmasını sağlayacak şekilde bir modele 46 dönüştürülen SPLISS (Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success) aynı zamanda ülkelerin, başarıya etkisi kanıtlanmış bu politikaların kendi spor sistemlerinde ne düzeyde uygulandığı hakkında değerlendirme yapmalarına olanak sağlamaktadır.

Tablo 1

Uluslararası Sportif Başarıya Etki Eden Politik Faktörler (SPLISS)

Finansal destek	Elit spora daha fazla yatırım yapan ülkeler, yatırım yapmayanlara göre daha çok sportif başarı elde edebilmektedir.
Elit spor yapısı- elit spor yönetimi- elit spor politikaları	Sportif başarıyı yakalayabilmek için finansal kaynakları verimli kullanabilecek güçlü yönetime, teşkilat yapısına ve elit spor politikalarına ihtiyaç duyulmaktadır.
Spora katılım düzeyi	İyi sporcuların çoğu, spora erken yaşta katılım gösteren kişilerden oluşmaktadır. Spora katılım düzeyinin yüksek olması yetenekli sporcu sayısını artırabilmektedir.
Yetenek seçimi ve gelişimi	Yetenekli sporcuların erken yaşta keşfedilmesi ve geliştirilmesi sportif başarıya katkı sağlamaktadır.
Sporcu ve sporculuk sonrası kariyer desteği	Sporcuların, sporculuk dönemlerinde sporu bırakmamaları; spor sonrası yaşamlarında yeni hayatlarına uyum sağlayabilmeleri için maddi manevi desteklenmeleri gerekmektedir
Antrenman tesisleri	Donanımlı tesisler, sporcuların uygun şartlarda kaliteli antrenman yapmalarına imkân sağlayan önemli başarı faktörleri arasında yer almaktadır.
Antrenör eğitimi ve gelişimi	Nitelikli antrenörlerin sayısı sporun gelişimi ve sporcuların en iyiye ulaşması için oldukça önemli görülmektedir
Ulusal ve uluslararası yarışmalar	Uluslararası spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak ve sporcuların organizasyonlara katılımını sağlamak sportif başarıya katkı sağlamaktadır.
Bilimsel araştırma ve yenilikler	Bilimsel araştırmalar yapılarak bilginin geliştirilmesi, düzenlenmesi ve teknolojik yeniliklerin kullanılması sportif başarıda oldukça önemli bir faktördür.

3.3.2.1. Mali Yardım

Ulusların elit spor gelişimine yatırım yapma imkânları yoksa başarı şansı daha az kontrol edilebilir ve daha çok bireysel sporculara bağlıdır (SPLISS, 2017). Sporcuların ve takımların elit spor seviyesinde üretken olabilmeleri için, bir devletin belirli bir miktarda mali destek sağlaması gerekmektedir (Tsonev, 2017, s:13-14). 47 Ülkeler elit spora yatırım yaparak, sporcuların için ideal koşullar altında eğitilmesi ve geliştirilmesi için daha fazla fırsat oluşturabilmektedirler. Elit sporlara yapılan yatırımların artırılmasıyla spor performansını artıran birçok ülke bulunmaktadır (De Bosscher ve ark., 2006).

3.3.2.2. Profesyonel Spor Yönetimi, Politikaları ve Yapısı

Elit spor dallarına ayrılan kaynakların miktarı önemlidir ancak spor başarısını artırmak için bu kaynakların verimli kullanılması gerekmektedir. Olimpiyatlarda en fazla madalya kazanan ülkelerin sahip oldukları elit spor sistemlerinin ortak noktalarına bakıldığında, faaliyetlerin güçlü bir şekilde koordine edildiği, karar verme mekanizmalarının net bir şekilde çalıştığı, sporcuların ve antrenörlerin politika yapma sürecinde söz sahibi olduğu, yönetim kadrosunun tam zamanlı olarak çalıştığı ve uygulanan spor politikalarının hizmet odaklı olduğu görülmektedir (De Bosscher ve ark., 2015).

3.3.2.3. Spora Katılım

Fiziksel aktiviteler ve egzersizler, sporun sağlık ile olan ilişkisini güçlendirmiş ve bu yanıyla spor herkesin yapmak istediği bir etkinlik haline gelmiştir (Akkaya, 2019). Özellikle günümüzde artan teknoloji kullanımına bağlı olarak sporun bireyler üzerinde sağlamış olduğu, fizyolojik, sosyolojik, bilişsel, duyuşsal ve psikolojik faydaları anlaşılmış ve bu nedenle sporun önemi giderek artmıştır. Toplumlarda bireyler sağlık, eğitim, serbest zaman etkinliği ve performans için spora katılım sağlamaktadırlar (Pepe, 2017). Bir ülkede spora katılımın düzeyinin, o ülkenin performans sporu ve olimpiyatlarda madalya kazanma şansına doğrudan etki etmese de katkı sağladığı ve olimpiyatlarda madalya kazanma şansını artırdığı bilinmektedir 48 (De Bosscher ve ark., 2006; De Bosscher ve ark., 2009). Ayrıca spora katılım sayesinde yetenek seçimi ve gelişimi için ihtiyaç duyulan doğru insan kaynağı sağlanabilmektedir. Bu doğrultuda kariyer sahibi birçok üst düzey sporcunun temel seviyede spora katılım sağladığı görülmektedir (Bottenburg, 2002; SPLISS 2017). Toplumun spora katılım düzeyi bu yanılarıyla uluslararası sportif başarılarla etki eden önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir.

3.3.2.4. Yetenek Seçimi ve Gelişimi

Yarışma sporunda en üst düzey performansa ulaşabilmenin yolunun doğru kişilerin keşfedilerek spor dallarına yönlendirilmesi ve gelişimlerinin sağlanmasıyla gerçekleştirilebileceği düşüncesi yetenek taraması, yeteneğin belirlenmesi, seçilmesi ve eğitilmesi süreçlerinin oluşmasını sistematik bir hale getirmiştir (Bayraktar, 2019).

Yetenek seçimi, gelecek vaat eden sporcuları tespit etmek için önemlidir. Şampiyon sporcu adaylarının yeteneklerini bilimsel testler aracılığıyla zamanında belirlemek ve ilgili spor dallarına yönlendirmek, kişiyi herhangi bir spor becerisine dahil etmeyi mümkün kılan önemli bir adımdır (TMOK, 2012). Yeteneğin tespiti için bireyin antropometrik ölçümlerinin (vücut ağırlığı, boy uzunluğu, vücut organlarının çevre ve çap oranları, vücut yağ yüzdesi vb.) zihin özelliklerinin (motivasyonu, konsantrasyonu, azmi, istekliliği, stres yönetimi vb.) teknik ve motor yetilerinin (denge, koordinasyon, esneklik vb.) aerobik ve anaerobik kapasitenin belirleyicisi olarak nitelendirilen fiziksel uygunluğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bunlara ek olarak bireyin okuldaki başarısı, organizasyonlarda üstlendiği rol, antrenör ve diğer kişilerle ilişkileri yeteneğin belirlenmesinde önemli unsurlardır (Pekel, 2021). Sporcunun sahip olduğu yeteneğin erken yaşta belirlenmesi, genellikle avantajlı bir durum olarak algılanmaktadır. Yetenekli sporcuların doğru antrenör ve antrenmanla erken zamanda karşılaşması durumunda gelişim süreçlerini hızlandırmaları ve elit düzey kategoride başarılarını artırmaları beklenmektedir (Aras ve ark., 2019).

3.3.2.5. Kariyer Desteği

Zirveye ulaşma potansiyeli olan birçok sporcu, gerçek başarıya ulaşmadan önce sistemden ayrılır. Ülkelerin, sporcuların sporu bırakmalarını engellemek, spor kariyerlerinde karşılaştıkları riskleri en aza indirmek, yeteneklerini en üst düzeye çıkarmak için birtakım önlem almaları ve sporcuların spor sonrası hayata hazırlanmalarına da yardımcı olmaları gerekmektedir Kariyer desteği tam zamanlı sporcuların antrenman yapmalarını ve rekabeti kolaylaştıran bir faktördür (De Bosscher ve ark., 2015; SPLISS, 2017).

3.3.2.6. Antrenman Tesisleri

Erişimi kolay, gelişmiş özel antrenman tesisleri, sporcuların kaliteli bir ortamda antrenman yapmasına olanak tanır. Bu da sportif başarıyı etkileyen önemli bir faktördür (Green ve Oakley, 2001). Sporda başarılı ülkeler spor tesisleri açısından oldukça zengindirler. Sadece tesislerin sağlanması tek başına yeterli değildir. Bu tesislerin; konaklama, restoran, eğitim salonu, spor bilimi, spor hekimliği için araştırma olanaklarını sağlayıcı donanımlara sahip olması gerekir (Nandakumar ve Sandhu, 2014).

3.3.2.7. Antrenör Eğitimi ve Gelişimi

Antrenörlerin, sporcuların sahip oldukları potansiyeli gerçekleştirebilmelerine yardımcı olabilmek için becerilerin nasıl uygulanması gerektiği konusunda yol gösterici olma, geri bildirim verme, performans izleme gibi çeşitli görevleri vardır. Bunların yanında antrenörler öğretmen, arkadaş, ebeveyn, stratejist, motive edici gibi 50 sporcunun karakterine etki eden birçok rol üstlenmektedirler (Gould, 1987, s:17-32). Sporun ne kadar önemli olduğu konusunda fikir sahibi ülkeler spora büyük yatırımlar yapmakta ve uluslararası spor organizasyonlarında elde ettikleri başarılarla bu yatırımların karşılıklarını almaktadırlar. Bu başarıların ardındaki en büyük etkenlerden biri ise antrenörlere verilen önemdir (Sunay, 1998). Antrenörlerin sayıca ve nitelikleri bakımından yeterli olmaları sporun başlangıç ve gelişim gibi bütün süreçleri için önemli olduğu gibi bunları sağlayacak antrenör belgelendirme sistemlerinin ve bunu gerçekleştirecek organizasyon yapısının kalitesi de oldukça önemlidir (SPLISS, 2017).

3.3.2.8. Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlar

Ulusal ve uluslararası organizasyonları düzenleyen, bu spor etkinliklerine katılım sağlayan ülkeler birçok avantaj elde edebilmektedirler. Ev sahibi ülke konumunda olmanın sportif başarılarla sağladığı katkı, sporcuların farklı sporcularla karşılaşmaları sonrasında artan rekabet düzeyleri, edindikleri deneyimler uluslararası sportif başarılarla olumlu yönde etki eden faktörlerdir (Altun ve Koçak, 2015; De Bosscher ve ark., 2015; SPLISS, 2017). Ayrıca uluslararası büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmanın; o ülkenin popülaritesine şehir imajına, inşaat sektörüne, iş imkanlarının artmasına, turizme, özel sektörün ilgi göstermesine, sosyal sorumluluğun artmasına, sporun gelişimine, mutluluk ve gurur duygularının perçinlenmesine, ileriye dönük kalıcı tesislerin yapılmasına, ulaşım ve telekomünikasyonun gelişmesine faydaları da bulunmaktadır (Tınaz ve ark., 2014).

3.3.2.9. Bilimsel Araştırmalar

Bilimsel araştırma, yetenek tanımlama ve geliştirme, tıp, beslenme, psikoloji, fizyoloji ve biyomekanik gibi alanlarda bilimsel bulguların sistematik olarak toplanması ve yayılması ile ilgilidir (Nandakumar ve Sandhu, 2014). Spor bilimi, ulusal sporcuların

uluslararası rakiplere göre rekabet avantajı elde etmelerini sağlayacak yeni yöntemler, yaklaşımlar ve ekipmanlar ortaya koyar (YTP, 2018).

3.4. Konuyla İlgili Yapılmış Çalışmalar

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası kaynaklara ait bilimsel çalışmaların sonuçları yer almaktadır.

3.4.1. Konuyla İlgili Yapılmış Ulusal Çalışmalar

Ülkemizde yapılan çalışmaları incelediğimizde; Altun ve Koçak (2015) tarafından yapılan araştırmada Türkiye'nin Avrupa Spor Oyunları'ndaki sportif performansı, makro ve orta düzey faktörler ışığında değerlendirilmiştir. Araştırma yöntemi olarak betimsel tarama modeli seçilmiştir. İhtiyaç duyulan verilere ulaşabilmek için resmi internet sitelerinden ve ulusal, uluslararası literatürden faydalanılmıştır. Çalışmada, Türkiye'nin Avrupa Spor Oyunları'nda sahip olduğu potansiyele rağmen beklenen düzeyde bir sportif başarı gösteremediği sonucuna varılmıştır.

İmamoğlu (2016) yaptığı çalışmada, Türkiye'nin Rio olimpiyat oyunlarında elde ettiği dereceyi çok yönlü olarak değerlendirmiştir. Araştırma verilerine literatür taraması yapılarak ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, Türkiye'nin nüfusuna ve ekonomik seviyesine göre Rio Olimpiyat Oyunları'nda aldığı madalyalar ve dereceleri yetersiz görülmüştür. Devşirme sporculardan da beklenen elde edilemediği saptanmıştır.

Erkan (2014) çalışmasında, Spor Genel Müdürlüğü'nün yıllık bütçelerinin etkin, etkili ve verimli kullanılıp kullanılmadığını incelemiştir. verilerin elde edilme aşamasında tesisleşme, sporcu sayıları, yatırım, bütçe ve spor faaliyetlerine ilişkin tablolar incelenmiş ve analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, maddi kaynaklardaki artışlar ile spor yatırımları, organizasyonları ve sporda elde edilen başarılar arasında olumlu ve aynı yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

Saatçioğlu ve Karaca (2012), Atlanta, Sydney, Atina, Pekin yaz olimpiyat oyunlarında madalya kazanan ülkelerin ekonomilerinin sportif başarı üzerindeki etkisini incelenmiştir. Sportif başarı ölçüsü olarak olimpiyatlarda kazanılan madalya sayıları temel alınmış ve yatay-kesit regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre kişi

başına GSYİH'deki %1'lik artışın, olimpiyatlarda kazanılan madalya sayısını % 0.27-0.63 arasında arttırdığı bulunmuştur.

Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türk sporunun sorunlarına ilişkin öğretim üyeleri ile yapılan nitel çalışmada sporla alakalı yakın-orta-uzak hedeflerin devlet tarafından belirlenmediği ve spor gibi toplumu yakından ilgilendiren önemli bir olgunun siyasetin etkisinden kurtulması ve devlet politikası haline getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Devletin spora sağladığı finansal destekle alakalı Gök ve Sunay'ın (2010) yapmış oldukları çalışmada Türkiye'nin sporun gelişimi için aktardığı bütçenin, Fransa'ya göre oldukça düşük kaldığı belirtilmektedir. Konuya ilişkin başka bir çalışmada Tek (2019), beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileriyle yaptığı çalışmasında devletin tarafından spora aktarılan kaynakların yeterli olduğunu ancak verimli bir şekilde kullanılmadığına değinmektedir. Aktarılan kaynakların denetimi ile ilgili Bebek'in (2015) yüksek lisans çalışmasında spor federasyonlarının şeffaf bir şekilde denetlenmediği, bağımsız bir yapı aracılığıyla denetlenmesi gerektiğine vurguda bulunulmuştur.

Türk spor yönetimiyle alakalı, Türkmen ve Eroğlu (2018) tarafından yapılan nitel çalışmada Türk spor yönetimini değerlendirmek için önemli işlerde imzası olan 6 spor insanı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, spor yönetiminin başarısı için sporun siyaset ile olan ilişkisinin son bulması gerektiği ve yöneticilerin kendilerini geliştirmelerinin önemli olduğu ifade edilmiştir.

Ziyagil (2020), etkili spor sisteminin oluşturulması için oldukça öneme sahip antrenörlerin hangi yöntemlerle yetiştirileceğini belirleyen Antrenör Eğitim Yönetmeliği'ni değerlendirmiştir. Değerlendirme neticesinde, uluslararası sportif başarıları ve spora katılımı artırabilmek için antrenör eğitim programının geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çalışmada, Türk sporunun dünya sıralamasında ilk 10 ülke arasında yer alamamasının nedenlerinden biri olarak kendilerini geliştirmeyen, spor bilimleri ve güncel yaklaşımları takip etmeyen niteliksiz antrenörleri göstermektedir.

Bir başka araştırmada, büyük spor organizasyonlarının, ev sahibi şehir ve ülkeye neler kattığı araştırılmış; Büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmanın avantajlarının,

ortaya çıkan dezavantajlarına göre daha fazla olduğu değerlendirilmiştir (Özsoy ve Sennaroğlu, 2016).

3.4.2. Konuyla İlgili Yapılmış Uluslararası Çalışmalar

Uluslararası sportif başarıyı etkileyen faktörleri inceleyen yabancı çalışmalara bakıldığında; 2009 yılında yapılan bir araştırmada “finansal destek, elit spor politikaları- yapısı- yönetimi, spora katılım düzeyi, yetenek seçimi ve gelişimi, sporcu ve sporculuk sonrası kariyer desteği, antrenman tesisleri, antrenör eğitimi ve gelişimi, ulusal ve uluslararası yarışmalar, bilimsel araştırmalar ve yenilikler” olarak belirlenen spor politikalarıyla 6 ülkenin elde etmiş oldukları başarı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, finansal destek, kariyer desteği, antrenman tesisleri, antrenör eğitim ve gelişimi, yetenek seçimi ve gelişimi, bilimsel araştırmalar gibi spor politikalarına öncelik veren ülkelerin vermeyenlere oranla sporda daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır (De Bosscher ve ark., 2009).

Aynı grup tarafından 2015 yılında yapılan araştırmada ise 15 ülkenin 4 yıl içerisinde katılmış olduğu yaz/ kış olimpiyatları ve dünya şampiyonalarındaki başarıların “finansal destek, elit spor politikaları- yapısı- yönetimi, spora katılım düzeyi, yetenek seçimi ve gelişimi, sporcu ve sporculuk sonrası kariyer desteği, antrenman tesisleri, antrenör eğitimi ve gelişimi, ulusal ve uluslararası yarışmalar, bilimsel araştırmalar ve yenilikler” olarak belirlenen toplam 9 spor politikasıyla ilişkisi olup olmadığını araştırılmıştır. Bu politikalar hakkında kapsamlı miktarda veri toplamak ve analiz etmek için karma yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, yaz sporlarında yüksek performans gösteren ülkelerin bu dokuz politika faktöründen daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Kış sporlarında ise başarı ile dokuz politika arasındaki ilişki anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durum olarak ülkelerin iklim koşullarına bağlı olarak kış sporlarına öncelik vermesi ile ilişkilendirilmiştir (De Bosscher ve ark., 2015).

Bulgaristan elit sporunun son zamanlardaki performans kaybının nedeni, uluslararası spor başarılarına etki eden 5 politik (finansal destek, spor politikaları, yetenek seçimi ve gelişimi, sporcu kariyer desteği ve antrenman tesisleri) faktör 55 ışığında incelenmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen uygulanmıştır. Ülkede sporun gelişimiyle doğrudan ilgilenen ve takımların ve sporcuların karşılaştığı devam eden sorunların farkında olan toplam 8 kişiye yarı yapılandırılmış görüşme

formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, finans ve kariyer desteğinin yetersiz, yetenek tanımlamanın sistemsiz, spor politikalarının ise güncellenmiyor olması, Bulgaristan elit sporunun son zamanlardaki başarısızlığının nedenleri olarak tespit edilmiştir (Tsonev, 2017).

Bir başka araştırmada, Güney Kore'nin okçuluk başarısını olumlu yönde etkileyen faktörler sorgulanmış; iş adamlarının okçuluğu güçlü bir şekilde finanse etmesi, yetenekli sporcuların seçilmesi ve desteklenmesi, spor bilimlerinin okçuluk üzerindeki olumlu etkileri, koçluk sistemi, tesis ve ekipmanlarındaki gelişmeler okçulukta elde edilen başarıların arkasında yatan faktörler olarak bulunmuştur (Park ve ark, 2016).

Nandakumar ve Sandhu (2014) Hint spor sistemini, De Bosscher ve ark. (2009) tarafından verilen uluslararası spor başarısını belirleyen dokuz faktör açısından değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Sporcu, antrenör ve spor federasyonu çalışanlarının katıldığı araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. veriler bireysel görüşmeler, anketler aracılığıyla ve resmi belgeler taranarak elde edilmiştir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde, Hint sporunda yaşanan bütün sıkıntıların temel nedeni finansal desteğin yetersizliği olarak saptanmıştır.

Muslim ve ark. (2021), nitel araştırma ve belge tarama yöntemi ile tasarladıkları çalışmalarında Malezya golfünün uluslararası sportif başarıları ile SPLISS modeleden yer alan spor politikaları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışmışlardır. Araştırmaya profesyonel, amatör golfcüler, golf antrenörleri katılmıştır. Katılımcılara yüzyüze görüşme tekniği ile açık uçlu sorular sorulmuştur. Araştırma sonucunda, iyi yapılandırılmış rekabet programları, donanımlı tesisler ve spor bilimi gibi stratejik 56 yatırımların uygulanması halinde uluslararası düzeyde başarıya giden rekabet avantajı sağlayabilecek etkin elit golf geliştirme politikalarının önünün açılacağı ifade edilmiştir.

Khasnis ve ark. (2021) tarafından Hindistan hükümetinin bugüne kadar elit sporu geliştirmek için uyguladığı politikaları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda mevcut spor politikalarının uygulanmaması, politikalar oluşturulurken fizibilite çalışmalarının yeterince yapılmaması, finansal destek ve güncel bilgi eksikliği Hindistan'da sporun gelişimine engel olan kilit faktörler olarak tespit edilmiştir. Araştırmada sorunların çözümü için Hindistan'ın, çözüm üreten yeni politika veya fikirlerin bir yerden başka

bir yere aktarılması, uygulanması anlamına gelen “politika transferi” yapması ve politikaları etkin bir şekilde uygulaması gerektiği vurgulanmıştır.

Tarkhani ve ark. (2020), SPLISS modeline dayalı olarak İran'ın Rio Olimpiyatları'ndaki başarısına yol açan temel etkenlerin ne olduğunu araştırmışlardır. Araştırmada betimsel yöntem tercih edilmiş, veriler ise anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini Rio Olimpiyat Oyunlarına katılan tüm sporcular, antrenörler ve katılımcılar (N = 269) oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, finansal destek, yapısal ve politik faktörler, yetenek gelişimi ve belirlenmesi, sporcu kariyer desteği, antrenman tesislerinin geliştirilmesi, antrenörlüğün niteliksel ve niceliksel gelişimi, ulusal-uluslararası yarışmalara katılımın artması, bilimsel-araştırma desteği, sosyo çevresel faktörler ve coğrafi çeşitlilik ile toplumun spora katılımının artırılmasının olimpiik spor takımlarının başarısında önemli rol oynadığı tespit edilmiştir.

Bir başka çalışmada, İrlandalı erkeklerin profesyonel golf branşında dünya çapında elde ettikleri başarıları katkı sağlayan faktörler incelenmiştir. Çalışmada karma yöntem seçilmiştir. Araştırma grubunda sporcular, antrenörler, ebeveynler ve fizyoterapistlere yer verilmiştir. Araştırma sonucunda koçluk sistemi ve 57 yarışmalardaki rekabet seviyeleri başarıyı getiren güçlü yanlar olarak bulunmuş; elit sporun yapısı ve uygulanan spor politikaları zayıf yönler olarak tespit edilmiştir (Kitching ve Campbell, 2019).

Bu çalışmanın amacı, uluslararası sportif başarıları katkı sağlayan politikaların Türk sporundaki yerini spor yöneticilerinin gözüyle incelemek ve Türk sporunun daha başarılı olması için çözüm önerileri geliştirmektir.

BÖLÜM 4: GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı uluslararası alanda Türk sporunun başarısında etkili olan etmenlerin incelenmesidir. Bu temel amaçtan hareketle araştırmada sporun tanımı, amacı, önemi, spor yönetimi, spor ve uluslararası ilişkiler, Türk spor yönetimi ve Türk spor politikalarının ele alındığı makale, kitap, konferans, tez, bildiri ve rapor gibi eserlerden araştırmaya katkı sağlayacak bilgiler elde edilmiş ve bu bilgilerden hareketle uluslararası alanda Türk sporunun başarısında etkili olan etmenlerin neler olduğu incelenmiştir. Bu temel amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki soruların yanıtları aranmaktadır:

- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında teşkilatlanmanın rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında Türk spor politikalarının rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında tesisleşmenin rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında eğitimin rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında sponsorluğun rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında uluslar arası ilişkilerin rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında spor bilimlerinin rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında finansal desteklemenin rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında antrenör gelişiminin rolü nasıldır?
- Türk sporunun uluslararası alandaki başarısında spora katılım düzeyinin rolü nasıldır?

Araştırmanın sonunda uluslararası alanda Türk sporunun başarısında etkili olan etmenler konusunda genel eğitimin ortaya konmasının sonraki araştırmacılara yeni çalışmalarına ışık tutacağı ayrıca alandaki eksiklikleri ortaya koyacağı düşünülmektedir.

4.2. Araştırmanın Modeli

Uluslararası alanda Türk sporunun başarısında etkili olan etmenlerin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma nitel araştırma yöntemlerine göre yürütülmüştür. Nitel araştırmalar görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı olayların ve algıların doğal ortamında bütüncül ve gerçekçi bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel süreçlerin takip edildiği araştırmalar olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırma yöntemleri kapsamında yürütülen çalışma genel tarama modeli ile modellenmiştir. Genel tarama modelleri, geçmişte ya da mevcut bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Bu araştırmalarda araştırmaya konu olan olay, kişi veya nesne kendi terimleriyle ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bunları değiştirmek veya herhangi bir şekilde etkilemek için hiçbir girişimde bulunulmaz (Karasar, 2014). Bu araştırmada da Türk sporunun başarısında etkili olan etmenlerin incelenmesi araştırmayı genel tarama modeline yöneltmektedir.

4.3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması kapsamında elde edilmiştir. Literatür taraması, literatürdeki boşlukları ve araştırmaya ihtiyaç duyulan alanları belirlemek, araştırmanın mevcut bilgi ve fikirlerden oluşan bir platform üzerine inşa edilmesini sağlamak ve araştırma konusu ile ilgili bilgi ve fikirleri belirlemek için yapılan araştırmalardır (Bourner, 1996). Bu doğrultuda 2021-2022 yılları arasında araştırma konusu ile ilgili değişkenlerin ele alındığı kitap, makale, tez, konferans, bildiri, tarihli kayıt ve rapor gibi eserlerden araştırmaya katkı sağlayacak bilgiler elde edilmiştir.

4.4. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Doküman incelemesi araştırma konusu ile ilgili olgu ve olaylara ait bilgilerin yer aldığı yazılı belgelerin analiz edilmesi ile veri temin etme yöntemidir. Doküman incelemesi ile

gözlem ya da görüşme yapmadan araştırma alanına yönelik birçok bilgi elde edilebilmektedir. Araştırmacılar böylece zaman ve kaynak tasarrufu sağlayarak veri temin etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).



BÖLÜM 5. BULGULAR

Uluslararası sportif başarılarla olumlu yönde etki eden politikaların Türk sporunda ne oranda uygulandığını inceleyen ve sorgulayan bu araştırma, güçlü bir spor sistemi inşa edebilmeyi ve sportif başarı çıtasını daha yukarı taşıyabilmek için hangi politikalara ağırlık verilmesi gerektiğini ortaya koymayı amaç edinmiştir. Bu bağlamda, spor yöneticilerinden bireysel görüşme formu aracılığıyla elde edilen bulgular, literatürde yer alan bilgiler ve araştırmamızın temelini oluşturan uluslararası sportif başarıyı etkileyen unsurlar doğrultusunda, Türk sporunun uluslararası başarısına etki eden politik faktörlerin;

- Türk spor politikaları,
- Gençlik ve Spor Bakanlığı yönetimi,
- Spor federasyonları yönetimi
- Gençlik ve Spor Bakanlığı teşkilat yapısı,
- Sporcu Eğitim Merkezleri,
- Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri,
- Devletin elit spora verdiği finansal destek,
- Sponsorların elit spora verdiği finansal destek,
- Kulüplerin elit spora verdiği finansal destek
- Türk toplumunun spora katılım düzeyi,
- Yetenek taraması uygulamaları
- Yetenek geliştirme yöntemleri,
- Aktif sporcu destekleri,
- Sporculuk sonrası sağlanan destekler,
- Tesisleşme,
- Antrenör yetiştirme sistemi
- Antrenör geliştirme yöntemleri
- Spor organizasyonu düzenleme becerisi
- Organizasyonlara katılım düzeyi,

Spor bilimleri konu başlıkları altında incelenebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1. Türk Spor Politikaları

Uygulanmakta olan Türk spor politikalarının değerlendirilmesi sonucunda güçlü yönlerin;

- Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri çatısı altında sporculara sağlanan imkânlar,
- İçerisinde maaş, yeme-içme, kıyafet, konaklama ve akademik imkânlar gibi devlet tarafından sporculara sunulan çeşitli destekler,
- Erken yaşta spora yatkın çocukların tespit edilerek yönlendirilmeleri için uygulanan yetenek taraması çalışmaları,
- Ülke genelinde son zamanlarda gerçekleştirilen tesisleşme faaliyetleri olduğu tespit edilmiştir.

Türk spor politikalarının geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde;

- Politika üretme ve uygulama anlamında geç kalmışlığın yaşandığı, yakın zamana kadar güçlü bir elit spor sisteminin inşası konusunda somut bir adımın atılmadığı,
- Sporcuların başarı öncesi dönemlerinde yeterince desteklenmediği, sporculara daha çok başarı elde ettikten sonra destek sağlandığı,
- Milli Eğitim Bakanlığı politikalarında spora istenilen düzeyde önem verilmediği, bu nedenle çocuklarda spor kültürünün küçük yaşta yerleşmediği, okullarda verilen spor eğitimlerinin de yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan değerlendirmeler neticesinde Türk spor politikalarının aşağıda yer alan hususlara gereksinim duyduğu belirlenmiştir:

- Nitelikli antrenör yetiştirecek bir eğitim sisteminin kurulması,
- Devletin kulüpleri güçlendirecek alt yapıyı hazırlaması,
- Spor kültürünün çocuklarda erken yaşta yerleştirilebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından spora daha fazla önem verilmesi.

5.2. Gençlik ve Spor Bakanlığı Yönetimi

Gençlik ve Spor Bakanlığı çatısı altında aktif görev yapan Türk spor yöneticilerinin geçmişte görev alan yöneticilere kıyasla sporun içinden gelen kişiler olduğu görülmüştür. Bu sonuç mevcut Türk spor yöneticilerinin güçlü yönü olarak değerlendirilebilir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda aktif görev yapan spor yöneticilerinin geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde;

- Siyasi atamalar nedeniyle yönetimin sürekli değişkenlik gösterdiği bu nedenle sağlıklı bir sistemin kurulamadığı,
- Yönetimin sık değişmesi nedeniyle spora olan bakış açısının yöneticiden yöneticiye değiştiği, spora ilgi duyanların spor politikalarına ağırlık verirken, spora mesafeli olanların spor hizmetlerini arka planda tuttukları,
- Bazı yönetici pozisyonlarında spor eğitimi almamış, spordan uzak kişilerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan değerlendirmeler neticesinde iyi bir elit spor yönetiminde aşağıda yer alan hususlara gereksinim duyulduğu saptanmıştır.

- Yöneticilerin sporu bilen, sporun içinden gelen, eğitilmiş ve aynı zamanda yöneticilik kabiliyeti olan kişilerden seçilmesi,
- Görev alan üst düzey yöneticilerin liyakat esasına göre atanması, bu anlamda siyaset ve spor ilişkisinde sınırların Türk sporunu sekteye uğratmayacak şekilde belirlenmesi.

5.3. Spor Federasyonları Yönetimi

Türk sporunun ulusal ve uluslararası platformlarda temsilciliğini yapan spor federasyonlarında görev yapan spor yöneticilerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde, alanında uzman olan, bunun yanında idarecilik kabiliyetine sahip kişilerin sportif anlamda başarılı oldukları tespit edilmiştir. Bu tespit federasyon yöneticilerinin güçlü yönü olarak yorumlanabilir.

Spor federasyonlarında görev yapan spor yöneticilerinin geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde;

- Federasyon yöneticilerinin sahip oldukları pozisyonları bir atlama basamağı olarak gördükleri ve bazılarının sporun dışından gelen liyakatsiz kişiler olduğu,
- Federasyon başkanlığı seçimlerinde yetkin olmayan ancak vaatlerde bulunan ve ikna yeteneği olan güç sahibi kişilerin başkan seçildiği,
- Federasyon yönetim kurullarını oluşturan kadroların etkisiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda Türk sporunu daha ileriye taşıyabilmek için spor federasyon yönetimlerinde;

- Teşkilat yapısını bilen, işini seven ve önemseyen,
- Akademik yetkinliklerini tamamlamış ve yöneticilik tecrübesi olan kişilere gereksinim duyulduğu tespit edilmiştir.

2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın teşkilat yapısında değişiklik yapılmıştır. Daha önce bir arada yönetilen gençlik, spor, kredi ve yurt işleri bu değişiklikle beraber birbirinden ayrılmış, sadece sporla iştigal olacak Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur. Güncellenen bu teşkilat yapısının güçlü yönünün spor harici işlerden arınması ve sadece spora odaklanması olduğu söylenebilir.

Gelişime açık yönlerle ilişkin değerlendirmelerde, geçmişten bugüne Gençlik ve Spor Bakanlığı teşkilat yapısında yaşanan değişimlerin kurumsallaşmayı zayıflattığı ve şahıslara bağlı yapıların oluşmasına neden olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca son yapı değişikliğinin, bürokratik hantallığı ortadan kaldırmadığı ve bütçe kullanımında daha önce yaşanmayan bazı sıkıntıların yaşanmasına neden olduğu belirlenmiştir.

Daha güçlü bir teşkilat yapısı inşa edebilmek ve sporda yüksek başarıyı yakalayabilmek için ise sadece sporun yönetildiği bağımsız bir yapıya gereksinim duyulduğu tespit edilmiştir.

5.4. Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM)

Olimpiyat/paralimpik oyunlarına ve diğer ulusal/uluslararası müsabakalara sporcu hazırlayan ve birçok güçlü yönü bulunan Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin;

- Başarı odaklı oldukları ve Türk sporuna ciddi ivme kazandırdıkları, - Sporcunun ihtiyaç duyabileceği yeme-içme, konaklama, akademik destek gibi birçok imkânı merkez sporcularına sağlayabildikleri,
- Kaliteli antrenman imkânları ile sporcuların rekabet düzeylerini geliştirebildikleri,
- Türk sporunun uluslararası başarısına olumlu katkı sundukları sonucuna ulaşılmıştır.

TOHM'ların geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde;

- Merkezlere kabul edilme, merkezlerden ilişik kesme yaşının sporcunun verimli dönemleriyle eşleşmediği,
- Çeşitli illerde yer alan merkezlerin aynı donanım ve imkânlarla sahip olmadığı,
- Merkezlerin yoğunlukla engelsiz sporculara hizmet ettiği, paralimpik sporcular için yapılan çalışmaların yetersiz olduğu,
- Merkez sporcularının üst düzey organizasyonlarda istenilen başarıları gösteremedikleri,
- Merkezlerin bazılarında konaklama sorunu yaşandığı,
- Federasyonların ve il müdürlüklerinin merkezlere gereken ilgiyi göstermediği,
- Sporculara ödenen harçlıkların zamanında yatmadığı ve çeşitli aksamalar yaşandığı tespit edilmiştir.

TOHM'ların daha etkin hale gelebilmesi için aşağıda yer alan hususlara gereksinim duyulduğu saptanmıştır.

- Merkezlerin, illerin profili ve ihtiyaçları gözetilerek tam donanımlı ve eksiksiz inşa edilmek suretiyle yurt geneline yaygınlaştırılması,
- Sporcuların yaşadığı gelecek kaygısının giderilmesi,
- Çeşitli illerde bulunan merkezlerde fırsat eşitliğinin sağlanması, merkezlerin aynı donanım ve imkânlarla sahip olması.

5.5. Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM)

Spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla kurulan SEM'lerin güçlü yönlerine yönelik yapılan değerlendirmelerde;

- Güreş branşına büyük katkılar sunduğu, olimpiyat oyunları dâhil birçok organizasyonda başarı elde eden güreşçilerin bu merkezlerde yetiştirildiği,
- Merkezlerde sporcuların spor kıyafeti, araç-gereç, beslenme ihtiyaçlarının karşılandığı,
- Merkezlerin uzun yıllar önce güreş eğitim merkezleri adı altında kurulması sayesinde sporcu yetiştirme anlamında yılların birikimine sahip olduğu tespit edilmiştir.

SEM'lerin geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde;

- Çoğu merkezin fiziksel olarak yetersiz ve bakımsız olduğu bu nedenle olumsuz bir imaj bıraktığı,
- Mevzuatın eski olması nedeniyle ihtiyaçlara karşılık veremediği sonucuna varılmıştır.

Merkezlerin daha etkin bir şekilde hizmet verebilmesi için;

- Mevcut yapının güncellenerek eğitim modelinin, eğitici, yönetici mentalitesinin ve mevzuatın değiştirilmesine,
- Kurumsal kimliğin en üst seviyeye çıkarılmasına,
- İllerin ihtiyaçları doğrultusunda bu merkezlerin 81 ilde açılmasına gereksinim duyulduğu tespit edilmiştir.

5.6. Devlet Desteği

Devletin elit spora sağladığı finansal destek miktarına ilişkin güçlü yön olarak yapılan değerlendirmelerde, son 20 yılda ciddi miktarda bir artış yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Devletin sağladığı finansal destekle alakalı geliştirilmesi gereken yönler bakımıldığında;

- Spor başarısı yüksek ülkelerle karşılaştırıldığında devletin aktardığı bütçenin çok kısıtlı kaldığı,
- Aktarılan kaynakların yeterince denetlenmediği belirlenmiştir.

Devletin elit spora olan finansal desteğini artırabilmesi için;

- Aktarılan kaynakların ciddi bir şekilde denetlenerek daha verimli kullanılmasına,
- Sponsorluk anlaşmaları gibi çeşitli kanallardan kaynak arayışına girilmesine gereksinim duyulduğu ortaya konulmuştur.

5.7. Sponsor Desteği

Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda sponsorların elit spora sağladığı finansal desteğe ilişkin güçlü yön tespit edilememiştir. Sponsorların elit spora sağladığı desteğe yönelik geliştirilmesi gereken yönlerin değerlendirilmesi sonucunda;

- Türkiye’de sponsorlar tarafından elit spora popüler branşlar özelinde kısmi destek sağlandığı, amatör branşların ise sponsorluktan hiç faydalanamadığı,
- Sponsor olacıklara elde edecekleri kazanımlar konusunda bilgilendirmelerin yeterince yapılmadığı belirlenmiştir.

Elit spora sağlanan desteğin artırılabilmesi için;

- Firmaların sponsorluğa teşvik edilmesi için mevzuat düzenlemelerine,
- Devletin sponsorluk politikalarını özel bir çalışmayla ele alması gerektiğine gereksinim duyulduğu saptanmıştır.

5.8. Kulüp Desteği

Kulüplerin elit spora sağladığı desteklere yönelik yapılan değerdendirme sonucunda güçlü yön olarak ifade edilebilecek veri tespit edilememiştir.

Konuyla alakalı geliştirilmesi gereken yönler değerdendirildiğinde;

- Birkaç profesyonel kulüp haricinde elit spora destek sağlanamadığı,
- Amatör kulüplerin destek konusunda çok yetersiz kaldığı,
- Kulüplerin yaşadıkları maddi sıkıntılar nedeniyle devlet desteğine ihtiyaç duyduğu,
- Belediye kulüplerinin değışen yönetim kadrosuyla birlikte elit spora olan desteklerinin azaldığı, siyasi konjonktüre göre spora aktarılan kaynak miktarının değıştiğı belirlenmiştir.

Spor kulüplerinin elit spora olan desteklerinin artması için;

- Devlet tarafından daha fazla kaynak aktarılmasına,
- Çeşitli kurum ve kuruluşlarla güçlü ilişkiler geliştirerek finansal kaynak arayışına girmelerine,
- Yapı değışikliğine gidilerek kulüplerin daha güçlü bir hale getirilmesine gereksinim duyulduğu saptanmıştır.

5.9. Spora Katılım Düzeyi

Türk toplumunun spora katılımı konusunda güçlü yönler değerdendirildiğinde, katılım düzeyinin geçmişe oranla arttığı sonucuna varılmıştır.

Spora katılım düzeyine yönelik gelişime açık yönlerin değerdendirilmesi neticesinde;

- Eğitim, ekonomik durum, bilgi eksikliği gibi çeşitli nedenlerle Türkiye’de spor kültürünün yerleşmediğı,
- Avrupa ülkelerine kıyasla Türkiye’nin spora katılım seviyesinin çok düşük olduğu, Futbolun baskın olması nedeniyle diğer spor dallarının geri planda kaldığı saptanmıştır.

Spora katılım düzeyini artırabilmek için;

- Yerel yönetimlerin spora katılımı artırmak için imkânlarını daha çok kullanması,
- İnsan kaynağının ve eğitimin merkezi olan okullarda spora verilen önemin artırılması,
- İyi planlanmış, uzun vadeli devlet politikalarının oluşturulmasına gereksinim duyulduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’de uygulanan sportif yetenek taramalarının güçlü yönlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerde 2018 yılında başlatılan Türkiye Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Programına vurgu yapıldığı görülmüştür. Bu doğrultuda programın;

- Faydalı ve bilimsel olduğu,
- Devlet politikası haline getirildiği,
- Sporun tabana yayılmasına katkı sağladığı,
- Yetenekli öğrencilerin keşfedilmesi ve erken yaşta spora yönlendirilmesi amacıyla hayata geçirildiği belirlenmiştir.

Yetenek taramalarının geliştirilmesi gereken yönlerinin değerlendirilmesi sonucunda, geçmişte gerçekleştirilen yetenek taraması faaliyetlerinin sonuçsuz kaldığı, amacına ulaşamadığı saptanmıştır.

Uygulanan yetenek taramalarının daha etkin ve sürdürülebilir olması için spora yatkın çocukların doğru spor branşlarına yönlendirilmesine ve gelişimlerinin takip edilmesine gereksinim duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.10. Yetenek Gelişimi

Yeteneğin geliştirilmesi için uygulanan yöntemlerin güçlü yönleri değerlendirildiğinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı çatısı altında üst düzey sporcu takiplerini yapan birimlerin kurulduğu ve elit düzey sınırlı sayıdaki sporcuya yılda birkaç defa performans ölçümü yapıldığı tespit edilmiştir.

Yeteneğin geliştirilmesi konusuna ilişkin geliştirilmesi gereken yönler değerlendirildiğinde;

- Erken yaşlarda aşırı yüklenme nedeniyle sakatlıkların yaşandığı,
- Sakatlıklar nedeniyle sporun bırakıldığı,

- Yeteneğin geliştirilmesi sürecinde önemli role sahip antrenörlerin donanımsız oldukları, gelişime katkı sağlayamadıkları belirlenmiştir.

Yetenekli sporcuların gelişimini sağlayabilmek için;

- Türkiye’de uygulanan geleneksel yöntemlerin bilim ile birleştirilmesi ve bütünsel gelişimi sağlayacak, ülkeye özgü bir modelin tasarlanması,
- Yeteneklerin sürekli takibini yapacak personel ihtiyacının karşılanması,
- Yeteneklerin keşfinden sonra gelişimleri için federasyonlarla iş birliği yapılmasına gereksinim duyulduğu saptanmıştır.

5.11. Sporcu Desteği

Devlet tarafından sağlanan sporcu desteğinin güçlü yönleri değerlendirildiğinde;

- Üstün başarı elde etmiş sporculara devletin parasal değeri yüksek ödüller verdiği,
- Maaş ve harçlık desteği sağladığı,
- Başarılı sporcuların üniversitelere geçişlerinde kolaylık sağladığı,
- Yapılan işbirliği anlaşmalarıyla bazı vakıf üniversitelerinde sporculara tam burslu okuma imkânı sunduğu,
- Millilik bursu verdiği tespit edilmiştir.

Devletin sunduğu sporcu desteklerinin geliştirilmesi gereken yönleri değerlendirildiğinde;

- Desteklerde mutlak başarı şartı aradığı, başarı öncesi süreçlerde bu desteklerin zayıf kaldığı,
- Üstün başarı elde eden sporculara verilen büyük ödüllerin sporu bırakma, spordan soğuma gibi olumsuz sonuçlara neden olduğu,
- Üst düzey sporcuların iş garantileri olmadığı için gelecek kaygısı yaşadığı ve bu yüzden olumsuz yönde etkilendikleri belirlenmiştir.

verilen desteklerin artırılması ve daha etkin kullanılabilmesi için;

- Sporculara verilen ödül miktarının o başarıya katkı sunan diğer paydaşlara adil bir şekilde dağıtılması,

- Gelişim gösteremeyen sporculara kaynak aktarmak yerine küçük yaşta gelecek vadeden sporculara yatırım yapılması,
- Kaynakların verimli kullanılması,
- Sporcunun başarı öncesi dönemlerinin desteklenmesine gereksinim duyulduğu sonucuna varılmıştır.

5.12. Sporculuk Sonrası Destek

Devletin belirli bir seviyede başarı sağlamış ve sporu bırakmış kişilere sağladığı desteklerin güçlü yönleri değerlendirildiğinde;

- Kamuda öğretmenlik, antrenörlük ve spor müşavirliği gibi farklı pozisyonlarda iş imkânı sağladığı,
- Ekonomik katkı sunmak maksadıyla maaş desteği sunduğu,
- Su faturalarında indirim uyguladığı ve sporcuları toplu taşıma araçlarından ücretsiz faydalandırdığı saptanmıştır.

Sporu bırakmış kişilere tanınan imkânların değerlendirilmesi neticesinde geliştirilmesi gereken yönlerle ilgili olarak sporu bırakanların, sporun içinde yeterince yer alamadığı tespit edilmiştir.

Spor sonrası hayat için sporu bırakmış kişilere çeşitli pozisyonlarda iş imkânı tanınması, performans sporcularının maruz kaldıkları aşırı yüklenmeler nedeniyle erken emeklilik hakkına sahip olmaları gerektiği konuyla ilgili saptanan gereksinimlerdir.

5.13. Tesisleşme

Türk spor teşkilatının tesisleşme politikalarının değerlendirilmesi neticesinde;

- Son yıllarda ülke genelinde tesisleşme konusunda ciddi bir ivme yakalandığı,
- Her ilde çeşitli branşlarda birçok tesisin bulunduğu,
- Ulaşılması kolay, küçük ama kullanışlı mahalle tipi tesislerin yapıldığı,
- Tesislerin planlı bir şekilde inşa edilmeye başlandığı konuya ilişkin güçlü yönler olarak belirlenmiştir.

Tesis politikalarına yönelik yapılan eleştirilerin, gelişime açık yönlerin değerlendirilmesi sonucunda;

- Ülkede plansız inşa edilen tesislerin olduğu,
- Bazı branşlarda yeterli sayıda tesis olmadığı,
- Bazı tesislerin ihtiyaca göre değil, siyasi yatırım maksadıyla inşa edildiği,
- İşletme anlayışının zayıf olması nedeniyle tesislerin verimli bir şekilde işletilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Daha iyi bir tesisleşme politikası için;

- Büyük, gösterişli ve kullanışsız tesislerin yerine, daha küçük ve birçok branşın bir arada yapılabileceği şekilde tasarlanmış işlevsel tesislere,
- Tesisleşme öncesi fizibilite çalışmalarına gereksinim duyulduğu tespit edilmiştir.

5.14. Antrenör Yetiştirme Sistemi

Antrenör yetiştirme sisteminin değerlendirilmesi neticesinde güçlü yönlerin yeni antrenör eğitim yönetmeliğinin üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Buna göre;

- Yeni yönetmelikle birlikte antrenörlerin daha nitelikli ve uzun süreli bir eğitime tabi olacakları,
- Yeni sınav sisteminin eski yönetmelikteki göre çok daha ciddi ve fırsat eşitliği sunan bir yapıda tasarlandığı belirlenmiştir.

Antrenör yetiştirme sisteminin gelişime açık yönlerine bakıldığında eski antrenör eğitim yönetmeliğindeki uygulamalarla ilgili olarak;

- Düzenlenen antrenörlük kurslarının kısa süreli verimsiz kurslar olduğu,
- Bazı üniversitelerde verilen antrenör eğitimlerinin niteliksiz olduğu,
- Federasyonların iyi bir antrenör yetiştirmek için değil, gelir kaynağı elde etmek için kurs düzenledikleri saptanmıştır.

Kaliteli antrenörlerin yetiştirilebilmesi için;

- Yalnızca nitelikli personel ve donanımlı tesislere sahip üniversitelere antrenör yetiştirme hakkının tanınması ve bu konuda akreditasyon sisteminin hayata geçirilmesi,

- Federasyonlar tarafından verilen eğitimlerin kısa zamanlı değil uzun süreli olması ve uygulama sınavlarının ciddiyetle yapılması,
- Kitle ve performans sporu antrenörlerinin farklı eğitim müfredatıyla eğitilmeleri ve antrenör belgelerinin alt branşlara göre sınıflandırılmasına gereksinim duyulduğu belirlenmiştir.

5.15. Antrenör Gelişimi

Antrenör gelişim yöntemlerinin değerlendirilmesi sonucunda konuya yönelik herhangi bir olumlu görüşe rastlanmamış, güçlü yön olarak kategorize edilebilecek bir sonuca ulaşılamamıştır.

Antrenörlerin gelişimlerine yönelik gelişime açık yönlerin değerlendirilmesi neticesinde;

- Gençlik ve Spor Bakanlığı koordinasyonunda spor federasyonları tarafından düzenlenen gelişim seminerlerinin amacından uzak ve verimsiz olduğu,
- Antrenörlerin kendilerini geliştirmek için istekli olmadıkları,
- Antrenörlerin gelişim seminerlerini zaman kaybı olarak gördükleri saptanmıştır.

Antrenörlerin gelişimlerini sağlayabilmek için;

- Yurt içi veya yurt dışından başarılı ve isim yapmış alanında uzman kişilerin antrenörlerle bir araya getirilmesine,
- Gelişim seminerlerinin eğitim içeriklerinin kademelere göre zenginleştirilmiş, uzun süreli ve denetlenebilir olmasına,
- Gelişimi ve deneyimi artıracak yurt dışı etkinliklerine gereksinim duyulduğu tespit edilmiştir.

5.16. Organizasyon Düzenleme

Türkiye'nin spor organizasyonu düzenleme becerisinin değerlendirilmesi sonucunda güçlü yönlerin;

- Türkiye'nin organizasyon becerisinin üst düzey olduğu, - Türk toplumunun misafirperver olduğu, bu özelliğin çeşitli uluslararası organizasyonların Türkiye'de yapılmasına katkı sağladığı,

- Türkiye'nin önemli sayılabilecek birçok spor etkinliğini başarıyla düzenlediği saptanmıştır.

Organizasyon düzenleme konusunda gelişime açık yönlerin değerlendirilmesi sonucunda;

- Ev sahipliği yapılan uluslararası spor etkinliklerinin çoğunun topluma fayda sağlamadığı,
- Düzenlenen spor etkinliklerinde girdi-çıktı hesabı yapılmadığı,
- Lobi faaliyetleri konusunda Türkiye'nin etkin olmadığı, prestijli organizasyonlar için diğer ülkeleri ikna edemediği tespiti yapılmıştır.

Organizasyon düzenleme konusunda daha iyi olabilmek için;

- Organizasyonları düzenlemeden önce kar-zarar dengesinin gözetilmesine,
- Kamu diplomasisi ve lobi faaliyetlerine gereksinim duyulduğu anlaşılmıştır.

5.17. Organizasyonlara Katılım

Türkiye'nin organizasyonlara katılım düzeyine yönelik güçlü yönlerin değerlendirilmesi sonucunda; devletin hak eden her sporcuya uluslararası müsabakalara katılması için finansal destek sağladığı ve katılım düzeyinde geçmişe göre artış olduğu saptanmıştır.

Organizasyonlara katılım düzeylerine ilişkin gelişime açık yönlerin değerlendirilmesi neticesinde;

- Prestijli organizasyonlara katılım oranlarının düşük olduğu,
- Gelişim evresinde olan bazı sporcuların bütçe sıkıntısı nedeniyle uluslararası müsabakalara gönderilemediği,
- Sporcuların müsabakaya katılarak kendilerini geliştirebilecekleri sporcu sayılarının az olduğu belirlenmiştir.

Organizasyonlara katılımı artırabilmek için;

- Gelişim evresindeki sporcuların müsabakalara katılabilmesi için yeterli miktarda bütçenin sağlanması,
- Sporculara katkı sağlayabilecek organizasyonların seçilmesi,

- Rekabeti artıracak üst düzey sporcu sayılarının artırılmasına gereksinim duyulduğu anlaşılmıştır.

5.18. Spor Bilimleri

Türk spor teşkilatının spor bilimleriyle olan ilişkisine yönelik güçlü yönlerin değerlendirilmesi neticesinde son dönemlerde bilime olan ilginin arttığı, bazı projelerin bilimsel temeller ışığında hayata geçirildiği belirlenmiştir.

Konuya ilişkin gelişime açık yönler bakıldığında;

- Spor teşkilatı ve spor bilimleri temsilcilerinin birbirleriyle sağlıklı iletişim kuramadığı, yaşanan kopukluk nedeniyle spor bilimlerinden faydalanılamadığı,
- Spor bilimlerinin Türk sporunu ileriye taşıyacak üretkenliğe sahip olmadığı,
- Spor bilimine olan inancın yetersiz olduğu,
- Spora katkı sağlamak amacıyla oluşturulan bilim kurullarının etkisiz oldukları görülmüştür.

Türk spor teşkilatının spor bilimlerinden üst düzeyde faydalanabilmesi için;

- Türk spor teşkilatının bilim camiasıyla işbirliği içinde olması,
- Bilim insanlarının özeleştirisi yapması,
- Bilimin üstünlüğünün kabul edilmesi,
- Bilim kurullarının işlerine zaman ayıran ve nitelikli kişilerden oluşmasına gereksinim duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Tüm bu bilgiler doğrultusunda, uluslararası sportif başarıların kazanılmasında kritik öneme sahip politikaların Türk sporunda uygulanmaya çalışıldığı ancak geliştirilmesi gereken yanlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda;

- Devlet tarafından elit spora sağlanan finansal destek miktarında geçmiş dönemlere kıyasla ciddi miktarda artış yaşandığı,
- Gençlik ve Spor Bakanlığı çatısı altında görev yapan spor yönetici kadrolarının sporun içinden gelen ve sporu bilen kişilerden oluştuğu,
- Son 20 yılda 81 ile yayılan tesisleşme yatırımlarının gerçekleştirildiği,

- Büyük küçük birçok uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yapabilecek üst düzey beceri, bilgi ve tecrübeye sahip olunduğu,
- Üst düzey sporcu yetiştiren Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin Türk sporunun başarısına büyük katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Bu tespitlere ek olarak; Güçlü yön olarak ön plana çıkan Sportif Yetenek Taraması Programı (2018 yılı) ile antrenör yetiştirme sistemini şekillendirecek olan yeni Antrenör Eğitim Yönetmeliği'nin (2019 yılı) uygulamaya yeni koyulduğu, amaçlarına ulaşp ulaşmadıklarını ortaya koyan somut bir çıktının henüz olmadığı belirlenmiştir.

Türk spor politikalarında geliştirilmesi gereken yönlerin;

- Sürdürülebilir olmayan, bakış açısına göre sık sık değişen spor politikaları,
- Liyakat sahibi olmayan federasyon yönetimleri,
- Toplumun spor etkinliklerine katılım düzeyi,
- Kuruluş amacından sapan Sporcu Eğitim Merkezleri,
- Az sayıda olan sponsorluk anlaşmaları,
- Elit spora katkı sağlama konusunda yetersiz kalan spor kulüpleri,
- Üst düzey sporcuların spor organizasyonlarına katılım seviyesi,
- Spor bilimlerinden faydalanma düzeyi olduğu sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, araştırmamızda ele aldığımız uluslararası sportif başarıya götürecek politikaların birbirleriyle sıkı bir ilişki içerisinde oldukları düşünülmektedir. Bu ilişkiyi en yalın ifadelerle tanımladığımızda;

- Finansal destek olmadan sistemin ihtiyaçlarının karşılanamayacağı,
- İyi bir elit spor yönetimi olmadan kaynakların ve politikaların etkin yönetilemeyeceği,
- Toplumun spora katılımını üst seviyelere çıkarmadan insan kaynağı bulmakta zorluk yaşanacağı,
- Yetenek seçimi yapılmadan spora yatkın kişilerin erken yaşlarda keşfedilemeyeceği,
- Bulunan yeteneklerin gelişimlerinin sağlanmaması halinde uluslararası rakiplerle rekabet edilemeyeceği,

- Performans sporcularına yaşamlarının her döneminde destek sağlanmaması durumunda işlerine odaklanma konusunda sporcuların güçlük yaşayacağı,
- Sporcuların ihtiyaçlarını karşılayan tesisler olmadan kendilerini geliştiremeyecekleri,
- Sporcuların gelişimlerinde en önemli etkiye sahip antrenörlerin niteliksiz olmaları halinde başarıya ulaşamayacağı,
- Ulusal ve uluslararası müsabakalar düzenlemeden ve bu müsabakalara katılım göstermeden tecrübe eksikliği yaşanacağı,
- Türk sporunu rakiplerinin önüne geçirecek yeni yöntemler, yaklaşımlar ve ekipmanları ortaya koyan spor bilimi olmadan sporda istediğimiz konuma gelmenin zor olacağı anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, tüm bu politikaların bütün bir zincir, geliştirilmesi gereken yönlerin ise zincirin kopuk halkaları olarak kabul edilmesi durumunda Türk sporunun sahip olduğu potansiyele rağmen istenilen düzeye neden erişemediği ortaya çıkmaktadır. Spor politikalarında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi ve zincirin kopuk halkalarının birleştirilmesi halinde Türk sporunun uluslararası başarılarını artırılabilceği yorumunu yapmak mümkündür.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Uluslararası alanda Türk sporunun başarısında etkili olan etmenlerin incelendiği çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar tartışılmaktadır. Günümüzde bireyler, toplumlar ve gruplar sporcuları takip etmekte ve izledikleri sportif mücadelelerde sporcuları kendilerini temsil edecek bir sembol olarak görmektedirler. Bunun yanında sporun milyarlarca dolarlık bir sektör haline gelmesi sporcuların ve dolayısıyla kulüplerin ve ülkelerin başarısının önemini daha da artırmış durumdadır. Bu durumda sporcuların başarısının temelinde sporu en yüksek performansı ve en sağlıklı şekilde yapması yatmaktadır. Tüm bu nedenlerle son yüzyılda bedensel yeteneklerin, performansın ve bunu sağlayacak bilimsel bilginin sınırları zorlanmaktadır (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009).

Bir ulusun kolektif spor performansının yeterli olması nadirdir bu durum sporcuların gelişmesi, rekorların kırılması ve spor sistemlerinin gelişmesi ile ilişkilidir. Bu doğrultuda ulusal politika yapıcılar ve seçkin spor sistemi yöneticileri de ulusal başarılarını artırmak için stratejik tercihler yapmak durumundadırlar. Kapsamlı bir sportif kalkınma sistemi geliştirerek birçok ülke, rakiplerine karşı rekabet avantajı yaratabileceklerine inanmaktadır. Bunu fark eden ülke sayısının artmasıyla uluslararası rekabet yoğunlaşmaktadır (Truyens ve ark. 2012). Ülkelerin bu rekabet ortamında rakiplerine avantaj sağlaması ve uluslararası alanda başarılı olabilmesi için bazı alanlara yatırım yapması gerekmektedir. Araştırma bulgularına göre uluslararası alanda sportif başarı üzerinde etkili olan etmenlerden birisi spor politikası, teşkilatlanma ve tesisleşmedir. Sporlu oluşturan en önemli unsurlardan biri de spor tesisleridir. Ülkelerin vatandaşlarına en iyi spor hizmetini sunması, sağladıkları spor tesislerinin sayısı, kullanılabilirliği ve erişilebilirliği gibi kriterlerle ölçülmektedir. Spor tesisleri aynı zamanda sporun yaygınlaştırılmasında da büyük önem taşımaktadır (Alev, 2021). Aslında sabit varlıklar olan tesisler yalnız başlarına herhangi bir anlam ifade etmezler. Tesisleşmenin kendi başına sportif başarıyı ve şampiyonluğu garanti ettiğini iddia etmek zordur. Fakat tesisleşme sadece tesis kavramına indirgenemeyecek içeriğe sahip bir kavram olarak bir spor kulübünü büyüten ve onu geleceğe taşıyan önemli bir unsurdur. Tesisler öncelikle kulübün sabit varlıkların artmasına, piyasa değerinin artmasına, tesisler üzerinden gelir elde etmesine ve kulübün bütçesinin büyümesine neden olur. Örneğin bir kulübün yeni ve çağdaş bir stadyuma sahip olması bilet

satışlarının ve loca gelirlerinin artmasına daha çok seyircinin maça gelmesine imkan sağlamakta ve maç gelirlerinin artmasına neden olmaktadır. Bunun yanında tesisleşme kulübün sürdürülebilir sportif başarısı açısından da oldukça önemlidir. Futbolcuların ve sporcuların çalıştıkları tesislerin modernize edilmesi daha bilimsel çalışmalara imkân sağlamakta ve bu durum sporcuların daha başarılı sonuçlar elde etmesine ortam hazırlamaktadır (Yurtsever, 2014).

Türkiye'nin de tesisleşme konusunda son yıllarda yaptığı yatırımlar, uluslararası sportif başarı anlamında meyvesini vermeye başlamıştır. Bu doğrultuda kurulan Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM) ile olimpiyatlarda doğrudan yarışması planlanan sporculara, olimpik hazırlık imkânı sağlanmıştır. Böylece Türkiye 2000 Olimpiyat Oyunları'ndan sonra olimpiyatlarda toplamda 40 madalya elde ederek neredeyse Cumhuriyet tarihi boyunca kazanılan madalya sayısının 3'te 2'sini bu dönemde yakalamıştır. Türkiye'nin 2000 yılında Olimpiyat Oyunları da dâhil olmak üzere uluslararası organizasyonlarda kazandığı toplam madalya sayısı 1117 iken, yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle spor organizasyonları ertelenmeden önce bu sayı 8808'e ulaşmıştır. 2002 yılında 66 bin 356'sı kadın olmak üzere toplam lisanslı sporcu sayısı 278 bin 46 kişi iken bugün lisanslı sporcu sayısı 10 milyon 116 bin 401'e, aktif sporcu sayısı ise 1 milyon 665 bine ulaşmıştır (AA, 2021). Diğer taraftan Osmanlı Devleti'nden bu yana Erzurum'da güreş, kayak, avcılık, atıcılık ve cirit gibi sporlar yaygın şekilde yapılmaktadır. 1938 yılında Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün kurulmasıyla bölgede modern sporlar da gelişmeye başlamıştır. Bu gelişmenin akabinde 1947 yılında Demirspor, 1945 yılında Dağcılık Spor, 1948 yılında Palandöken Spor ve 12 Mart Spor kulüpleri kurulmuştur. Spor kulüplerinin faaliyetlerine başlaması ile birlikte tesisleşmeye önem verilmiş ve birçok alanda branş spor tesisleri yapılmıştır. Bu gelişmenin sonunda Erzurum Universiad oyunlarına, dünya şampiyonalarına ve onlarca uluslararası organizasyona ev sahipliği yapmıştır (Turan ve Çingöz, 2021). Başka bir çalışmada ise Güler (1991) Türkiye'de Judonun teşkilatlanmasına yönelik düzenlemelerin judonun daha fazla tanıtılmasına ve yurt dışı müsabakalarda başarının artmasına katkı sağladığını belirtmektedir.

Araştırma bulgularına göre uluslararası alanda sportif başarı üzerinde etkili olan bir başka faktör ise antrenör gelişimi ve eğitimidir. Sporcu eğitimi, uluslararası alanda sportif başarı için bir zorunluluk olarak görülmektedir. Spor endüstrisinin üreticisi olan

sporcular, spor kulüplerinin ve ülkelerin sportif başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Sporcuların profesyonel becerileri, spor kulüplerinin ve liglerin başarısını ve karlılığını etkilemektedir (Güngör, 2014). Ziyagil (2020), etkili spor sisteminin oluşturulması için oldukça öneme sahip antrenörlerin hangi yöntemlerle yetiştirileceğini belirleyen Antrenör Eğitim Yönetmeliği'ni değerlendirdiği çalışmasında antrenör eğitim programının uluslararası sportif başarıyı ve spora katılımı artırmada önemli bir faktör olduğu Türk sporunun dünya sıralamasında ilk 10 ülke arasında yer alamamasının nedenlerinden birisinin bu tür eğitim programlarının eksikliği olduğu belirtmektedir. Başka bir çalışmada ise De Bosscher ve arkadaşları (2009) uluslararası sportif başarıyı etkileyen faktörleri incelediği çalışmasında kariyer desteği, antrenör eğitimi ve gelişimi, yetenek seçimi ve gelişimi gibi spor politikalarına öncelik veren ülkelerin vermeyenlere oranla sporda daha başarılı olduklarını belirtmektedirler. Araştırmacılar 2015 yılında yaptıkları başka bir çalışmada ise 15 ülkenin 4 yıl içerisinde katılmış olduğu yaz/ kış olimpiyatları ve dünya şampiyonalarındaki başarıların “finansal destek, elit spor politikaları- yapısı- yönetimi, spora katılım düzeyi, yetenek seçimi ve gelişimi, sporcu ve sporculuk sonrası kariyer desteği, antrenman tesisleri, antrenör eğitimi ve gelişimi, ulusal ve uluslararası yarışmalar, bilimsel araştırmalar ve yenilikler” olarak belirlenen toplam 9 spor politikasıyla ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, yaz sporlarında yüksek performans gösteren ülkelerin bu dokuz politika faktöründen daha yüksek puan aldığı görülmüştür (De Bosscher ve ark., 2015). Tsonev (2017) ise Bulgaristan elit sporunun son zamanlardaki performans kaybının nedeni, uluslararası spor başarılarına etki eden faktörleri incelediği çalışmasında kariyer desteğinin yetersiz, yetenek tanımlamanın sistemsiz, spor politikalarının ise güncellenmiyor olmasını, Bulgaristan elit sporunun son zamanlardaki başarısızlığının nedenleri olarak tespit etmiştir.

Araştırma bulgularına göre uluslararası alanda sportif başarı üzerinde etkili olan bir başka faktör ise sponsorluktur. Günümüz dünyasında en başarılı spor kulüpleri aynı zamanda en iyi yönetime sahip spor kulüpleridir. Bu spor kulüpleri çağın gereklerine uygun şekilde farklı sektörlerden sponsorluklar bulmakta ve sponsorluklardan elde ettikleri gelirlerle yeni yatırımlara yönelmektedirler (Devecioğlu vd., 2012). Sanayileşme ile birlikte stadyumlar, isim sponsorlukları başta olmak üzere çeşitli ticari işbirlikleriyle parasal değer yaratmaya başlamıştır. Avrupa'nın en iyi beş ligine baktığımızda, Bundesliga stadyum isim hakları açısından öndedir. 18 Bundesliga

takımından 16'sı stadyumları için isim sponsoru almıştır. Bu anlaşmalardan en düşük geliri alan VfB Stuttgart, Mercedes ile sezon başına 530.000 Euro'ya sözleşme imzalamıştır. Schalke ile Veltins ve Bayern Münih ile Allianz arasındaki stadyum isim sponsorlukları ise sezon başına 6 milyon Euro ile gelir bakımından ilk sırada yer almaktadır. Dünyanın en değerli futbol ligi olarak kabul edilen Premier Liginde de Özellikle forma reklamları olmak üzere reklam ve işbirliği alanlarında İngiliz kulüpleri için çok büyük tutarlar telaffuz edilmektedir (EKOLİG, 2018). Görüldüğü gibi bugün dünyada önemli sportif başarılarla imza atan spor kulüpleri, futbol endüstrisinin ihtiyaçlarını karşılamakta ve sponsorlar aracılığıyla kaynak yaratarak ve yeni yatırımlar arayarak markalarının değerini maksimize etmektedir. Bir diğer kulüp gelir kaynağı olan sponsorluk gelirleri açısından ise 2018-2019 futbol sezonunda Avrupa'nın en büyük beş ligi arasında en düşük sponsorluk gelirini elde eden lig Fransa Ligue 1'dir. Aynı şekilde Süper Lig de yeterli sponsorluk geliri sağlayamamıştır. Süper Lig, sponsorluk gelirleri açısından Avrupa'da yedinci sırada yer almaktadır (Taştan vd., 2021). Ülkemizde ise reklam, sponsorluk gelirleri ve sportif başarı arasında mütevazı bir ilişki olduğuna dair bulgulara dayanarak, spor kulüplerinin sponsorlar aracılığıyla fon yaratma yeteneklerini tam olarak kullanmadıkları açıktır (Güngör, 2014).

Araştırma bulgularına göre uluslararası alanda sportif başarı üzerinde etkili olan bir başka faktör ise sermaye yatırımları ve finansal desteklemedir. Bu sonuç mevcut literatür bulgularıyla da desteklenmektedir. Futbol endüstrisinin güç merkezi diyebileceğimiz Avrupa futbol pazarı, pastanın büyük bir kısmını oluşturan futbol endüstrisinin finansal anlamda artan değerini temsil etmektedir. Çeşitli araştırmalar, Avrupa futbol pazarının büyüklüğünde ve finansal gelişiminde her yıl bir artış olduğunu göstermektedir. Nitekim Avrupa futbol pazarı 2010/11 sezonunda gelir açısından %4'lük büyümeyle (0,6 milyar Euro) 16,9 milyar Euro'ya ulaşmıştır. Bu büyümedeki en temel faktörlerden biri de kulüplere yapılan finansal destektir (Güngör, 2014). Bu bulgu ile örtüşen bir çalışmada Akşar (2015) da Premier Lig'in neden diğer liglerden üstün olduğunu incelediği çalışmada Premier Lig kulüplerine son yıllarda yapılan toplam yatırımın 8 milyar avroya ulaştığını, Manchester City ve Chelsea'nin en fazla kaynak ayrılan kulüpler olduğunu bu gelişmenin Premier Lig'i, diğer merkez liglere karşı önemli bir üstünlüğe taşıdığını bulgulamıştır. Görüldüğü gibi İngiliz kulüplerinin yüksek gelirleri onlara hem finansal hem de sportif olarak önemli bir rekabet avantajı sağlamaktadır. İngiliz kulüplerinin hem Şampiyonlar Ligi'ndeki hem de Avrupa

Ligi'ndeki sayısal üstünlüğü ve sportif hakimiyeti, futbolun mevcut finansal yapısı korunduğu sürece devam edecek gibi görülmektedir. Süper Lig ise henüz Avrupa futbol pazarından yüksek oranda pay elde edememiştir (Dever, 2010). Süper Lig'in payının bu kadar düşük olmasının sportif yetersizliklerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Başka bir çalışmada ise Nandakumar ve Sandhu (2014) Hint spor sisteminin uluslar arası alandaki başarısızlığının nedenlerini incelemiştir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde, Hint sporunda yaşanan bütün sıkıntıların temel nedeni finansal desteğin yetersizliği olarak saptanmıştır. Muslim ve arkadaşları (2021) ise Malezya golfünün uluslararası sportif başarılarını inceledikleri çalışmalarında iyi yapılandırılmış rekabet programları, donanımlı tesisler ve spor bilimi gibi stratejik finansal desteğin sağlanamaması halinde uluslararası düzeyde başarıya giden rekabet avantajını sağlayabilecek etkin elit golf geliştirme politikalarının önünün açılabilceğini belirtmektedirler. Başka bir çalışmada ise Tarkhani ve arkadaşları (2020) İran'ın Rio Olimpiyatları'ndaki başarısına yol açan temel etkenlerin ne olduğunu incelemiştir. Araştırma sonucunda, finansal ve yapısal desteğin İran'da olimpiik spor takımlarının başarısında önemli rol oynadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucuna ilişkin öneriler;

- Doğruluğu kanıtlanmış spor politikaların sürdürülebilir hale getirilmesi, aktarılması ve geliştirilmesi için stratejiler geliştirilebilir.
- Ülkemizde olmayan uygulamalar ve politikalar araştırılabilir. İlham almak, birebir uygulamak veya ülkeye has bir şekilde getirilmek suretiyle transfer edilebilir.
- Güçlü bir yönetim için içerisinde bilgi, tecrübe ve sadakati barındıran liyakat ilkesi benimsenebilir.
- Teşkilat yapısı, sadece sporla ilgilenen bir yapıya kavuşturulabilir.
- Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerine (TOHM) kabul ve terk yaşı, sporcuların verimli dönemleri gözetilerek güncellenebilir.
- Fırsat eşitliği açısından çeşitli illerde yer alan TOHM'ların her yerde aynı imkan ve olanakları sporcularına sunması sağlanabilir.
- Türk sporuna hizmet eden teknik personelin güncel yaklaşım ve yöntemlere hakim kişilerden seçilmesi veya geliştirilmeleri sağlanabilir.

- Fiziksel olarak yetersiz olan bazı SEM'lerin eksikleri giderilerek daha donanımlı hale getirilebilir ve fizibilite çalışmaları doğrultusunda daha modern merkezler inşa edilerek yaygınlaştırılabilir.
- Aktarılan kaynakların verimli kullanılmasını sağlayacak denetimler daha etkin bir şekilde uygulanabilir.
- Toplumun spora katılım düzeyini artırabilecek yeni yöntemler araştırılabilir.
- Sportif yetenek taraması kapsamında spora yatkın bulunan çocukların doğru spor branşlarına yönlendirilebilmeleri için branşlara özgü beceri, test ve ölçümler yapılabilir, batarya geliştirilmesi sağlanabilir.
- Üst düzey kategoride yer alan sporcuların yaşadıkları gelecek kaygıları, iş garantisi sağlanarak ortadan kaldırılabilir.
- Üst düzey bilgi, birikim ve tecrübeye sahip sporu bırakmış kişilerin sporun içinde kalmaları sağlanarak çeşitli pozisyonlarda Türk sporuna hizmet etmeleri sağlanabilir.
- Tesislerin siyasi yatırım maksadıyla değil, ihtiyaçlar doğrultusunda, ciddi fizibilite çalışmaları yapılarak inşa edilmesi sağlanabilir.
- Nitelikli antrenörlerin yetiştirilebilmeleri için antrenörlük kurslarında yapılan uygulama sınavlarının ülke genelinde standardizasyonu sağlanabilir.
- Antrenörler için güncel yaklaşımların, bilgilerin, yol ve yöntemlerin büyük bir ciddiyetle aktarıldığı ve denetlendiği gelişim programları tasarlanabilir.
- Yalnızca yetkin personel ve donanımlı tesislere sahip üniversitelere antrenör yetiştirme hakkı verilebilir.
- Spor bilimlerinden maksimum düzeyde faydalanılabilmesi için yeni yöntem, yaklaşım ve ekipmanların Türk sporuna aktarılmasını sağlayabilecek alanında uzman bilim insanlarının spor teşkilatı çatısı altında istihdamı sağlanabilir.

Genel öneriler;

- Alt yapısı hazırlanmış ancak uygulanmadığı, güncellenmediği, geliştirilmediği ve denetimsiz bırakıldığı için etkisini yitirmiş spor politikaları tekrar ele alınarak güçlü bir şekilde uygulamaya konulabilir.
- 0-6 yaş okul öncesi dönemler için spor eğitim müfredat çalışması yapılabilir. Bu müfredatın nerelerde, nasıl uygulanacağına yönelik politikalar üretilebilir.

- Türk toplumunda spor bilincinin oluşturulması için sporun kişisel değil, vatan meselesi olduğu anlatılabilir. Bu konuda çeşitli araçlar kullanılarak bir spor seferberliği başlatılabilir.
- Sporun desteklenebilmesi için devlet uhdesinde bütün özel, kamu kurum ve kuruluşlarının kaynak aktarabileceği şeffaf, denetlenebilir büyük bir finansal havuz oluşturulabilir.
- İlçe müdürlükleri daha işlevsel hale getirilerek ülkenin bütün noktalarına spor hizmetlerinin götürülmesi sağlanabilir.
- Okul inşaat planlarına spor tesisleri dahil edilerek erken yaşta spor kültürünün aşılmasına ve sportif becerilerin gelişimine katkı sağlanabilir.
- Performansı iyi olan antrenörleri ayrıcalıklı kılacak bir sistem inşa edilebilir.

Gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik öneriler;

- Benzer bir çalışma spor kulübü yöneticileri ile de yapılabilir.
- İçerisinde karma yöntemlerin kullanılacağı farklı bir çalışma tasarlanabilir.
- Spor yöneticilerinin yanında antrenör ve sporcuları içeren daha kapsamlı bir çalışma ele alınabilir.
- Detaylarıyla irdedeğimiz 20 konu başlığı tek tek ele alınarak çalışılabilir.
- Aynı konu uluslararası sportif başarıya etki eden psikolojik, çevresel veya bireysel faktörler ele alınarak farklı açılardan araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AA (2021). 19 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiyenin-2020-tokyo-olimpiyatları-ve-paralimpik-oyunlarındaki-başarısı> adresinden alındı.

Acar, M. (1993). *Sporda Hedefler ve Politikalar (1923-1993)*. Ankara: Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü Planlama Daire Başkanlığı.

Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. Ankara: Morpa Yayınları.

Ak, A. (2017). *Türk Sporunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

Akçadağ, E. (2013). *Bir Kamu Diplomasisi Örneği Olarak Güney Kore*, 28 Ocak 2022 tarihinde <http://www.bilgesam.org/incele/124/-birkamu-diplomasisi-ornegi-olarak-guneykore/#.Vb-jvYuRObg>, adresinden alındı.

Akçadağ, E. (2010). *Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi*, 5 Şubat 2022 tarihinde <http://www.Kamudiplomasisi.Org/Pdf/Emineakcadag.pdf> adresinden alındı.

Akkaya, C. (2019). Spora Katılımın Belirleyicileri: Avrobarometre Üzerinden Sosyolojik Bir Analiz. *Mediterranean Journal of Humanities*, 9(2) 55-67.

Aksu, A.K. (2019). *UEFA Disiplin Yönetmeliği ve Disiplin Kurullarının Kararları Işığında Futbolda Provokatif ve Politik Eylemler: UEFA'nın Asker Selamı Soruşturması*, 30 Ocak 2022 tarihinde <https://sportsinlaw.net/genel/uefa-disiplin-yonetmeliği-ve-disiplinkurullarının-kararları-ışığında-futbolda-provokatif-ve-politik-eylemler-uefaninasker-selami-sorusturması> adresinden alındı.

Akşar, Y. (2015). *Premier Lig Diğer Liglerde Niye Daha Üstün?* 13 Aralık 2021 tarihinde www.dunya.com adresinden alındı.

Aktükün, İ. (2010). Futbolun Siyasi Tarihine Kenar Notları. *Cogito*, 63, 8-26.

Alev, A. (2021). *Sporda Tesisleşme ve Sorunlar*, 19 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.sakaryayenigun.com.tr/m-sporda-tesislesme-ve-sorunlar-8110.html> adresinden alındı.

Alfano, P. (1988). *Weight Lifting; A Great Weight is Lifted From Turkey's Little Hero*, 19 Ocak 2022 tarihinde <https://www.nytimes.com/1988/12/14/sports/weight-lifting-a-greatweight-is-lifted-from-turkey-s-little-hero.html> adresinden alındı.

Algün, G. ve H. Sunay (2010). Uluslararası İlişkiler ve Spor. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 93-100.

Alpullu, A. ve Ak O. (2018). The Effect of Sports Tourism and Recreation Sector Perception On Student Career Plans. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 20(2), 67-73.

Altınbaş, H. (2007). Sporun Pazarlaması ve Pazarlama İletişiminde Spor. *Selçuk İletişim*, 5(1), 93-101.

Altun, M. ve S. Koçak. (2015). Türkiye'nin Sportif Başarı Açısından Değerlendirilmesi: Bakü Avrupa Oyunları Örneği. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26(3), 114-128.

Arabacı, İ. B. (2017). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yaşamlarında Sporun Anlam ve Önemi. *Turkish Journal Of Educational Studies*, 4(1), 115-135.

Aras, D. Bildircin C. Ç, Güler Ö. Gülü M. ve Akça F. (2019). Spor Tırmanış Yetenek Seçimi Test Bataryası Örneği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 41-52.

Armağan, İ., (1981). *Sporun Toplum Bilimsel Temelleri*. İzmir: E.Ü. B.E.S.Y.O Yayınları.

Atabeyoğlu, C. (1981). *Atatürk ve Spor*. Ankara: Kültür Yayınları.

Aydın, M. (1996). Uluslararası İlişkilerde Yaklaşım, Teori ve Analiz. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 51(1), 71-114.

- Aykın, A.G. ve F. P. Bilir. (2013). Hükümet Programları ve Spor Politikaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 239-254.
- Balmer, N. J., A. M. Nevill ve A. M. Williams (2003). Modelling Home Advantage in the Summer Olympic Games. *Journal of Sports Sciences*, 21(6), 469-478.
- Batmaz, H. Ç., S Devecioğlu ve T. Murathan, (2017). Türkiye'de Futbolun Kurumsal Değişimi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 47-56.
- Bauthoul, G. (1975). *Siyaset Sosyolojisi*. (Çev.: Yıldırım, S.). İstanbul: *Gelişim Yayınları*.
- Bayraktar, B. ve M. Kurtoğlu. (2009). Sporda Performans, Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Artırılması. *Klinik Gelişim Dergisi*, 22(1), 16-24.
- Bayraktar, B. ve H. Sunay. (2007). Türkiye’de Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar ve Spordan Beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 63-72.
- Bayraktar, I. (2019). Geleneksel Yetenek Seçimi Mi, Uzun Dönem Sporcu Gelişimi Mi?. G. Hergüner içinde *Her Yönüyle Spor* (s. 11–31) İstanbul: Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları.
- Bayraktar, B. ve M. Kurtoğlu. (2009). Sporda Performans, Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Artırılması. *Klinik Gelişim Dergisi*, 22(1), 16-24.
- BBC (2009). *Bursa'da Futbol Diplomasisi*. 10 Aralık 2021 tarihinde www.bbc.com adresinden alındı.
- Beacom, A. (2000). Sport and International Relations: A Case For Cross-Disciplinary Investigation. *The Sports Historian*. 2(20), 1-23.
- Bebek, H. (2015). *Türk Sporunun Yönetimsel Sorunları ve Çözüm Yollarına İlişkin Parlamenterlerin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Bernard, A. B. ve M. R. Busse (2004). Who Wins The Olympic Games: Economic Resources and Medal Totals. *Review of Economics and Statistics*, 86(1), 413-417.

Bitmez, S. ve G. Topçu (2019). *Katar ve Kuveyt'ten Körfez Ulusları Kupası Şampiyonu Bahreyn'e Tebrik*, 17 Ocak 2022 tarihinde www.aa.com.tr adresinden alındı.

Boniface, P. (2007). Spor Savaştır: Olimpiyatların Jeopolitiği. (Çev.: Başkaya, F.). *Özgür Üniversite Forumu*, 25, 74-80.

Bottenburg, M. (2002). *Sport For All And Elite Sport: Do They Benefit One Another?* W. J. H. Mulier Institute Centre for Research on Sports in Society, 9(10), 1-24.

Bourner, T. (1996). The Research Process: Four Steps to Success. T. Greenfield inside (pp. 7-11). *Research Methods: Guidance for Postgraduates*, London: Arnold.

Brannagan, P. M. ve R. Giulianotti (2015). Soft Power and Soft Disempowerment: Qatar, Global Sport and Football's 2022 World Cup Finals. *Leisure Studies*, 34(6), 703-719.

Briggs, E. (2011). *The Munich Massacre: A New History*. Sidney: HUS.

Bunjaku, E. (2014). *Sırbistan-Arnavutluk Milli Maçı: Fanatik Siyasi Duruş ve Spora Yansımaları*, 7 Aralık 2021 tarihinde <http://politikaakademisi.org/sirbistan-arnavutluk-milli-maci-fanatiksiyasi-durus-ve-sporayansimalari/> adresinden alındı.

Cankalp, M. (2005). *Sporda Yönetim ve Organizasyon*. Ankara: Nobel Yayınları

Canşen, E. (2015). Türkiye Cumhuriyetinin Spor Politikaları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 33-48.

Cha, V. D. (2006). A Theory of Sport and Politics. *International Journal of the History of Sport*. 26 (11), 1581–1610.

Chen, S., S. Shyder ve M. Magner, (2010). The Effects of Sport Participation On Student-Athletes' and Non-Athlete Students' Social Life and Identity. *Journal Of Issues In Intercollegiate Athletics*, (1)1, 176-193.

CNN (2014). *Serbia and Albania Game*, 7 Aralık 2021 tarihinde abandoned.edition.cnn.com adresinden alındı.

CNNTÜRK (2018). *Pyeong Chang Kış Olimpiyatları Açılış Töreninden Buz Gibi Kareler*, 19 Ekim 2022 tarihinde www.cnnturk.com adresinden alındı.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018). 70 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210206-7.pdf> (06.10.2022).

Çavuşoğlu, B. (2019). *Spor Yönetiminde Temel Alanlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık

Çopur, H. (2018). *Kuzey ve Güney Kore Liderleri Buluştu, Nükleer Silahsızlanma Anlaşması İmzalandı*, 17 Ocak 2022 tarihinde <https://bianet.org/biamag/siyaset/196585-kuzey-ve-guney-kore-liderleri-bulustu-nukleer-silahsizlanma-anlasmasi-imzalandi> adresinden alındı.

De Bosscher V., P. De Knop, M. Van Bottenburg ve S. Shıblı (2006). A Conceptual Framework for Analysing Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success. *European Sport Management Quarterly*, 6(2) ,185-215.

De Bosscher V., M. De Knop, M. Van Bottenburg, S. Shıblı ve J. Bingham (2009). Explaining International Sporting Success: An International Comparison of Elite Sport Systems and Policies in Six Countries. *Sport Management Review*, 12(3), 113-136.

De Bosscher V., S. Shıblı, H. Westerbeek ve M. Van Bottenburg (2015). *Successful Elite Sport Policies, An International Comparison of the Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 Nations*, 29 Ocak 2022 tarihinde <https://www.vub.be/SBMA/sites/default/files/SPLISS%20%202.0%20brochurefinal.pdf> adresinden alındı.

Dedeoğlu, B. (2011). Güç Kavramı, Kamu Diplomasisi ve Güvenlik Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası – Rapor No: 11-02, Haziran 2011. “Kamu Diplomasisi ve Akıllı Güç”. Hakan Aydın ve Bekir Aydoğan (Röportaj). 74-85.

Devecioğlu, S., B. Çoban, Y. E. Karakaya, ve Ö. Karataş (2012). Türkiye’de Spor Kulüplerinin Şirketleşmeye Yönelimlerinin Değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 35-42.

Dever, A. (2010). *Spor Sosyolojisi: Tarihsel Ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum*. İstanbul: Başlık Yayınları.

Doğar, Y. (1997). *Türkiye'de Spor Yönetimi*. Malatya: Ofset Yayıncılık

Doğu, G. A. ve H. Sunay. (2010). Uluslararası İlişkiler ve Spor. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3) ,93-100.

Donuk, B. (2005). *Spor Yöneticiliği ve İstihdam Alanları*. İstanbul: Ötüken Yayınları

Doralp, B. ve Ö. Barkul (2011). Olimpiyat Yerleşkeleri Tasarımında Bir Girdi Olarak Sürdürülebilirlik. *Megaron*. 6 (2), 123-137.

Eime, R. M. (2013). A Systematic Review of the Psychological and Social Benefits of Participation in Sport for Children and Adolescents: Informing Development of a Conceptual Model of Health Through Sport. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, (21)1, 1-21.

Ekenci, G. ve M. Z. Serarslan. (1997). Gelişim Aşamaları Bakımcıdan Türk Spor Teşkilatı ve Değerlendirmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 72-81.

Ekmekçi, A., Ekmekçi R. ve İrmış A. (2013). Küreselleşme ve Spor Endüstrisi. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 91-117.

EKOLİG (2018) : 19 Ağustos 2022 tarihinde www.aktifbank.com.tr adresinden alındı.

Erhan, Ç. (2010). *Spor ve Kamu Diplomasisi*, 28 Ocak 2022 tarihinde www.turkiyegazetesi.com.tr adresinden alındı.

Erkal, M., Güven Ö. ve Ayan D. (1998). *Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi*. İstanbul: Der Yayınları.

Erkan, A. (2014). Bütçe Politikalarının Spor Alanında Sunulan Hizmetler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(6), 110-131.

Evren, C. (2007). *Türkiye'de Futbolun Bir Kitle Sportu Olarak Endüstrileşmesinde Ana Akım Medyanın İdeolojik Tutumunun İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Filiz, K. (2002). Sporun Tanımlanması ve Kapsamının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 203-211.

Fişek, K. (1980). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi Dünyada ve Türkiye'de*. Ankara: Basın ve Yayın Yüksekokulu Basımevi

Fişek, K. (1985). *Türkiye'de Spor Tarihi*. Ankara: Gerçek Yayımevi

Fişek, K. (1998). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya'da Türkiye'de Spor Yönetimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Fişek, K. (1982). Devlet-Rekreasyon-Spor. *Bilim ve Sanat Dergisi*. 18, 4-7.

Gnanasagaran A. (2018). *Has Sports Diplomacy Paid Off?*. 16 Şubat 2022 tarihinde <https://theaseanpost.com> adresinden alındı.

Gould, D. (1987). *Your Role As a Youth Sports Coach*, 30/12/2021 tarihinde <https://files.eric.ed.gov> adresinden alındı.

Gould, D., D. Guinan, C. Greenleaf, R. Medbery ve K. Peterson (1999). Factors Affecting Olympic Performance: Perceptions of Athletes and Coaches From More and Less Successful Teams. *The sport psychologist*, 13(4), 371-394.

Gök, Y. ve H. Sunay (2010). Türkiye ve Fransa'da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 7-16.

Grancay, M. ve T. Dudas. (2018). Olympic Medals, Economy, Geography and Politics from Sydney to Rio. *Iranian Economic Review*, 22(2), 409-441.

Green, M. ve B. Oakley. (2001). Elite Sport Development Systems and Playing to Win: Uniformity and Diversity In International Approaches. *Leisure Studies*, 20(4), 247-267.

Güçlü, M. (2015). 1988 Seul ve 'Cep Herkülü' Naim Süleymanoğlu, 19 Ocak 2022 tarihinde

http://www.olimpiyat.org.tr/Upload/Olimpiyat_Dunyasi/s55/files/assets/downloads/publication.pdf adresinden alındı.

Gülada, M. O. (2019). 1936 Berlin Olimpiyatları'nda Spor Yayıncılığının Propaganda Amaçlı Kullanımı: Olympia Filmi Üzerine İnceleme. *TRT Akademi*, 4(8), 326-344.

Güler, C. (1991). *Judo'nun Türkiye'De ve Dünya'da Teşkilatlanma Esasları ve Yurt Dışı Müsabakalarda Başarılı Olma Hususunda Bir Yaklaşım*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Gültekin, B. (2005). Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler. *Selçuk İletişim*, 4(1), 126-140.

Gümüşgöl, O. ve M. Göral. (2014). Milli Eğitim Şuraları Kapsamında Sporun İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 14-29.

Güngör, A. (2014). Futbol Endüstrisinde Sportif Başarı ile Finansal Performans Arasındaki İlişkinin Analizi ve Türkiye Uygulaması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 16-36.

Güven, Ö. (1999). *Türklerde Spor Kültürü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

Hayes, M. (2006). Glasgow Celtic Fans, Political Culture and the Tiochaidh Ar La Fanzine: Some Comments and a Content Analysis. *Football Studies*. 9 (1), 5-18.

Hekimler, O. (2013). 1936 Berlin Olimpiyatları: Bir Barış Aracı Mı, Yoksa Meşruiyet Arayan Bir Rejimin Propaganda Aracı Mı? *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 103-127.

Hergüner, G. (1991). Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 87-91.

Hergüner, B. (2002). *Sporun Uluslararası İlişkilere Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Heritage, C. (2013). *Sport participation 2010*. Ottawa (ON): Canadian Heritage.

Hiçyılmaz, E. (1984). *Niçin Kitlesiz Spor Değil?* İstanbul: Süreç Yayıncılık

Holokost Ansiklopedisi. (2017). *Holokost*, 10 Aralık 2021 tarihinde <https://encyclopedia.ushmm.org> adresinden alındı.

- Houlihan, B. (2007). Politics and Sport. *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*, 1-5.
- İlgar E. ve B. B. Cihan. (2019). Öğretim Üyelerinin Türk Sporunun Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri Üzerine Görüşleri: Fenomenolojik Bir Çözümleme. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(27), 702-722.
- Independent Türkçe (2019). *Körfez Zirvesi'nde "Irak Ve Lübnan'da Sükunet Vurgusu"* Öne Çıktı. 27 Ocak 2022 tarihinde <https://www.indyturk.com> adresinden alındı.
- İmamoğlu, O. (2016). Rio Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin Derecesinin Değerlendirilmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(3), 774-788.
- Johnson, D. K. ve A. Ali. (2004). A Tale of Two Seasons: Participation and Medal Counts at the Summer and Winter Olympic Games. *Social Science Quarterly*, 85(4), 974-993.
- Kalın, İ. (2012). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*, A. Özkan ve T. Ersoy Öztürk içinde, *Kamu Diplomasisi* (s. 44-56), İstanbul: Tasam Yayınları
- Kamalov, İ. (2009). Siyasileşen Spor ve Rusya, 10 Aralık 2021 tarihinde <http://asam.org.tr> adresinden alındı.
- Kaplan, Y. ve G. Çetinkaya. (2014). Spor Yoluyla Toplumsallaşma-Yeniden Toplumsallaşma Süreci. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(2), 120-125.
- Karabulut, B. (2018). Uluslararası İlişkilerde İmaj Yönetimi: Ulus Markalaşması Örneği. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 169-192.
- Karakullukçu, Ö. F. (2008) Spor Yönetiminde Son Gelişmeler. *Beden Eğitimi ve Spor Dergisi* (1)1, 1-17.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kargün, M., S. Yılmaz, M. Kaya, İ. Yazarer ve O. Kızar (2019). Turistlerin Sportif Faaliyet Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *The Journal*, 12(66).

Kellner, D. (1996). Sports, Media Culture and Race-Some Reflections on Michael Jordan. *Sociology of Sport Journal*. 13 (4), 458-468.

Kelly, P. (2018). *Have the Winter Olympics repaired North-South Korea relations?*, 16 Şubat 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/news/world-asia-43063399> adresinden alındı.

Keohane, R. (1989). *International Institutions and State Power*. Boulder: Westview Press.

Keten, M. (1974). *Türkiye'de Spor*. Ankara: Ayyıldız Matbaası

Khasnis, U., P. Chapman, T. Toering, ve D. Collins (2021). Policy Implementation in Indian Olympic Sport: Exploring the Potential for Policy Transfer. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 1-18.

Kitching, N. ve M. Campbell. (2019). An Examination of the Elite Development Pathways for Male Golfers in Ireland, *Managing Sport and Leisure*, 24(6) 372-386.

Köksoy, E. (2015). Kamu Diplomasisi Perspektifinden Ulus Markalaması. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 23, 42-61.

Küçük, V. ve H. Koç. (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(9), 1-11.

Langley, A. (1989). *Sport and Politics*. Hove: Wayland.

Milli Takımlar (2019). *Ay-Yıldızlılar, Galibiyeti Kahraman Mehmetçiklerimizle Şehit Olan Askerlerimiz ve Vatandaşlarımıza Armağan Etti*, 7 Ocak 2022 tarihinde <https://twitter.com> adresinden alındı.

MSB (2020). *Barış Pınarı Harekâtı Başladı*, 03 Ocak 2022 tarihinde <https://www.msb.gov.tr> adresinden alındı.

Murray, S. (2013). Moving Beyond the Ping-Pong Table: Sports Diplomacy in the Modern Diplomatic Environment. *Public Diplomacy Magazine*, 1-16.

Muslim, M. R., M. Z. A. Bakar ve Z. Omar (2021). Developing a Model to Produce Elite Amateur Golfers in Malaysia: A Concept Paper. *Journal of Islamic*, 6(35), 132-139.

Nandakumar, T. ve Sandhu J. (2014). Factors Influencing International Sporting Success-An Analysis of Indian Sports System. *International Journal of Sport Management Recreation & Tourism*, 14, 13-3.

Neziroğlu, İ. ve T. Yılmaz. (2013). *Hükümet Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*. Ankara: TBMM

NTV (2019). *Günün Spor Manşetleri*, 27 Aralık 2021 tarihinde <https://www.ntv.com.tr> adresinden alındı.

Nye, J. (2005). Soft Power and Higher Education. *In Forum for the Future of Higher Education (Archives)*, 11-14.

Nygård, H. M. ve S. Gates. (2013). Soft Power At Home and Abroad: Sport Diplomacy. Politics and peace-building. *International Area Studies Review*, 16(3), 235-243.

Oktay, E. (2019). *Millilerden Mehmetçik'e Selam*. 7 Şubat 2022 tarihinde www.aa.com.tr adresinden alındı.

Özdaşlı, E. (2015). Ermeni Açılımı Sonrası Türkiye-Azerbaycan İlişkileri: Bir Adım Geri İki Adım İleri. *Antalya: Akdeniz Üniversitesi Kadim Dostluğun Yüz Yıllık Açmazında Türk-Ermeni İlişkileri Uluslararası Sempozyumu: Toplumsal Bellek, Önyargılar ve Gerçekler*.

Özdemir,S.(2012). *Olimpiyatlar ve Spor Diplomasisi*. 14 Ocak 2022 tarihinde www.dunyabulteni.net adresinde alındı.

Özdevecioğlu, M. ve Y. Yalçın. (2010). Spor Tatmininin Sporcuların Stres ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4,(1).

Özen, G., F. Koçak, F. Boran, H. Sunay ve N. Gedikli (2012). Türk Spor Yönetimindeki Mevcut Sorunlara İlişkin Akademisyenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4), 107- 116.

Özkan, A. (2013). Ülke Markası İnşasında Kamu Diplomasisinin Rolü ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkanları. *Avrupa Sosyal Bilimler Araştırma Konferansı Bildirisi*, İstanbul.

Özkan, A. (2015). 21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkanları. *Stratejik Rapor*, (70), 2-29.

Özsoy, A. ve B. Sennaroğlu. (2016). Büyük Spor Organizasyonlarına Ev Sahipliği Yapmanın Avantajları ve Dezavantajları. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, (1),1.

Özsoy, S., R. Sadık ve H. Boz (2013). Spor Dalı Çeşitliliği Bakımından Türkiye'deki Spor Gazetelerinin Avrupa'daki Spor Gazeteleri ile Karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(1), 133-149.

Park, J.W., Tan, T.C. ve Park, H.U. (2016). Interrogating The Key Policy Factors Behind South Korea's Archery Success. *The International Journal of the History of Sport*, 33(5), 523- 544.

Pekel, H. A. (2021). *Modern Pentatlon ve Yetenek Seçimi*. 30 Ocak 2022 tarihinde <https://avesis.gazi.edu.tr/yayin/af60b0c2-1403-4066-be48-e3a7b04ccf34/modern-pentatlon-ve-yetenek-secimi>. adresinden alındı.

Pepe, K. (2017). Genç Bireylerde Spora Katılım ve Bu Bireylerde Spora Katılımı Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(62), 60-71.

Potter, E. (2003). Canada And The New Public Diplomacy. *International Journal*, 58(1), 43- 64.

Ramazanoğlu, F., M. F. Karahüseyinoğlu, E. T. Demirel, M.O. Ramazanoğlu ve O. Altungül (2005). Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(3) ,153-157.

Rathke, A. ve U. Woitek. (2008). Economics and The Summer Olympics: An Efficiency Analysis. *Journal of Sports Economic*, 9(5), 520-537.

Redeker, R. (2008). Sport as an Opiate of International Relations: The Myth and Illusion of Sport as a Tool Of Foreign Diplomacy. *Sport in Society*, 11(4), 494-500.

Retar, I., M. Plevnik ve E. Kolar (2013). Key Competences Of Slovenian Sport Managers. *Annales Kinesiologiae*, 4,(2).

Richman, E. ve D. Shaffer. (2000). How Might Sport Participation Influence The Self-Esteem Of Adolescent Females. (C. University, Dü.) *American Psychological Association*, 24 (35), 189-199.

Saatçioğlu, C. ve O. Karaca. (2012). Ekonomi ve Spor Ekonomik Gelişmenin Uluslararası Sportif Başarı Üzerindeki Etkisi. *Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27.

Sedef, M. (1999). *Sporun Siyasal Gücü Meşrulaştırmadaki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Semino, E. ve M. Michela. (1996). Politics is Football: Metaphor in the Discourse of Silvio Berlusconi in Italy. *Discourse & Society*. 7 (2), 243-269.

Serarslan, Z. (2006). *Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Sert, M. (2000). Gol Atan Galip, Futbola Sosyolojik Bir Bakış. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Seval, H. F. ve T. Kodaman. (2016). Sporun Uluslararası Politikadaki Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2) ,52-64.

SGM (2013). *Tarihçe*, 19 Ocak 2022 tarihinde <http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce> adresinden alındı.

SHGM (2020). *Sporcu Yetiştirme Daire Başkanlığı*, 28 Ocak 2022 tarihinde <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/264/174/sporcu-yetistirme-daire-baskanligi.aspx> adresinden alındı.

Sivrikaya, K. ve A. Demir. (2019). Türkiye’de 2001 Yılı ve Sonrasında Uygulanan Spor Ekonomisi Politikalarına Yönelik Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(23), 126-136.

SPLISS, (2017). *The SPLISS, Theoretical Model*, 28 Ocak 2022 tarihinde <https://spliss.research.vub.be/en/about-us> adresinden alındı.

Stratejik Plan (2018). *Gençlik ve Spor Bakanlığı Stratejik Planı 2019-2023*, 28 Kasım 2021 tarihinde

http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/aP4CG+Genclik_ve_Spor_Bakanligi_2019-2023_Stratejik_Plan.pdf. adresinden alındı.

Sunay, H. (1998). Spor Eğitim Alt Yapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 43-50.

Sunay, H. (2017). *Spor Yönetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Szymanski, S. (2010). *Futbolun şifreleri* (Çev.: Elif Nihan Akbaş). İstanbul: İthaki Yayınları.

Şahin, M. (2002). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü*, Ankara: Gaziantepspor Kulübü Spor Eğitim Yayınları.

Şahin, M. Y., Yenel, F. ve Çolakoğlu, T. (2010). Spor ve Milliyetçilik Etkileşimi: Ulusal Kimlik Oluşturmada Sporun Yeri ve Önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 1244-1263.

Şahin, M. Y. (2011). *Türkiye’de Spor Siyaset Etkileşimi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şenduran, F. (2006). *Askeri Liselerde Sporcu Öğrenciler ile Sporcu Olmayan Öğrencilerin Problem Çözebilme, Strese Karşı Koyabilme, Uyum Becerileri ve Başarı Düzeyleri*. Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şentürk, F. (2018). *Uluslararası İlişkilerde Sporun Etkisi 1936 Berlin Olimpiyatları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Yeniz Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şimşek, F. (2006). *Popüler Milliyetçilik*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Takvim (2019). *Selam Dur Avrupa! Türkiye Geliyor... A Milli Takım Euro 2020’de*, 19 Ocak 2022 tarihinde <https://www.takvim.com.tr/spor/2019/11/15/selam-dur-avrupa-turkiyegeliyor-a-milli-takim-euro-2020de> adresinden alındı.

Talimciler, A. (2010). *Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Sportu*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Talimciler, A. (2008). Futbol Değil İş: Endüstriyel Futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26, 89-114.

Tarkhanı, E., A. Farahanı, L. Ghorbanı ve H. Ghasemı (2020). Explaining the Role of Key Indicators Leading to the Success of Iran in the Rio Olympics Based on SPLISS Model, *New Trends in Sport Management* (8)28:, 85-99.

Taş, İ., S. Şemşit ve S. Eylemer (2013). Avrupa Birliği Örneğinde Uluslararası Spor Politikasının Gelişimi: Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Boyut. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4 (9), 136-151.

Taştan, H. Ş., A. D. Alkan ve M. V. Durmuşoğlu (2021). Türkiye Süper Lig ile İngiltere Premier League ve Almanya Bundesliga Futbol Kulüplerinin Spor Sponsorluklarının Sektörel Olarak Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Journal of ROL Sports Science*, 2(2):1-22.

Taylor ve Francis. (2008). Sport, Politics and International Relations In The Twentieth Century. *The International Journal of the History of Sport*, 25 (13), 1689-1706.

TDK (2019). 22 Ocak 2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

Tek, P. (2019). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Türkiye'deki Sportun Gelişimsel Sorunlarına Bakışlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

THF (2016). *Naim Süleymanoğlu*. 29 Ocak 2022 tarihinde <http://halter.gov.tr/naim-suleymanoglu/> adresinden alındı.

Tınaz, C., Turco, D. M. ve Salisbury, P. (2014). Sport Policy In Turkey. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 6(3) 533-545.

TMOK (2012). *Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Stratejik 2012-2016 Planı*, 29 Ocak 2022 tarihinde https://www.olimpiyat.org.tr/Upload/Menu/775671_Stratejik%20plan.pdf adresinden alındı.

Tokatlıoğlu, A. E. (2020). *Biyopolitika Kavramı Çerçevesinde 1938 Beden Terbiyesi Kanunu. Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tokatlıoğlu, A. E. (2012). *İki Dünya Savaşı Arası Dönemde Türkiye’de Spor ve Siyaset İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Toker, N. (2005). Oyuna Girme-Oyunu Seyretme: Platon’a Karsı Aristoteles. *Toplum ve Bilim Dergisi*. 103, 7-20.

Topal, B. A. (2018). *Spor ve Propaganda*. 14 Şubat 2022 tarihinde <http://anatolianpr.com/spor-vepropaganda/> adresinden alındı.

TRT Haber (2021). *Sudanlı Judocu, İsrailli Rakibiyle Karşılaşmamak İçin Olimpiyattan Çekildi*, 27 Aralık 2021 tarihinde <https://www.trthaber.com/haber/spor/sudanli-judocu-israillirakibiyle-karsilasmamak-icin-olimpiyattan-cekildi-597859.html>. adresinden alındı.

Truyens, J., V. De Bosscher ve B. Heyndels (2012). The SPLISS Athletics Project: a Resource-Based of Elite Athletics Policies. *New Studies in Athletics*, 27, 133-139.

Tsonev M. (2017). *Examining Bulgaria’s Current Lack of Performance at Elite Sport Level*. Master’s Thesis, Bulgaria: University of Jyväskylä Social Sciences of Sport.

Turan, M. (2018). Türkiye’nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(3), 42-91.

Turan, M. ve Y. E. Çingöz. (2021). *Erzurum’da Kış Sporları Potansiyeli ve Kış Sporları Tesisleşmesi*, Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Turkay, H. ve A. D. Aydın. (2017). Bir İnceleme: Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Spor Örgütlenmesi. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 16: 179-189.

Tükenmez, M. (2011). *Toplum, Bilim ve Spor*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Türkmen, A. ve Y. Eroğlu. (2018). Sport Administration Evaluation in Turkey: Views of Sports Managers. *Journal of Physical Education and Sports Studies*, 10(1) ,49-61.

Ushkovska M. ve T. Petrushevska. (2015). Sports Diplomacy: Development And Practice. *Research In Kinesiology*, 43(1), 89-93.

Üçışık, F. (1990). Türk Spor Yönetimindeki Gelişmeler ve Değerlendirilmesi. *Spor Bilimleri I. Ulusal Sempozyumu Bildirileri*, 15-16.

Ünsal, A. (2005). *Tribün Cemaatinin Öfkesi*. (1. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Vardı, A. (2020). *Pazarlamada Sponsorluk Kavramının Önemi ve Spor Endüstrisi Açısından Bir Değerlendirme: Türkiye Basketbol Ligi*. Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wagner, J.P. (2014). *The Effectiveness Of Soft Power And Hard Power In Contemporary International Relations*, E-International Relations Student 10 Ocak 2022 tarihinde <https://www.E-İr.info/2014/05/14/The-Effectiveness-Of-Soft-Hard-Power-Incontemporary-İnternational-Relations/> adresinde alındı.

Watt, D. (2003). *Sports Management and Administration*, 2nd Edn, London: Routledge.

Yağmurlu, A. (2019a). Kamu Diplomasisi Bakışından Spor Diplomasisi. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 18(4), 1367-1380.

Yağmurlu, A. (2019b). Kültürel Diplomasi: Kuram ve Pratikteki Çerçevesi. *Selçuk İletişim*, 12(2), 1182-1210.

Yalçinkaya, G. (2006). *Ülke İmajı ve Ülke İmajının Müşteri Tercihleri Üzerine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yanık, M. ve H. Çamlıyer. (2015). Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları İle Okula Yabancılaşma Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1(1), 9-19.

Yazar, A. (2017). 'Cep Herkülü' Naim Süleymanoğlu: Arkasında sayısız rekor bırakan 'Türk Süpermen', 17 Ocak 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/spor-42039678>. adresinden alındı.

Yazıcı, A. G. (2014). Toplumsal Dinamizm ve Spor. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 3 (1), 394-405.

Yelikaya, B. (2012). *Spor Kavramında Dönüşüm ve Sporun Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Kullanımı*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yerdelen, B. K. (2017). Uluslararası İlişkilerde İmaj Kavramı ve Batı Nostaljisindeki Bir Aksaklık Olarak Türk İmajı. *Karadeniz-Blacksea-Черное Море*, 35, 43-63.

Yetim, A. (1996a). Spor Yönetiminde Liderlik. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 85-94.

Yetim, A. (1996b). Spor Yönetiminde Sistem Yaklaşımı. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 58-63.

Yetim, A. ve Ö. Şenel (2001). Türkiye’de Spor Yöneticisi Yetiştirme Faaliyetlerinin Görünümü. *Milli Eğitim Dergisi*, 150.

Yetim, A. (2006). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Yetim, A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 1(1), 63-72.

Yıldırım, Y. ve K. Gökten. (2018). Olimpiyat ve Dünya Kupası Organizasyonlarına Ekonomi-Politik Bakış. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 16(62), 74-94.

Yıldırım, A., ve H. Şimşek. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YTP (2018). *Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Projesi Uygulama Talimatı*, 30 Ocak 2022 tarihinde <http://sinop.gsb.gov.tr> adresinden alındı.

Yurtsever, G. (2014). *Tesisleşme Neden Önemlidir?*, 19 Ağustos 2022 tarihinde <https://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/290-gurdogayurtsever/3205-tesisleme.html> adresinden alındı.

Yücel, A. S., A. Atalay ve M. Korkmaz (2016). *Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Spor Hizmetleri (Cilt 1)*. Ankara: Nobel Yayınları.

Yücesoy, N. (2009). *Futbolun Ekonomi Politikası: 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yülek, M. ve M. Bulut. (2017). *Ülkelerin Spor Başarısını Etkileyen Faktörler: Rio Olimpiyat Örneği*. 11 Aralık 2021 tarihinde <http://www.pglobel.com.tr> adresinden alındı.

Zhaohui, H. ve Y. Sun. (2000). The Butterfly Effect and the Making of 'Ping Pong Diplomacy'. *Journal of Contemporary China*. 9 (25), 429-448.

Ziyagil, M. (2020). Antrenörlük Mesleki Etkililiğinin 30978 Sayılı Antrenör Eğitimi Yönetmeliği Kapsamında Değerlendirilmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 123-136.

Zorba, E. (2006). *Herkes İçin Spor*. İstanbul: Morpa Yayınları.